
**MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN KHAS
PENAMBAHBAIKAN PROSES PILIHAN RAYA
BILIK MESYUARAT JAWATANKUASA I, BANGUNAN PARLIMEN**

RABU, 28 Mac 2012

AHLI-AHLI JAWATANKUASA

Hadir

YB. Datuk Seri Panglima Dr. Maximus Johnity Ongkili
[Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi] - *Pengerusi*
YB. Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad [Kangar] - *Timbalan Pengerusi*
YB. Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn [Alor Gajah]
YB. Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]
YB. Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan [Hulu Selangor]
YB. Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]
YB. Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]
YB. Tuan Loke Siew Fook [Rasah]
YB. Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]
YBhg. Datuk Roosme binti Hamzah - *Setiausaha*

URUS SETIA

Encik Che Seman Pa Chik [Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)]
Encik Amisyahrizan bin Amir Khan [Ketua Penolong Setiausaha
(Perundangan dan Prosiding)]
Encik Mohd Ikram bin Seri @ Rahimi [Penolong Setiausaha Kanan
(Perundangan dan Prosiding)]
Encik Wan Kamarul Ariffin bin Wan Ibrahim [Penolong Setiausaha I
(Perundangan dan Prosiding)]
Encik Zulfazly bin Mohammad [Penolong Setiausaha II
(Perundangan dan Prosiding)]

HADIR BERSAMA

Parlimen Malaysia

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif [Penasihat Undang-undang]

LAPORAN PROSIDING**MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN KHAS
BERHUBUNG PENAMBAHBAIKAN PROSES PILIHAN RAYA
PARLIMEN KEDUA BELAS, PENGGAL KELIMA****Bilik Mesyuarat Jawatankuasa I, Parlimen Malaysia****RABU, 28 Mac 2012****Mesyuarat dimulakan pada pukul 12.21 tengah hari**

[Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Dr. Maximus Johnity Ongkili
mempengerusikan Mesyuarat]

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat semua, Ahli Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen Berhubung Penambahbaikan Proses Pilihan Raya kita dan Yang Berbahagia Setiausaha Dewan Rakyat, Datuk Roosme, selamat pagi dan salam sejahtera.

Hari ini adalah hari yang terakhir bagi kita untuk mengemas kini *final submissions* kita dan saya harap menjelang petang ini kita boleh muktamadkan persiapan laporan ini untuk diletakkan di meja Mesyuarat pada hari Isnin. Kita sedang memohon kepada pihak Speaker untuk membolehkan pembentangannya dua, tiga hari selepas itu walaupun takwim telah pun ditetapkan iaitu pembentangan *Supplementary*. Penggal kita akan berakhir pada 2 hari bulan, and *of course*, sebagai Pengerusi, saya boleh membentangkan pada bila-bila masa. Namun, kita inginkan supaya secepat mungkin membolehkan pihak awam meneliti, memberi komen dan bagi SPR dan agensi-agensi terlibat mengambil tindakan kepada laporan kita.

Satu, pengumuman ataupun penjelasan saya hendak beri ialah berasas kepada perbincangan kita semalam itu yang mana kalau dilihat dari situ, daripada 22 syor-syor itu, ada empat sampai enam yang kita telah meminta masa untuk memikirkan dan membuat keputusan muktamad pada pagi ini. Saya melihat kalau dari segi itu, sesuatu yang hampir lebih daripada 80%. Saya ditanya oleh media dan mengatakan bahawa kita hampir sampai ke situ dan ada beberapa lagi yang perlu dikemas kini pada hari ini. Apabila kita berbincang dari segi cara melapor, kita telah putuskan juga untuk supaya Setiausaha Dewan Rakyat, Datuk Roosme terus meneliti standard ataupun cara melapor di peringkat Parlimen-parlimen lain ataupun amalan dari segi tatacaranya bagi mana-mana Jawatankuasa Pilihan Khas.

Setelah meneliti, bahawa apabila sesuatu laporan itu diangkat daripada Jawatankuasa kepada Parlimen seperti mana juga Jawatankuasa di peringkat perbincangan rang undang-undang. Pandangan yang diangkat adalah pandangan keseluruhan, yang diputuskan di mana ada belah bahagian ataupun kalau tidak belah bahagian, seperti mana yang dicadangkan. Kalau ada belah bahagian, maka ia mengikut pandangan majoriti.

Di situ seperti kita potong gaji, seperti kita hendak mengubah satu perenggan dalam rang undang-undang, maka resolusi dibuat dan undian dan majoriti dan diangkat ke Dewan Rakyat seperti mana usul atau syor tersebut.

So dalam soal itu, tatacara yang kita cadangkan kelmarin itu tidak tepat kerana kita masukkan pandangan berbeza di atas syor tersebut. So, satu cara yang dipraktikkan dan konsisten dengan *Parliamentary practice* adalah kita telah memasukkan satu bahagian, kita sebut Bahagian Enam laporan mesyuarat di mana disenaraikan syor-syor yang dipersetujui. So misalnya, *maybe we can paparkan this one already*.

Datuk Roosme binti Hamzah [Setiausaha Dewan Rakyat]: Ya.

Tuan Pengerusi: Okey. Perjelaskan dahulu ini. Nanti...

Datuk Roosme binti Hamzah: Selepas ini kita beri kepada Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi: Okey. Syor-syor itu Bahagian Enam. So, kita masukkan satu bahagian kerana ada belah bahagian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekiranya belah bahagian.

Tuan Pengerusi: Sekiranya. *We are still working on it*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau tidak, suara ramai. Itulah kaedahnya. Terpulang.

Tuan Pengerusi: So, dikatakan Jawatankuasa bermesyuarat pada hari ini memuktamadkan syor. Syor berikut adalah syor-syor yang dipersetujui oleh semua. *Maybe we go to the list* seperti mana kelmarin, dan ada perubahan pemikiran, begitu. Saya sudah kira semua itu, ia ada 18.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat, kita perlu *check* satu-satu dahulu.

Tuan Pengerusi: *Of course. We will go through one-by-one. Then* untuk memberi ruang penjelasan kepada pihak yang tidak setuju hasil daripada belah bahagian atau pun *majority view and it says* begitu. Mengatakan bahawa syor-syor yang tidak dapat persetujuan sebahagian Ahli adalah seperti begitu. *We go through the list* dan kalau boleh kita kurangkan ini, kalau tidak, apa boleh buat.

Memberi kemudahan secara pos pengundi luar; Membenarkan pendaftaran seorang mengundi 20 tahun; Memanjangkan tempoh kempen; Ke arah pendaftaran secara automatik; Peruntukan dana kepada parti politik. *Then we go down to* syorkan bagi setiap itu, siapa yang setuju, siapa yang tidak setuju. Ini adalah untuk makluman Dewan.

Kalau di dalam Jawatankuasa Kecil di Parlimen, dia tidak beritahu pun, dia baca *Hansard* sahaja siapa setuju, siapa tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini pun kalau kita tidak hendak, kita boleh *remove this*. Mungkin kita ada keputusan sahajalah, berapa yang setuju dan berapa tidak setuju.

Tuan Pengerusi: *Up to Jawatankuasa. So, it goes syor by syor yang tidak dipersetujui, siapa setuju, siapa tidak setuju. Saya melihat ini lebih jelas dan konsisten dengan Parliamentary practice dan laporan amalan dan seterusnya. So, we can say as pengundi luar mengundi secara pos, kami tidak setuju seperti mana maklumat yang telah diberikan dan it goes down the list. Ini sahaja perubahannya supaya syor-syor itu adalah intact seperti mana yang dicadangkan. Saya buka untuk perbincangan.*

Tuan Loke Siew Fook [Rasah]: Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya rasa format yang baru kita lihat tadi, bagi sayalah. Saya belum mendapat persetujuan daripada dua rakan saya. Bagi saya format ini lebih baik daripada semalam, ada penambahbaikan dari segi itu.

Tuan Pengerusi: Ambil itu masukkan juga untuk makluman, mengapa *you* tidak setuju di sana untuk lebih jelas.

Tuan Loke Siew Fook: Cuma ketiga-tiga kita telah ada mesyuarat kita dan kita berasa..., semalamlah, berkenaan dengan apa yang kita telah bincangkan semalam, pendirian kita agak tegas. Kita rasa adalah penting ada ruang dalam laporan ini membenarkan ada satu *minority report* ataupun pandangan minoriti dari segi apa yang kita tidak bersetuju dan pandangan kita kepada keseluruhan laporan itu. Kita telah merujuk kepada beberapa *senior MPs* dan memang ini adalah praktis di Parlimen-Parlimen lain di mana dalam mana-mana laporan ada ruang untuk satu pandangan minoriti atau *minority report*.

■ 1230

Kita harap ini dapat dimasukkan mungkin dalam salah satu *appendix* ataupun bukan *appendix*, dia sebahagian daripada laporan itu. *Just a short* laporan, satu, dua *pages* untuk bagi ruang kepada kita supaya kita menyatakan pandangan kita dan harap ini boleh dipertimbangkan oleh mesyuarat. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Saya minta pandangan daripada...

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan [Hulu Selangor]: Tuan Pengerusi. Saya rasa memang saya setuju dengan pendapat Yang Berhormat Rasah atas pembentangan cara ini. Saya rasa cara ini dapat memenuhi segala permintaan kerana di sini juga kita ada menyenaraikan yang saya kata, saya tidak perlu *minority report* kerana semua maklumat dan pendapat daripada semua Ahli telahpun dibentangkan dalam bab yang keenam ini dan pendapat mengapa tidak setuju dan apa cadangan mereka.

Jadi, saya rasa laporan ini lengkap dan sekiranya perlu laporan ini boleh dibentangkan juga dengan cara-cara pengundian dibuat. Jadi, saya rasa ini cukup baik dan kita dapat menggunakan format ini sebagai laporan terakhir dan tidak perlu satu laporan minoriti. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Tidak timbul soal cara ataupun amalan *minority report*lah. Ini setelah meneliti cara-cara Parlimen lain bahawa ini yang terbaik dan kalau Yang Berhormat mahu menjelaskan lebih panjang sedikit kenapa tidak, saya rasa kita bolehkan tetapi untuk mengadakan *minority report* itu saya rasa ruang itu tidak wujud kerana kita pakaikan ini sebagai laporan Jawatankuasa diangkat sebagai satu laporan di atas. Lagipun beberapa pandangan kita yang berbeza itu ada dalam *Hansard*, dan apa yang kita lakukan apabila tidak setuju misalnya, kita katakan apa yang dipersetujukan, *facts* itu pun ada di dalam laporan sebagai *background* ataupun sebagai *appendix* kepada mesyuarat.

Datuk Roosme binti Hamzah: Laporan prosiding itu *can be even hardcopy* kalau tidak mahu dalam *CD that particular* mesyuarat hari ini, *can be in hardcopy*. Tidak payah CD pun *they can read*.

Tuan Pengerusi: Sebab bila kita katakan misalnya *I choose okay, nothing much further to explain* katakan ke arah pendaftaran secara automatik. Jadi, dituliskan di situ siapa setuju atau tidak setuju. Keputusan belah bahagian ialah tidak setuju ialah tiga.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini hanya *in anticipation we don't know...* [Ketawa] Yang itu kosonglah.

Tuan Pengerusi: Yalah, yang ini, ini..., *we are ust reading never mind. We go through one-by-one*. Oleh yang demikian, syor yang tidak disetujui. *Then* Yang Berhormat Gombak, Yang Berhormat Rasah dan Yang Berhormat Kuala Krai mencadangkan supaya pendaftaran automatik dilaksanakan apabila seseorang warga negara mencapai umur 18 tahun.

So actually nothing further to elaborate because straight forward ini ada dalam perbincangan, dalam *Hansard* semuanya dan *straight forward, you want 18 years will automatic, so* begitu. Alasan-alasan semua itu ada di dalam *Hansard* yang telah kita kemukakan, ataupun di dalam apa yang telahpun dikemukakan oleh pihak-pihak tertentu pada masa kita membuat pendengaran awam seterusnya.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli [Kuala Krai]: Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat Kuala Krai.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tadi kita dengar penjelasan Tuan Pengerusi bahawa Setiausaha telah meneliti bentuk laporan yang diterima tetapi kita tidak pasti sama ada, ada halangan untuk membuat *minority report* itu melainkan disebut secara khusus bahawa tidak boleh itu, barulah tidak boleh. Kalau ada ruang sebab ada perkara-perkara yang contohnya dalam daftar pemilih yang kita telah banyak berbeza pandangan, beberapa perkara yang kita bentangkan, tidak akan *dicapture* dalam laporan kita itu melainkan dibuat dalam satu bahagian khusus *minority report*. *We felt strongly* atas perkara tersebut.

Jadi kalau ia tidak bersalahan walaupun tidak biasa tetapi tidak bersalahan saya menganggap ia masih boleh dikemukakan.

Tuan Pengerusi: Ya. Ini kerana di dalam tanggungjawab dan terma rujukan yang diberi ialah Jawatankuasa melaporkan balik kepada Dewan. Memanglah amalan itu adalah sepertimana yang kita lakukan, dan saya katakan dalam Jawatankuasa di peringkat perbincangan-perbincangan rang undang-undang, dan apa yang dilaporkan adalah usul keseluruhan atau syor keseluruhan yang dibuat di Peringkat Jawatankuasa sebagai laporan Pengerusi, begitu juga konteksnya di sini.

Saya rasa Ahli-ahli Yang Berhormat cukup luas juga dari segi penjelasan apa yang perlu dijelaskan di mana pandangan kita itu berbeza sebab ia boleh rujuk dalam perbincangan kita dari *Hansard*. Saya rasa boleh diperjelaskan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat kepada pihak awam apabila selesaikan tugas kita bahawa semua maklumat untuk penjelasan itu ada di dalam laporan ini mahupun dalam *submission* sebelum ini ataupun dalam *Hansard discussion* kita. Jadi, saya rasa harus tidak banyak tambahan lagipun diperjelaskan siapa tidak setuju, dan apa pandangan alternatif kepada itu.

Huraian dengan seberapa panjang saya rasa itu nanti di luar daripada perbincangan Jawatankuasa sudah, sebab kita punya perbincangan menjurus kepada sesuatu syor. Jadi, okey saya hendak pembentangan supaya laporan ini dipersetujui untuk tujuan melaporkan setiap syor-syor oleh Jawatankuasa ini kepada Parlimen. Ya, Yang Berhormat Gombak.

Tuan Mohamed Azmin Ali [Gombak]: Tuan Pengerusi terima kasih. Dalam perkara ini saya cukup konsisten daripada awal perbincangan di Peringkat Jawatankuasa untuk mencadangkan satu pendekatan baru dalam melaporkan syor-syor ini samada boleh dipersetujui secara bersama ataupun ada pandangan berbeza kepada Dewan Rakyat. Atas pendirian bahawa semua maklum balas kita terima dalam pendengaran awam ataupun memorandum daripada individu, pertubuhan dan *civil societies* adalah pandangan-pandangan yang baik, yang boleh kita pertimbangkan bagi tujuan penambahbaikan proses pilihan raya.

Itu prinsip yang saya pegang kerana saya merasakan adalah tidak adil hanya sembilan Ahli Jawatankuasa menentukan, apakah yang perlu dibahaskan di dalam Dewan Rakyat, sedangkan dalam pendengaran awam, dan juga memorandum itu, banyak perkara penting yang bertujuan untuk menambahbaik proses pilihan raya. Saya bersetuju memang dalam laporan yang terakhir ini, ada lampiran *Hansard* dan juga dalam bentuk *softcopy* dan juga *hardcopy*, tetapi kita juga perlu meneliti beberapa perkara penting ataupun *fundamental issues* yang harus kita bahaskan dalam Dewan Rakyat.

Keduanya, walaupun amalan sebelum ini tidak memuatkan *minority report*, saya juga telah meminta untuk meneliti amalan negara-negara luar dan terbukti ada amalan yang mana Jawatankuasa ini juga melampirkan *minority report* kepada Dewan masing-masing untuk dipertimbangkan dalam sesi perbahasan. Akan tetapi yang lebih penting Tuan Pengerusi, cadangan untuk melampirkan *minority report* ini tidak bercanggah dengan mana-mana peraturan mesyuarat. Jadi saya tidak nampak ada alasan untuk mengetepikan laporan minoriti ini kerana ia bagi saya dapat membantu Ahli-ahli Dewan Rakyat menimbang cadangan-cadangan bagi tujuan yang murni iaitu menambah baik proses pilihan raya.

Jadi saya kira Jawatankuasa ini tidak harus terikat dengan amalan sahaja tetapi juga harus melihat kesan positif dalam memberikan ruang yang lebih luas dalam konteks yang saya nyatakan tadi. Walaupun saya menyambut baik usaha Setiausaha Dewan dan juga Jawatankuasa untuk menimbang format ini tetapi bagi saya ianya boleh diperkemas lagi dengan memberikan satu ataupun maksimum dua muka surat bagi tujuan laporan minoriti itu bagi kepentingan semua dalam perbahasan nanti. Jadi, saya pohon supaya Tuan Pengerusi dan Jawatankuasa dapat menimbang perkara ini secara serius dan ini tidak melanggar mana-mana peraturan, dan ia sebenarnya satu amalan yang baik yang harus kita mulakan sekarang. Terima kasih.

■1240

Tuan Pengerusi: Siapa lagi Ahli Yang Berhormat..., Kangar? Kita pernah dua-dua mempengerusikan Jawatankuasa Parlimen sebelum ini... [*Ketawa*] Tiga, *you* Yang Berhormat Kangar dua kali, saya satu kali.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad [Kangar]: Ya Jawatankuasa yang berbeza Yang Berhormat. Jadi, saya berpendapat kita kena ikut apa yang terkandung dalam peraturan mesyuarat. Kalau peraturan mesyuarat tidak membenarkan, tidak bolehlah kita buat. Itu sahaja. Jadi, saya..., *I'm all for whatever is good* tetapi kita kena ikut peraturan. Kalau peraturan kata tidak boleh buat, tidak boleh buat. Kalau tidak ada peraturan, mungkin tidak tahulah saya pun macam mana. Adakah kita dalam peraturan apa?

Tuan Pengerusi: Bila konsep *minority report*, saya rasa *this* dengan izin, *outside the question*lah sebab caj Parlimen kepada kita ataupun mana-mana Jawatankuasa itu adalah seperti yang dimuktamadkan melalui pelantikan kita dan diangkat pada terma yang diberi itu. Memang cara laporan barangkali itu, dan kita *guided* dengan *standing orders* serta juga amalan-amalan di Parlimen lain.

Akan tetapi biasanya *minority report, we look at what's happening in the House of Common*, adalah di mana sesuatu Jawatankuasa itu ditubuhkan berasingan daripada, atau *sub-committee* di bawah satu-satu badan Jawatankuasa yang besar. Namun bagi kita, *we are* satu badan *you know*. Saya rasa apa yang kita boleh pertimbangkan ialah *provision of why you say those thing, then we can put in*.

Itu cadangan saya, tetapi kita *check* dengan *Parliamentary practices on this*. Kalau satu lain itu, tambah beberapa *pages* sepertimana yang dikatakan oleh Yang Berhormat Gombak tadi, di mana yang tidak bersetuju, okey satu lembar. *So, public can say, why you disagree and so forth, you know. I'm willing to consider that subject to views*.

Untuk makluman Yang Berhormat Alor Gajah...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, kalau saya tambah sedikit?

Tuan Pengerusi: ...Saya beri makluman Alor Gajah. Saya baru sahaja membentangkan *reporting format* yang kita telah telitikan berasaskan kepada *Parliament practice* dan juga format yang digunakan apabila Dewan itu berbincang di Peringkat Jawatankuasa iaitu berbagai-bagai fikiran, berbagai-bagai pandangan. Akhirnya, resolusi dibuat melalui suara umum ataupun belah bahagian dan apa yang dikembalikan *to the House*, adalah apa yang diputuskan secara undian ataupun suara majoriti walaupun potong gaji, walaupun ubah ini dan seterusnya ya. *The bill on same side of this because the process of Jawatankuasa, it has gone through and that is the* keputusan.

So dalam soal ini, *we went beyond that, we stated* siapa-siapa sudah setuju dan *even why they don't* setuju. *So*, tetapi pandangan sebelah, *they want more ruang to explain why their stand and asking for the idea of minority report*. Saya katakan dari segi konteks praktis, saya rasa itu tidak timbul tetapi ada satu cadangan Gombak tadi untuk menambah beberapa *pages*kah untuk memperjelaskan kenapa ini, mereka ini cadangkan. Makanya itu kita boleh fikirkan, *you know, not as part of the...*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Apa masalahnya nak tambah di para itu dengan satu lampiran? *Don't make things difficult*ah Tuan Pengerusi. Apa masalahnya selagi yang..., saya sambut pandangan Kangar tadi. Kita terikat dengan Peraturan Mesyuarat. Kalau Peraturan Mesyuarat tidak membenarkan, kita tidak lakukan tetapi kalau peraturan mesyuarat *silent on that part*, tidak ada masalah untuk kita kemukakan satu cadangan baru dalam bentuk lampiran, *minority report* untuk memberikan penjelasan. Sebab pandangan-pandangan ini bagi saya penting. Janganlah kerana, "*Oh tidak boleh ada lampiran tambah dalam para itu*". Apa bezanya?

At the end of the day, kita hendak masukkan pandangan yang berbeza. Ini satu proses penambahbaikan. Saya tidak mahu Jawatankuasa ini dipengaruhi oleh pandangan-pandangan luarlah Tuan Pengerusi.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Tuan Pengerusi, saya pun setuju dengan Kangar, dan kalau kita tidak ada halangan daripada *Standing Order*, tidak ada apa. Akan tetapi kalau halangan, okey.

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif [Penasihat Undang-undang, Parlimen]: Tuan Pengerusi, saya hendak merujuk Jawatankuasa kepada Peraturan Mesyuarat 83(12)(a), 83(12)(a) berbunyi macam ini. *“Seseorang Ahli Jawatankuasa Pilihan boleh membawa satu penyata bagi ditimbang oleh Jawatankuasa itu dan semua penyata demikian itu hendaklah dituliskan dengan penuhnya dalam peringatan-peringatan mesyuarat Jawatankuasa itu. Apabila semua penyata itu telah dibawa ke hadapan Jawatankuasa itu, Pengerusi akan mencadangkan penyata-penyata itu untuk susunannya dimulakan dengan penyatanya sendiri dan diteruskan dengan penyata-penyata lain mengikut dahulu, kemudiannya dibawa ke hadapan Jawatankuasa itu hingga satu daripadanya diterima sebagai asas perbincangan”*, yang mana kita buat sekaranglah. *This is ours*, kita punya penyata.

“Masalah yang akan dikemukakan oleh Pengerusi di atas sesuatu penyata itu ialah, iaitu Penyata Pengerusi dibacakan kali yang kedua lepas satu perenggan, satu perenggan”, which is apa yang kita buat sekarang. *“Apabila masalah telah disetujui, maka tidak boleh masalah dikemukakan atas apa-apa penyata lain, tetapi apa-apa bahagian daripada penyata-penyata lain boleh ditawarkan sebagai pindaan ke atas penyata yang sudah dibincangkan jika berkaitan dengan penyata itu”*. Okey, *based* atas ini, *reading on this*, ia kena ada satu sahaja syor, satu sahaja penyata yang *which is* Syor Jawatankuasa lah *or* syor lain, dia memang tidak akan wujud syor lain sebab ia akan jadi satu sahaja.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Itu pandangan bahagian undang-undang. Pandangan saya Tuan Pengerusi, kalau daripada kefahaman saya ialah, semua penyata-penyata ini dibentangkan dalam mesyuarat untuk dipertimbangkan, dan akhirnya kita ada urutan di mana yang diutamakan, di mana yang didahulukan.

Apa yang disebut tidak boleh bawa penyata lain, maknanya ada tambahan. Ini bukan tambahan, ini keterangan syor yang telah pun dibentangkan dalam mesyuarat. Cuma kita terima bahawa ada yang kita setuju, ada yang kita tidak setuju. Itu yang kefahaman saya dari segi urutan. Kita bukan hendak bawa satu cadangan baru yang tidak pernah dibincangkan dalam pendengaran awam ataupun dalam Jawatankuasa.

Penyata-penyata ini memang telah dibentangkan cuma dia punya urutan itu, okey ada yang kita setuju sebagai satu penyata, cuma yang tidak bersetuju itu tidak pula peraturan menghalang kita mengemukakan lampiran. Ini maksud saya tidak ada satu baris ayat yang menyatakan tidak boleh ada lampiran tambahan.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn [Alor Gajah]: Tuan Pengerusi, saya cadangkan begini untuk selesaikan masalah, *because we have gone a long way*. Kita jemput semua orang sampaikan petisyen *and so on* dan kita lampirkan semua. *So we treat the opinion of* Yang Berhormat Gombak, Yang Berhormat Rasah dan Yang Berhormat Kuala Krai *as their submission and we can put in the submission as one of the report*.

Tuan Pengerusi: Memang semua *submission* itu dalam *Hansard*, *of course*. Hanya apa yang dikeluarkan daripada itu untuk menjadi syor hendaklah dimuktamadkan oleh Jawatankuasa ini.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Yes, I know. But we are not affecting the syor. We do not touch the syor.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak. Masuk satu lampiran - *minority report*. Tidak ada halangan dalam peraturan mesyuarat. Itu sahaja yang saya minta.

■1250

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *You see, I can see the difficulty but masalahnya ialah, they have voiced their opinion, within this..., it is there.*

Tuan Pengerusi: *It is already there*. Dia hanya dalam bentuk yang ringkaslah. Dikatakan setuju, setuju, tidak setuju. *Then*, kenapa dia tidak setuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, *why you can't accept this format. Why can you accept minority report*, apa bezanya?

Tuan Pengerusi: *Minority report is already a separate report.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya, *I know*. Hanya satu lampiran. Kalau ini Bahagian Enam. Kalau ini bahagian...

Tuan Pengerusi: Itu penyata sudah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bahagian Enam, *then we have Bahagian Tujuh. Unless you* memang ada usaha untuk menghalang.

Tuan Pengerusi: Tidak, akan tetapi memang format dia begitu, sebab bila kita buat resolusi...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau ini tidak ada dalam Peraturan Mesyuarat yang boleh benarkan... Ini syor yang tidak mendapat persetujuan. Ada satu perenggan di bawah tadi, setelah belah bahagi itu apa pandangan yang membantah.

Kalau itu boleh dimuatkan, kita hendak dalam bentuk *essay form*, supaya kita dapat menjelaskan bukan hanya satu baris. Persoalan saya ialah, kalau *you* boleh benarkan tiga baris, mengapa tidak boleh benarkan satu perenggan?

Tuan Pengerusi: Sebab satu - memang sebenarnya ini untuk *I took the liberty to allow because* kalau belah bahagian di Peringkat Jawatankuasa di Dewan yang biasa, *you only baca it in the Hansard, and then we rujuk, and then we bring back to Speaker in the main Peringkat Dasar. This is the keputusan. You want to know the detail*, siapa-siapa yang membantah semua itu *you baca the Hansard*. Akan tetapi *in this context*, saya rasa bahawa, untuk bagi awam di situ, perlu mengetahui bagi setiap kita bahawa apa yang tidak dipersetujui, dan siapa yang setuju supaya kita boleh perelaskan kepada rakyat.

So, I took the liberty and then sebagai permintaan, jelaskan *what is our alternative*. *So*, saya masukkan di situ sebagai penjelasan bagi mereka yang tidak setuju, dengan usul, *but I think to go beyond that, and to talk about*, dengan izin, *minority report, it is already..., that is not in the context of the* terma rujukan kita, *because this explanation being given by the other side, actually* sememangnya dia tidak setuju dengan usul yang dibawa oleh Pengerusi iaitu seperti mana perkara-perkara yang saya sudah ada *listed*, akan tetapi tidak dipersetujui.

Kecuali sekadar untuk memperjelaskan sedikit lagi supaya jelas posisi mereka. Akan tetapi *to talk about minority report, I think* Yang Berhormat Gombak *that is not the practice that we have got here for all Select Committee* sebelum ini. *It will go outside I think, of* terma rujukan kita.

Tuan Wee Choo Keong: Tuan Pengerusi, *I think under my reading of 83(12)(a) Standing Order, I think in the event that the party..., use that the certain thing that to be included in the report, it can be done in the House, right? Can be done in the House because I think 83(12)(a) is to say that this to be included.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *You have a good idea also. I mean what ever elaboration they can do it in the House...*

Tuan Pengerusi: *Yes, of course. Amendment has to be this, right? When you rose there, it is more to debate for the rest.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *You accepts the report or you do not accept. You do not say, one you accept, the other you do not accept.*

Tuan Pengerusi: *It is for the House to accept.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *But* Ahli-ahli Yang Berhormat, *when you talk about*, katakan ada enam yang ini, *how much more space you want to perelaskan di bawah ini? I think like 18 tahun dan automatik – It cannot be clearer than that. I want 18 tahun and then I want the*

automatic, full stop. No further thing because in this discussion, dalam memorandum dikemukakan oleh pihak awam, dalam ulasan-ulasan kita, semua ada di dalam Hansard. So, saya rasa tidak banyak hendak tambah lagi kecuali dua, tiga line yang hendak diperjelaskan Yang Berhormat Gombak dan Yang Berhormat Kuala Krai.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Seriously I think Yang Berhormat Gombak, I think we have come a long way in the spirit of..., the progress....*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *Ya, I think I agree. We have come a along way. Enam bulan sudah kita mesyuarat. A lot of thing we have done. Akan tetapi ada perkara-perkara yang kita bangkitkan misalnya dalam konteks daftar pemilih, banyak yang kita sebut akan tetapi reaksi daripada SPR misalnya, tindakan-tindakan dia far from our satisfaction. So, perkara macam ini, walaupun kita ada satu resolusi on daftar pemilih begitu, akan tetapi we have our strong objection on what have been done or not done by Election Commission. So, itu yang kita hendak at least to put it straight there.*

Tuan Pengerusi: *Akan tetapi Yang Berhormat Kuala Krai, I think at least for our Jawatankuasa dengan Yang Berhormat Rasah ini, we have tried to accommodate those issue. I mean memang tidak siap enam bulan, there is one analysis that I do want to see untuk memperkemaskan semuanya itu tetapi that is why kita katakana, cadangkan satu Jawatankuasa di peringkat Parlimen and let them to continue the work for instance untuk monitoring.*

Dalam juga syor-syor kita ini, banyak yang berkaitan untuk menstrukturkan balik SPR dan seterusnya. I think the both side of the House is depending on how many majorities and this entire thing, but I think the mood is for having a better SPR. Terpulang kepada kita nanti untuk memastikan semua rekomendasi yang kita buat itu boleh dijalankan. I think we should give them a chance dengan adanya sistem pentadbiran sendiri. Mereka punya recruitment sendiri. At least like SUHAKAM for instance.

I think it can be done, if not you guys gonna be around for sometime, I am sure. Parlimen ini..., satu Jawatankuasa lebih daripada itu. Kalau saya kira betul, 200 lebih cadangan-cadangan. We just cannot ulas semua kecuali acknowledge them. So we want for:

- (i) *important;*
- (ii) *urgent; and*
- (iii) *senang dilaksanakan.*

The rest itu, if it is not important dari segi keseluruhan, will have to be pursued by what ever we have recommended. To ulas 200 dan masukkan semua itu, I think the report, yang pertama will get very..., in terms of apa yang urgent dan apa yang mudah untuk dilaksanakan dalam jangka masa yang munasabah.

Saya akan perakui itu misalnya dalam ucapan saya dan seterusnya bahwa memang masih banyak yang tidak..., akan tetapi berasaskan kepada penelitian kita terhadap 22 yang telah kita dapat persetujuan ataupun *partial* persetujuan, memang ada lagi yang lain. *Space* telah diberi kepada Jawatankuasa Kecil untuk memasukkan apa yang penting. Ya, Yang Berhormat Gombak.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, berbalik kepada isu daftar pemilih. Oleh sebab itu kita cadangkan satu laporan minoriti ini dimuatkan kerana ada perkara-perkara khusus yang hendak kita tonjolkan dalam syor ini, mungkin soal *automatic registration* ataupun umur itu merupakan satu perkara yang terus ataupun *straight forward*, mudah. Akan tetapi isu daftar pemilih ini adalah isu yang paling *fundamental* dalam pilihan raya.

Apa yang kita saksikan dalam tempoh enam bulan yang lalu, membuktikan bahawa SPR tidak ada kesungguhan untuk membersihkan daftar pemilih. Semua masalah-masalah yang berbangkit adalah hasil siasatan yang dibuat oleh MIMOS atas desakan PSC. Parti-parti politik, kita bawa contoh-contoh sama ada daripada Sabah, Sarawak ataupun di Semenanjung, banyak penyelewengan, penipuan yang berlaku. Akan tetapi sampai hari ini saya tidak nampak kesungguhan SPR untuk membersihkan daftar pemilih. Banyak contoh kita berikan. Macam 42,000 pengundi yang diragui pada tahun yang lalu, yang telah dipamerkan, yang dijanjikan untuk dikeluarkan daripada daftar pemilih, tetapi belum buat.

■1300

Apa akan berlaku sekiranya pilihan raya minggu depan ataupun bulan depan? Jawatankuasa yang dibentuk untuk memantau daftar pemilih, baik itu untuk di masa akan datang, tetapi apa akan berlaku kepada daftar pemilih dalam PRU Ke-13 sekiranya ini dilakukan dalam satu, dua bulan yang akan datang? Sudah tentu rakyat tidak boleh terima kerana telah diperakui sendiri oleh SPR senarai 42,000 ini adalah undi yang diragui.

Yang kedua, MIMOS telah membuktikan ada 79,000 pengundi yang mendaftarkan diri di dalam sebuah rumah lebih daripada 100 pemilih, belum selesai. Ya, kita hendak berikan peluang, sampai bila kalau pilihan raya bulan depan?

Kemudian soal belah bahagi yang dilakukan secara terang-terangan melanggar peraturan-peraturan pilihan raya, yang diakui sendiri oleh SPR yang tidak boleh dilakukan sewenang-wenangnya begitu. Ini pengalaman kita di Selangor pada tahun 2004, apabila perkara ini dilakukan, berlaku huru-hara sehingga SPR terpaksa melanjutkan tempoh satu jam tambahan. Apakah perkara ini hendak diulangi lagi dalam PRU Ke-13?

Jadi contoh-contoh ini adalah contoh yang fundamental, yang belum ada usaha untuk membersihkan, malahan masih berlaku.

Jadi macam mana kita hendak hanya mengizinkan satu ayat dalam syor *or* memberi peluang kepada SPR untuk membersihkan. Kita hendak satu *minority report* supaya perkara ini dapat kita *address*, memberikan ultimatum ataupun satu penegasan tentang tanggungjawab SPR untuk membersihkan daftar pemilih. Daftar pemilih ini bukan tugas MIMOS, bukan tugas parti politik tetapi daftar pemilih adalah tugas SPR untuk membersihkan. *So* itu yang saya minta...

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, itulah sebab kita beri syor-syor yang banyak ini, penstrukturan dan seterusnya, supaya SPR pada masa hadapan bukan SPR mengikut senarai kelemahan-kelemahan yang telah pun kita perakui. *So, we have to give them a chance also*, berasaskan kepada laporan. Kalau dia tidak mengambil tindakan seperti mana yang kita cadangkan, *then that is why.... I think we should give a chance to them*. Kita mencadangkan Jawatankuasa untuk pengurusan itu kalau Parlimen boleh menerima itu dan *we are willing to suggest and that's the ongoing work that needs to be done* – belum siap kerja.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau pilihan raya bulan depan Tuan Pengerusi, *what will happen?*

Tuan Pengerusi: *Then of course*, kalau pilihan raya yang terdekat, *then the roll that has been satisfied would have to be used* di situ. *But keep in your mind, even* yang kita buat dengan MIMOS itu...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Belum. MIMOS telah menjalankan satu usaha yang baik.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Akan tetapi persoalannya, apa tindakan, jaminan daripada SPR berdasarkan laporan MIMOS, satu badan yang telah membantu? Tidak ada sampai petang ini. *There is no assurance...*

Tuan Pengerusi: Tunggu tiga bulan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *...And undertaking by SPR...*

Tuan Pengerusi: Mana dia ada masa hendak laksana.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya, sebab itulah saya katakan...

Tuan Pengerusi: Itulah kita katakan pamer.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya bagi contoh. Kalau 42,000 yang dijanjikan tahun lepas pun tidak selesai, apatah lagi yang MIMOS punya laporan baru lebih kurang sebulan keluar. Jadi, *you know*, ketidakyakinan itu semakin kuat.

Oleh sebab itu saya pernah mencadangkan, Jawatankuasa ini juga kena berani masukkan satu para, saya tidak tahu dalam laporan yang terakhir ini, mencadangkan atau menyarankan kepada kerajaan supaya tidak membubarkan Parlimen sehingga semua *recommendations* ini dapat dilaksanakan sekurang-kurangnya soal daftar pemilih. Tiga bulan lagi kita beri peluang kepada mereka untuk bersihkan. Jadi kita cadangkan walaupun prerogatifnya adalah Perdana Menteri, tidak apa, tetapi sekurang-kurangnya Jawatankuasa mesti dilihat *credible* untuk menyarankan sesuatu yang baik. Kita menyarankan kerajaan tidak membubarkan ataupun mengadakan pilihan raya sehinggalah beberapa perkara fundamental ini dapat diselesaikan.

Tuan Pengerusi: Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Itu pun saya lihat Tuan Pengerusi belum ada keputusan untuk melihat ke arah itu. Jadi saya sukar untuk menerima laporan yang terakhir ini kalau isu fundamental belum diselesaikan lagi, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Okey Yang Berhormat Gombak, ini kita sudah bincang banyak kali dan kita telah jauh perjalanannya dengan kepercayaan bahawa kerajaan ataupun pihak yang akan melaksanakan syor-syor ini selepas terima untuk Parlimen, akan mengambil tindakan. Akan tetapi kalau kita pada saat ini pun tidak percaya bahawa ataupun tidak yakin itu, *then* saya rasa *we are back to square one* lah.

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi...

Tuan Pengerusi: Masa kita itu yang kita telah jalankan itu adalah masa yang...

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi, saya rasa apa yang dibangkitkan tadi adalah masalah ada pandangan yang mengatakan bahawa dalam *standing order*, kalau tidak membenarkan *minority report*, apa yang kita minta di sini bukannya untuk *affect* syor-syor itu. *Minority report* itu dalam bentuk bahagian lain ataupun dalam satu *submission*. Mungkin salah satu jalan keluar yang kita boleh fikirkan ialah Bahagian Enam ialah syor. Syor itu kita akan ikut format macam ini, ada belah bahagi dan sebagainya. Kalau setuju semua, *consensus*lah. Kalau tidak, ada belah bahagi.

Akan tetapi kita ada satu lagi bahagian iaitu bahagian yang ketujuh, yang kalau ikut balik *interim report*, ada kesimpulan Bahagian Ketujuh, kesimpulan laporan itu. Kesimpulan itu tidak akan *affect* usul laporan itu. Mungkin dalam kesimpulan itu, kita boleh dua bahagian, kesimpulan yang dibuat oleh Pengerusi bagi pihak majoriti dan mungkin bagi satu subbahagian kepada kita sebagai kesimpulan daripada pihak kita, Pakatan Rakyat. Dua perenggan yang berlainan. *Can we consider that?*

Tuan Pengerusi: Itu memang...

Tuan Loke Siew Fook: Kita boleh letak kesimpulan kita, *then you can write, I mean*, kesimpulan majoriti, kesimpulan minoriti.

Tuan Pengerusi: Sebab Jawatankuasa ditubuhkan untuk mengangkat syor. Akhirnya fungsi yang digunakan memanglah sepertimana dalam Jawatankuasa Peringkat Parlimen *properlah* iaitu *voice* keseluruhan, *and the details of the sanction* begitu, itu dalam *Hansard*. Sini saya telah cuba memperakui bahawa, *we can list out* kenapa, siapa tidak bersetuju, supaya jelas kepada rakyat masing-masing, tetapi tidak ke tahap di mana perlu timbul soal *minority report* ya, *divergent opinion* sudahlah.

Tuan Loke Siew Fook: *That is why I said you are so, I mean*, pantang kepada perkataan, "*minority report*" itu dalam kesimpulan *because* kesimpulan ialah berdasarkan syor-syor itu. *So* syor-syor itu bukan semua *consensus*, ada perkara yang belah bahagi. *So* apa yang kita minta, *at least* dalam kesimpulan itu diberikan ruang kepada kita untuk draf kesimpulan itu bagi pihak kita sendiri, *what is our* kesimpulan, mungkin berbeza daripada kesimpulan yang dipersetujui oleh pihak kerajaan. *I mean*, kesimpulan itu tidak akan *effect* kepada usul itu. Kesimpulan itu ialah pandangan-pandangan Ahli Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: Kesimpulan nanti dalam laporan Jawatankuasa ini tidak panjang. Kesimpulannya barangkali dalam satu lembar sahaja saya masukkan iaitu terima kasih kepada semua, perkara-perkara yang dikemukakan oleh pihak awam sememangnya lebih banyak daripada apa yang Jawatankuasa telah dapat proses, namun semua ini adalah dalam laporan dan...

Seorang Ahli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: *So the rest of it is* mengatakan terima kasih kepada semua *and then* mohon supaya yang bertanggungjawab itu mengambil tindakan kepada syor-syor kita apabila telah diterima oleh Parlimen, ya.

Tuan Wee Choo Keong: Tuan Pengerusi, *I look at the whole thing. I mean* PSC kita ini ditubuhkan untuk menambahbaikkan pilihan raya itu *and this process obviously cannot be done in one, two, three months, it takes quite sometime for this process to be done. I don't understand why we are so concern about minority report and all that* sedangkan *everything is in the Hansard and everyone will have the opportunity to debate.* Ada satu masa, waktu untuk kita berbahas di dalam Parlimen *and then* semua apa yang kita bangkitkan di sini juga dalam *Hansard*, semua orang boleh baca. Nampak-nampaknya kita..., *I know they are trying to score political point one to one, I don't understand, but I think all these things already in the Hansard...*

■1310

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Wee Choo Keong: ...Semua apa yang kita bangkitkan di sini juga dalam *Hansard*. Semua orang boleh baca. Nampaknya kita..., *they trying to score political points or want to won. I don't understand.*

I want to be terus-terang here, but I think all these things in Hansard. Semua dalam Hansard. Orang semua boleh baca. Pendirian siapa dalam ini, apa semua dan juga dalam ini pun ada, siapa yang setuju, siapa yang tidak setuju.

Tuan Pengerusi: *I think* apa yang saya cadangkan beginilah. Di bawah format yang sekarang ini, kita boleh *expand* pandangan yang itu untuk menjelaskan daripada sekadar *one sentence, we can put one paragraph* kenapa itu, *and the rest* bilang ada dalam *Hansard* sepertimana pandangan kita. *What is the problem there I think. That is how I want to handle this because* ruang telah kita beri yang cukup, kita namakan siapa yang setuju, siapa yang tidak bersetuju, apa pandangan alternatif. Okey. *You* perlu satu pandangan, *space a bit more to explain why you taking that position.*

Boleh *because the respond* apa mahu cakap lagi, lampiran semua dalam *Hansard*, mengapa *we want 18 years*, masyarakat boleh baca dari situ pandangan parti masing-masing. Saya memohonlah supaya pihak Yang Berhormat Gombak dan Ahli-ahli Yang Berhormat Kuala Krai dan Yang Berhormat Rasah supaya kita teruskan usaha kita ini dan kita perbaiki dokumentasi. Kalau boleh, di mana yang dulu kurangkan, yang tidak dipersetujui saya beri ruang sedikit lagi untuk memperjelaskan posisi kenapa tidak bersetuju. Barangkali laporan mengatakan rujuk kepada memorandum-memorandum yang telah dikemukakan. Saya rasa cukup jelaslah. Ya Yang Berhormat Kuala Krai.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tuan Pengerusi, seingat sayalah kalau kita rujuk kepada cadangan syor-syor kita itu, saya rasa kita sangat *reasonable*. Pihak kami bertiga dalam konteks syor-syor di bawah Jawatankuasa yang Pengerusi sendiri *handle*. Kalau kita boleh bawa ke muka surat, sebagai contohlah hendak mengatakan, *we have been very reasonable despite all our dissention* tentang perkara yang berlaku kepada SPR. Dalam bab usul untuk daftar pemilih atau apa, *I think* tiada *objection* di sana.

Akan tetapi, kita pun tahu dalam proses itu, kita telah membangkitkan banyak perkara *and it is not going to captured there*. Jadi takkanlah tidak boleh kalau kita hendak – dalam hal yang kita telah bersetuju ini. Akan tetapi ada benda yang *you should consider also*, takkan kita hendak bangkang semua di sana. Kalau kita kata hendak undi, benda yang kita boleh terima, tetapi *the process of the discussion* itu kita telah bangkitkan banyak perkara, *we want that to be captured somewhere as a minority report. Minority report* ini Tuan Pengerusi, kita sudah bangkit awal lagi.

Daripada awal-awal kita bercakap dalam PSC ini kita telah sebut. *It is not something* yang kita timbulkan sehari dua ini sementara kita hendak menyediakan laporan ini. Awal lagi sudah kita kata *we requested for minority report. We agreed* dengan satu pembentangan daripada idea-idea yang datang dahulu mencadangkan supaya *minority report* ini. Sebelum itu lagi kita bersetuju mencadangkan.

Jadi, bukannya baru. Benda ini patutnya diberikan ruang kerana dalam banyak hal kita bersetuju. Kalau betul 15 perkara kita bersetuju, *I think that is very good already. We have gone very far but on that score* kita hendak *highlight*kan perkara yang disebut *electoral roll* tadi...

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Yang Berhormat Kuala Krai, *can you highlight your concern in the context of the report. I think we give a space even one space or two paragraphs, three paragraphs you know...*

Tuan Pengerusi: Ada enam sahaja yang dalam perbincangan dahulu yang masih kita tundakan. Dan yang lain itu pada dasarnya kita sudah persetujui. Ingat Ahli-ahli Yang Berhormat, kita telah tubuhkan Jawatankuasa Kecil di mana sepanjang dalam itu, setiap Ahli Yang Berhormat boleh mengutarakan isu-isu yang difikirkan di dalam bidang tersebut adalah amat penting untuk ditelitikan, panggil pegawai beri maklumat. Hasil daripada itulah rumusan-rumusan yang 22 perkara ini kita angkat.

Saya rasa timbul isu *minority report* hanya kepada perkara-perkara yang terpaksa panggil suara majoriti ataupun belah bahagian. Jadi, saya rasa ia akan melemahkan persetujuan yang telahpun kita buat melalui proses Jawatankuasa dan perundingan yang begitu dalam kita buat.

Saya sebagai Pengerusi, saya amat kagum juga atas kerjasama yang diberi. Ingat juga bahawa walaupun sebelah Pakatan di sana mengatakan kita telah *council*, sebelah sini juga saya melihat cukup itu *council*. Saya sebagai Pengerusi pun kalau baca *blog-blog*, mereka katakan saya terlalu tolak ansur *you know*, daripada pandangan-pandangan. So saya ambil di tengah apa yang saya rasa adalah sesuai dengan terma rujukan kita dan kedua untuk mencari senarai berapa banyak yang boleh untuk menambah baik proses. *It will be never perfect I record, but I think you go a long way to improving transparency, improving mechanism* dan pentadbiran.

That is why ada empat cadangan utama itu khas untuk SPR. *So I think we should give the benefit of our confidence* untuk membuat perubahan. Kalau tidak, *we are back to square one*. Tidak perlu lagi berbincang di peringkat asal. *Why going to this detail because we would not trust who will laksanakan, is it? So I think, give a chance* kepada *sake of Parliament and younger generation including members of this Committee who will be here for longer time than us*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Tuan Pengerusi, saya ingin menegaskan kita bersama-sama berpendapat bahawa SPR *have to be strengthen, we have to..., the voters registration be clearer. There is no dissention with respect to that. They should be agreeing. But just some of the thing cannot be...*

Tuan Pengerusi: Okey. *Alright.* Saya ingin pasang usul kepada kita bahawa format laporan ini dapat diterima dan di mana ada belah bahagian, saya akan minta pihak sebelah sana untuk menambah penjelasan-penjelasan yang telah pun direkodkan. Kita lihat dari situ bolehkah memenuhi permintaan kedua-dua pihak. *So,* saya ulangi. Saya betulkan usul bahawa format laporan ini dapat kita terima, dan bagi perkara-perkara yang memerlukan belah bahagian, saya akan memberi ruang kepada pihak sebelah untuk menambah penjelasan-penjelasan di mana perkara itu bercanggah dalam format laporan. *So you want to put the paragraph, please do drafting and we talk about it for* perkara-perkara yang memerlukan belah bahagian. Saya rasa itu yang terbaik Yang Berhormat Gombak. Kalau tidak, masa kita singkat. *So this is only* perkara yang enam yang belum lagi itu. *Alright.* *So* yang setuju, katakan setuju... [Disampuk]

Saya sudah buat dua kali baca usul. Syor begini bahawa format yang dibentangkan ini untuk tujuan laporan akhir diterima dan di mana perkara-perkara yang tidak dipersetujui sebulat suara iaitu memerlukan belah bahagian, saya akan membenarkan pihak sebelah sana, Pakatan untuk menambahkan penjelasan-penjelasan di bawah kotak-kotak tertentu. Kalau *you* perlu *paragraph*, masukkan *paragraph* penjelasan dan merujuk barangkali memorandum yang dikemukakan begini tetapi tidak perlulah huraikan semua, sebab ada dalam *Hansard*, ada dalam lampiran semuanya. *So I think this is already big concession.* *One paragraph, the time when you put the six, you will be about two to three pages* tambahan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, kalau Tuan Pengerusi mengatakan ini sebagai satu syor dan memerlukan persetujuan Ahli Jawatankuasa, saya tidak bersetuju dengan format ini kerana saya dan rakan-rakan masih lagi berpendirian kita memerlukan satu *minority report* untuk dimuatkan dalam laporan terakhir. Saya minta supaya pandangan ini juga direkodkan kerana ini satu syor yang dicadangkan oleh Pengerusi. Kami membantah keras, maka bantahan ini mesti dirakamkan dalam laporan bahawa kami meminta satu laporan minoriti dilampirkan untuk memberikan pandangan-pandangan lain dalam proses penambahbaikan yang telah dibincangkan selama enam bulan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Gombak dalam pandangan 40 minit tadi berubah sudah. Beliau katakan minta tambahan penjelasan, apalah salahnya dua tiga lembar tambahan untuk memperjelaskan posisi kita. Akan tetapi, sekarang ini selepas menuju balik kepada soal *minority report* di mana kita katakan, mengikut amalan dan sebelum ini di Parlimen ini bahawa terma rujukan kita patuhi itu, dan saya rekodkan *dissenting views* sepertimana yang telah saya katakan tadi. *You can expand your own paragraph* di bawah sana, *we can* benarkan. *You can draft that and put in* di situ, *and it become normal minority, become a part of the report. That is better than having a minority report.* Okey.

So Ahli-ahli Yang Berhormat, saya cadangkan kalau begitu pandangan di situ, saya minta supaya kerjasama terus diberi dan supaya format yang sudah pun kita mulakan pada hari lalu, kita sudah terima sampai pun bersetuju kepada 15 perkara dan seterusnya. Untuk tujuan tersebut saya difahamkan, setuju dengan usul saya?

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Saya setuju dengan usul yang dibentangkan Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Wangsa Maju? Okeylah, saya tangguhkan Mesyuarat lima minitlah untuk... [Disampuk] Ya. Okey dan kita sambung nanti.

Mesyuarat dtempohkan pada jam 1.21 petang.

Mesyuarat bersambung semula pada pukul 2.14 petang

[Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Dr. Maximus Johnity Ongkili ***mempengerusikan Mesyuarat***]

■1410

Tuan Pengerusi: Okey, Ahli-ahli Yang Berhormat, setelah panjang lebar kita berbincang tentang format dan pertukaran fikiran yang luas dan menyeluruh dan selepas makan tengah hari, saya berharap kita boleh maju terus dalam usaha kita dalam mesyuarat yang terakhir ini. *Last*, sebelum saya tangguhkan mesyuarat tadi, saya telah membentangkan satu usul iaitu bahawasanya format yang dicadangkan seperti mana yang dibentangkan di hadapan mesyuarat ini, iaitu di mana perkara-perkara yang ingin dilaporkan itu dicatat dalam dua bahagian.

Pertama, yang dipersetujui seluruhnya dan kedua, yang belah bahagian ataupun tidak semuanya setuju dengan penjelasan. Siapa-siapa yang tidak setuju dan juga *counter proposal* ataupun cadangan dan pandangan yang berbeza, saya juga telahpun beri *concession* bahawa atas permintaan, kita boleh tambah *space* di situ untuk menjelaskan kenapa pandangan yang seperti mana yang berbeza itu boleh diperjelaskan sedikit lagi panjang. *Small paragraph* begitu. Apabila saya angkat tadi itu sebagai usul dipersetujui dengan suara oleh pihak enam orang dan yang tidak setuju *of course*, sebelah tiga wakil Ahli-ahli yang lain. Ertinya, usul dipersetujui.

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi. Boleh saya minta supaya direkodkan bahawa kita tidak bersetuju kerana...

Tuan Pengerusi: Itulah saya mahu datang ke sana...

Tuan Loke Siew Fook: Kerana kita mengusulkan...

Tuan Pengerusi: Saya minta Yang Berhormat Gombak kalau hendak komen kepada itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, sebelum ditangguhkan mesyuarat pada pagi tadi setelah Tuan Pengerusi membuat usul yang berkenaan, Tuan Pengerusi telah meminta supaya ada persetujuan daripada Ahli-ahli Jawatankuasa. Pada ketika itu Yang Berhormat Hulu Selangor telah merakamkan persetujuan beliau tentang usul yang dibangkitkan tetapi terhenti di situ dan tidak ada keputusan yang dibuat oleh Jawatankuasa yang lain.

Tuan Pengerusi: Okey. Saya mahu *repeat*lah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Itu yang pertama. Yang kedua, saya selaku Ahli Jawatankuasa ingin menyatakan bahawa saya tidak bersetuju dengan format itu kerana saya, Yang Berhormat Kuala Krai dan Yang Berhormat Rasah mendesak supaya satu laporan minoriti dilampirkan dalam laporan terakhir yang dibentangkan kepada Dewan Rakyat. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Okey. Yang Berhormat, secara prosedur, pertama untuk usul yang saya angkat tadi supaya pihak Setiausaha mengambil kiraan dahulu dan lepas itu saya akan ulas apa yang dicadangkan oleh pihak Yang Berhormat Gombak. Sila Setiausaha.

Datuk Roosme binti Hamzah: Saya menerima arahan daripada Tuan Pengerusi untuk menjalankan urusan belah bahagian mengikut Peraturan Mesyuarat 84. Ya, Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: Ya, sila.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ahli-ahli-ahli Yang Berhormat sekarang saya kemukakan masalah untuk diputuskan, masalahnya adalah format seperti yang dibentangkan oleh Tuan Pengerusi hendaklah disetujui. Ahli-ahli yang bersetuju kata setuju, kalau tidak kata tidak. Sekiranya hendak dijalankan belah bahagian saya perlu mengikut senarai nama Ahli-ahli. Okey, sekarang ini saya *start* dengan Yang Berhormat Hulu Selangor.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Saya Yang Berhormat Hulu Selangor setuju dengan format yang dicadangkan oleh Tuan Pengerusi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey. Yang Berhormat Kapit.

Datuk Alexander Nanta Linggi [Kapit]: Saya juga setuju dengan format yang dicadangkan oleh Yang Berhormat Tuan Pengerusi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Alor Gajah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Saya juga bersetuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kangar.

■1420

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Kangar juga bersetuju.

Tuan Pengerusi: Pencadang bersetuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pencadang bersetuju. Tuan Pengerusi bersetuju. / *start with* Yang Berhormat Gombak.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya tidak bersetuju kerana Gombak berpendirian satu laporan minoriti perlu dilampirkan dalam laporan terakhir kepada Dewan Rakyat. Terima kasih.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kuala Krai.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tuan Pengerusi, sama dengan Yang Berhormat Gombak, tidak bersetuju dengan alasan yang sama.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Rasah.

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi, saya juga tidak bersetuju atas format itu kerana kita rasakan laporan minoriti itu penting. Terima kasih.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Wangsa Maju.

Tuan Wee Choo Keong: Tuan Pengerusi, saya merasakan bahawa isu dari format sahaja itu. Saya memang setuju dengan itu usul kerana format itu bukan masalah. Semua ada dalam kandungan. Apa-apa yang disebut di situ sudah ada dalam kandungan *report* itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Keputusan belah bahagian adalah enam orang bersetuju dan tiga orang tidak bersetuju. Oleh yang demikian, perkara yang dikemukakan oleh Tuan Pengerusi iaitu menerima format daripada Tuan Pengerusi adalah dipersetujukan.

Tuan Pengerusi: Okey. Terima kasih Setiausaha. Sepertimana yang dipohon oleh Yang Berhormat Gombak sudah diminitkan supaya ketidaksetujuan itu dimasukkan dalam laporan.

Tuan Loke Siew Fook: Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Dengan itu, begitulah kita mahu ini, *you know*. Di mana yang tidak setuju, kita *agree* tidak setuju tetapi kita patuh kepada prosedur dan peraturan. *And now I say that in my report* bahawa, *if any we could agree, we agree* dan di mana yang kita tidak setuju, *we agreed to disagree* berseparlimen. Okey dengan begitu, maka format ini akan kita gunakan, dan saya telah juga katakan tadi bahawa kita akan beri ruang di mana yang ada perlu bagi menjelaskan sedikit atas persetujuan daripada perkara-perkara yang tidak disetujui. Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, kita masih belum menerima laporan bertulis, *hardcopies* untuk rujukan.

Datuk Roosme binti Hamzah: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: *We go through the* yang sudah kita...

Datuk Roosme binti Hamzah: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: ..Ya, yang tidak setuju sebelum ini kecuali apa lagi tambahan bagi perkara-perkara yang sudah kita persetujuan waktu itu. Okey dan misalnya saya memang ada.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya ingat lebih adil bagi edaran.

Tuan Pengerusi: Okey, bagi..., mana salinan?

Datuk Roosme binti Hamzah: Bagi tetapi yang ini *those just...* Masalahnya yang laporan enam ini, kita tidak lagi putuskan, kita belum lagi... Ini yang *pre-amp*.

Tuan Pengerusi: Ya, memang. Ini yang sudah kita *gone through* dan tidak banyak masalah tetapi *I'm going to the list also*, apa-apa perubahan yang hendak dibuat di sana.

Datuk Roosme binti Hamzah: Masalahnya, dalam Bahagian Enam itu ada perkara yang perlu kita bersetuju ataupun tidak bersetuju kepada...

Tuan Pengerusi: *I know, I know. But that's why but I'll go through to the list first.*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...*Then, it is okaylah you have the list given to everybody to decide*, kan.

Tuan Pengerusi: Ya, tetapi *I think we can, we can*, boleh edarkan tetapi ini akan...

Datuk Roosme binti Hamzah: Bukan, yang ini, yang ada tetapi yang kita kosongkan undian setuju, tidak setuju sahajalah. *Isn't it that* Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: *But I think there some amendment...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya.

Tuan Pengerusi: ...Yang dipersetujukan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *this one is* belum lagi kita persetujuan di belah bahagian...

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, kita edarkan?

Tuan Pengerusi: *I think it is okay.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey ya.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Akan tetapi kita sudah setujukan itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya tetapi kita hendak tengok balik...

Tuan Pengerusi: Ya, ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Maksudnya benda ini kita belum bincang bersama.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Sebab itu saya hendak tengok laporan itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya. Bawalah.

Tuan Pengerusi: Sudah kita sudah bincang tiga hari lalu. Hanya kalau apa *updating...*, saya pun ada *update*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Betullah kita sudah bincang tiga hari lalu tetapi kita hendak tengok balik, apakah pindaan-pindaan telah dimasukkan.

Tuan Pengerusi: Boleh, boleh.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kita kena putus ini dahulu, *then* baru pergi *final report*, yang ini perkara-perkara yang perlu kita muktamadkan sebagai syor Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kita ambil ini dahulu, kita *highlight* yang mana bersetuju, *then* kita putuskan kepada Syor Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: *No, no but they want to still go to the details.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya *I know*. Hanya kita *look at this* Bahagian Enam lah.

Tuan Pengerusi: *Yes, yes.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya. Bagi ini. Bukan yang *final* itu ya. Ini dahululah. Bila sudah putus ini, baru masuk ke *final* syor. Kita boleh...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Akan tetapi kalau saya tengok Bahagian Enam ini, hanya tajuk-tajuknya sahaja. Dia punya pengisian itu kita tidak nampak.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengisian itu akan keluar di *final report* sekiranya ada perkara yang kita setuju, tidak setuju...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Maksud kita pengisian itu yang kita hendak sekarang.

Tuan Pengerusi: *They want to go to the wording. They want to go through the wording.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Okay, okay. Alright.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya. Saya hendak.

Tuan Pengerusi: *They want to go through word-by-word.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey. *So*, yang inilah. Bahagian ini pun edarkan.

Tuan Pengerusi: *Yes, yes.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Baik, edarkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ambil, ambil. Edar... [*Meminta Urus Setia mengedarkan dokumen*]

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat selepas kita selesai ini, tinggalkan ini bersama dengan kita. Okey. Misalnya saya sendiri pun... *So* perkara pertama. Perundangan dan Pindaan Peraturan. Ada apa-apa lagi yang hendak dibincangkan? Itulah yang kita persetujui sebelum ini.

Tuan Mohamed Azmin Ali: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Edar dahulu, edar dahulu. Biar Yang Berhormat tengok. Tuan Pengerusi, *first we have to ensure these are the* (a) sampai (p) yang kita semua setuju bersama.

Tuan Pengerusi: *I know* tetapi *they want to* setuju lihat kecuali...

Datuk Roosme binti Hamzah: Oh, lihat bersamalah.

Tuan Pengerusi: *One-by-one...* Itulah saya sebenarnya sudah dipersetujui...

Datuk Roosme binti Hamzah: Edar, edar yang...

Tuan Pengerusi: ...Akan tetapi ia..., *for final word*lah. *For final word.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Sebab *you have to read together.*

Tuan Pengerusi: *Because saya..., let's go through it. It's ok.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *read together. Alright.*

Tuan Pengerusi: *So,* satu kemudahan kepada rakyat Malaysia di luar negara. Ini sudah kita bincang. *Remember,* Jawatankuasa mengesyorkan *if you look at page 187...*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Never mind, never mind* Yang Berhormat...

Tuan Pengerusi: *Just want to get final for the Minit.*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...*Because there are certain things* yang tambah...

Tuan Pengerusi: Ada juga *typo, you see.*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Ada yang tidak tambah, ada yang perlu input daripada Yang Berhormat semua. *You can help when you get to it.*

Tuan Pengerusi: *Yes, okay. Alright. Anything further* untuk 1.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, baca. Bagi...

Tuan Pengerusi: Ini sudah itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Bagi kemudahan kepada rakyat Malaysia di luar negara sama ada mengundi di perwakilan Malaysia secara pos.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi saya rasa *the rest okay,* hanya ini yang syor apa itu?

Datuk Roosme binti Hamzah: *This one we have read together...*

Tuan Pengerusi: *Because this one remember, we compromised.*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Tuan Pengerusi, *we read together as (a)* yang dipersetujui semua memberi kemudahan kepada rakyat Malaysia...

Tuan Pengerusi: *I know.*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Di luar negara sama ada mengundi di perwakilan Malaysia atau secara pos.

Tuan Pengerusi: *Okay. So, this is the one I said..., we have already said yes. Just to confirm back.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, antara perkaranya ialah...*

Tuan Pengerusi: *Okay, I have nothing further. Ahli-ahli Yang Berhormat lain.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *...Semasa membawa cadangan dalam laporan interim.*

Tuan Pengerusi: *Nothing further.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *....Setiausaha mengambil maklum.*

Tuan Pengerusi: *Alright.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Semasa mengesyorkan SPR berbincang..., yang ini yang kita sudah tambah *three months* itu, mengesyorkan SPR berbincang dengan pihak-pihak berkuasa dalam tempoh tiga bulan Tuan Pengerusi.*

Tuan Pengerusi: *Ya.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *...Sentiasa mengambil maklum cadangan ini adalah melibatkan pindaan dan mengesyorkan SPR mengkaji satu kaedah lain yang melibatkan penghantaran kertas undi melalui pos terus kepada pengundi-pengundi di luar negara dan penghantaran balik kertas undi itu dibuat melalui pejabat perwakilan Malaysia untuk dihantar terus ke Ibu Pejabat SPR bagi proses pengiraan undi dan seterusnya.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Tuan Pengerusi, izinkan saya merujuk kepada para 1.6. Ada cadangan dalam perbincangan yang lalu supaya lebih spesifik *provision* mana yang hendak dipinda supaya perkara ini dapat diteliti segera oleh pihak SPR. Ini terlalu umum - Akta Pilihan Raya 1958. Kita setuju hari itu supaya apa-apa pindaan undang-undang dan peraturan mesti lebih spesifik supaya perkara itu dapat diangkat segera sama ada perlu Perlembagaan ataupun hanya peraturan tetapi nampaknya masih dalam bentuk yang umumlah Tuan Pengerusi.*

Tuan Pengerusi: *Akta Pilihan Raya 1958 ini untuk membolehkan...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Untuk membolehkan warganegara...*

Tuan Pengerusi: *Seksyen *something*. Ya, ya, seksyen *something*.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Ya.*

Tuan Pengerusi: *Menambahkan kategori itu. So, just masukkan itu sahaja. PUU ada itu...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *SPR. Check with SPR *portion* itu.*

Tuan Pengerusi: *Okey. Daripada seksyen, masukkan kategori dahulu. Itu yang penting itu.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Adakah ia melibatkan banyak ketidakpatuhan pilihan raya yang berkenaan.*

Tuan Pengerusi: Seksyen *something*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Akan melibatkan pindaan...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Pindaan itu...

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Kepada Akta Pilihan Raya...

Tuan Mohamed Azmin Ali: ...Kita setujuah tanpa belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Okey, dengan pindaan itu *refer to section* dan seksyen-seksyen berkenaan. Mana tahu bukan itu sahaja. Okey Yang Berhormat Gombak. Seksyen itu dan seksyen lain. Mana yang berkaitan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya. Apa-apa peraturan yang berkaitan.

Tuan Pengerusi: Nanti takut kita bagi spesifik, maka ada dua, tiga lagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Yang berkaitan.

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, yang berkaitan.

Tuan Pengerusi: Okey, *please* yang berkaitan. *You referkan*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Seksyen yang berkaitan.

Tuan Pengerusi: Apa hendak belah bahagi lagi. *You* sudah setuju minggu lalu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Sebab itu saya..., dengan pindaan itu, tidak ada belah bahagi.

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Okey, tarikh pada pembubaran. *We jump into the thing first*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Nombor 2.

Tuan Pengerusi: Nombor 2 itu, dia masukkan yang belum belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini memberi kemudahan mengundi secara pos itu...

Tuan Pengerusi: *So, I clear first...*

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Yang ini tidak ada persetujuan bersama.

Tuan Pengerusi: ...Yang sudah kita *clear* minggu lalu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini ada...

Tuan Pengerusi: *Clear* dahulu yang sudah persetujuan *to reaffirm* dan mana yang ada belah bahagian di sana. *So*, itu di bawah tarikh pembubaran Parlimen.

■1430

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, Tuan Pengerusi, hendak rujuk kepada (b) ya? Tarikh pembubaran, tarikh pembubaran Parlimen, *page 54*.

Tuan Pengerusi: Ya, ya. *Page 53 and then actual five.* Apa yang kita katakan, kita hendak putuskan kelmarin. Akan tetapi pihak sebelah mengatakan *tomorrow, tomorrow.* Ini Yang Berhormat Kuala Krai yang cakap. So, kita punya..., kita katakan empat tahun *after four years.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Semalam kita telah setuju itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Just to understand back,* Syor Jawatankuasa adalah, *“Tempoh Parlimen hanya boleh dibubarkan selepas mencapai empat tahun dan hendaklah diperuntukkan dalam undang-undang”.*

Tuan Pengerusi: *Go for it* lah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kita setuju tanpa belah bahagi.

Tuan Pengerusi: *[Ketawa]* Okey. Kebanyakan orang mahu...

Tuan Loke Siew Fook: Akan tetapi cuma ini, sebab semalam Yang Berhormat Kangar ada sebut proviso.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya, ya.

Tuan Loke Siew Fook: Saya tidak pasti sama ada proviso itu telah *identify.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Saya balik ke rumah tengok cari semua dokumen-dokumen yang kita terima di London itu, saya tidak ada dokumen itu sekarang ini. *That was...*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Parliament, they have proviso.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya, *I know. But I was looking for the document itself. That was given to me when we are in London. Sorry I couldn't find.*

Tuan Pengerusi: So, okeylah, empat tahun bolehlah. *After that...*

Tuan Loke Siew Fook: Akan tetapi kalau tidak ada mungkin...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mungkin Penasihat Undang-undang SPR boleh membantu untuk dimuatkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yesterday we were here* sampai pukul 12 malam, *we couldn't. That's why we said what ever Ahli decide we take it. So that's why it came 5.4.*

Tuan Pengerusi: Bolehlah. Nanti *the details work out.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya cuma nampak laporan itu lebih mantaplah kalau kita ada *reference* kepada amalan itu. Kalau boleh masukkan – saya ingat sempat lagi kalau boleh dapatkan.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Tidak dapat, tidak dapat.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *..We saw the British Act.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mungkin Yang Berhormat Alor Gajah boleh tolong?

Datuk Roosme binti Hamzah: *But then* itu adalah yang dalam British punya, lah, kan?

Tuan Pengerusi: Ya lah. Ini acuan kita *four years*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini kita punya panduan. Masa hendak *debate* nanti Tuan Pengerusi kalau hendak tambah kemudian bolehlah. *We can get the input at that time, because this one* tidak dapat lagi.

Tuan Pengerusi: Okey, tanpa bahas.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tarikh pembubaran Parlimen.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya rasa mungkin *British High Commissioner* boleh bantu. Boleh, boleh.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi masuk dalam perbahasan.

Tuan Pengerusi: Okey. Kerajaan sementara.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kerajaan sementara *is that number 6, page 55*.

Beberapa Ahli: Setuju, setuju.

Tuan Pengerusi: *No, 55. Where are 55? No this new, this is what they give me* semalam.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Not semalam, now*.

Tuan Pengerusi: Okey.

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Number 6* ialah mengesyorkan sesuatu kajian terperinci dibuat sebelum cadangan ini dapat dilaksanakan.

Tuan Loke Siew Fook: Saya rasa ayat ini tidak perlu sangat Tuan Pengerusi. Para 6.3, sebab kita punya cadangan ialah para 6.2., "*Satu garis panduan kod etika terpakai*". Tidak payah lagi.

Tuan Pengerusi: Menyediakan satu garis panduan...

Tuan Loke Siew Fook: Tidak perlu lagi kajian terperinci.

Tuan Pengerusi: ...Terpakai bagi mana-mana pihak yang menjalankan tugas. Okeylah. Boleh, setuju. *Final* ya?

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, Jawatankuasa mengesyorkan SPR dapat menyediakan suatu garis panduan dan kod etika tatalaku terpakai bagi mana-mana pihak yang mana menjalankan fungsi kerajaan...

Tuan Pengerusi: *I can tell you this is upraise to you state also and ask*, apa Yang Berhormat Kuala Krai ini, lain di *agree* lain di *sinikah*?

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, tiada para 6.3 ya, tidak mahu?

Tuan Loke Siew Fook: *Proceed, delete* ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa mengesyorkan satu kajian terperinci buat sebelum cadangan ini dapat dilaksanakan.

Tuan Pengerusi: Tidak payah kaji lagi, *just draft it*. Okey.

Tuan Loke Siew Fook: Memorandum daripada BERSIH ada banyak contoh daripada India, daripada negara lain.

Tuan Pengerusi: Okey, dipersetujui tanpa bahas.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya minta supaya dimasukkan tempoh.

Tuan Pengerusi: Apa lagi, tempoh?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Oleh sebab ini..., garis panduan ini bukan satu perkara yang sukar untuk dikemukakan. Mungkin dalam masa satu bulan pihak SPR...

Tuan Pengerusi: Tiga bulanlah, tiga bulan boleh. Mahu bincang lagi?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Okey, tempoh tiga bulan boleh masukkan.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Masukkan garis panduan dan kod etika.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekarang ini tidak mahu para 6.3..., *is that right?*

Tuan Pengerusi: Yes. Tidak payah kaji lagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: "*Jawatankuasa mengesyorkan SPR dalam masa tempoh tiga bulan dapat menyediakan satu garis panduan*". *Is that what we went, right?*

Tuan Pengerusi: Bolehlah Yang Berhormat.

Datuk Roosme binti Hamzah: Buang para 6.3 ambil ini. *So*, bermakna yang kerajaan sementara *as at 'C' in* Bahagian Enam kita ini setujulah?

Tuan Pengerusi: Ya. Okey, ini *do and don't* saja.

Datuk Roosme binti Hamzah: Penguatkuasaan peraturan sedia ada.

Tuan Pengerusi: Kawasan peraturan sedia ada.

Datuk Roosme binti Hamzah: '*G' read together as number 7.*

Tuan Loke Siew Fook: Mana, mana.

Tuan Pengerusi: Tidak ada masalah itu.

Tuan Loke Siew Fook: Nanti, nanti, nanti.

Tuan Pengerusi: Kita hendak *make sure they..., number 7.* Saya dan Yang Berhormat Rasah sudah bincang panjang ini. Ya, tiada hal.

Datuk Roosme binti Hamzah: Penguatkuasaan peraturan sedia ada berhubung kesalahan memberikan maklumat palsu dalam urusan pendaftaran. *So*, Jawatankuasa mengesyorkan perjawatan tambahan, *all thoselah.*

Tuan Pengerusi: Tangkap dan jel. Akses media.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap Tuan Pengerusi. *So*, yang ini okey ya, (*D*) *referring to 7 – setuju?*

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Loke Siew Fook: Tanpa belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: (E) - Akses Media Yang Bebas dan Saksama. Akses media, *we refer to 9, on page 56.*

Tuan Pengerusi: Apa masalah waktu itu, semua telah dipersetujui sudah? Ini Yang Berhormat Gombak minta - beliau mengesyorkan perkara 15 – sudah dimasukkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Fasal (2), Perkara 115, Perlembagaan Persekutuan. SPR boleh mendapatkan...

Tuan Loke Siew Fook: Para 9.2 kita minta dikeluarkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa mengambil maklum, SPR tidak mempunyai kuasa berhubung dengan...

Tuan Pengerusi: Okey, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Para 9.2 buang. Jadi para 9.2 sekarang akan jadi, “*Jawatankuasa mengambil maklum kesediaan Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan untuk memberi akses yang adil kepada semua parti*”. Para 9.3, “*Jawatankuasa mengesyorkan SPR meneliti Fasal (2)...*”

Tuan Loke Siew Fook: Hanya hendak mendapatkan *confirmation* Tuan Pengerusi. Oleh sebab Jawatankuasa Kecil ini. Para 9.3 itu nanti dulu ya. “*Jawatankuasa mengambil maklum kesediaan Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan untuk memberikan akses yang adil*”. Sama ada ini kementerian telah bagi satu komitmen?

Tuan Pengerusi: Dia kata dalam Jawatankuasa Kecil.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Dalam Jawatankuasa Kecil yang dihadiri oleh wakil Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan, ada dalam *Hansard* dan Minit Mesyuarat lah. Cuma para 9.3 Tuan Pengerusi, perkataan, “sama ada”, itu tidak ada, potong.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, how would it read? So, it's become 9.3* Yang Berhormat?

Tuan Pengerusi: Ya. Okey, *next*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Akses media. *Then (F) - Pembersihan Daftar Pemilih Yang Berterusan*.

Tuan Pengerusi: Okey, ini kami punya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pembersihan daftar pemilih yang berterusan *page 57*. Bawah meningkatkan mutu daftar pemilih.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, satu sahaja. Boleh tidak kita dapatkan nota saya semalam itu. Saya sudah tanda ‘AA’.

Tuan Pengerusi: Apa itu ‘AA’ itu?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Azmin Ali

Datuk Roosme binti Hamzah: Azmin Ali... [*Ketawa*] ‘AA’.

Tuan Pengerusi: AirAsia itu ‘AA’ *is Automobile assistance*. Ya, ya.

■1440

Tuan Pengerusi: Nombor 7, kan...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Is page 47, number 10* meningkatkan mutu daftar pemilih.

Tuan Pengerusi: Ini kami punya itu...

Datuk Roosme binti Hamzah: Muka 47, Tuan Pengerusi tengok...

Tuan Pengerusi: Okey, saya pun ada perubahan kepada ini di bawah para 10.5

Datuk Roosme binti Hamzah: Para 2.5

Tuan Pengerusi: “Bertaraf tinggi”, *just say* bermutu tinggilah, okey ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Bermutu tinggi?

Tuan Pengerusi: Ya, ya...

Datuk Roosme binti Hamzah: Buang “bertaraf”...

Tuan Pengerusi: “Adalah mantap dan bermutu tinggi dari segi kualiti dan kesahihan.”

Datuk Roosme binti Hamzah: “Mantap dan bermutu tinggi”...

Tuan Pengerusi: Dari segi integriti, *then next*...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Wait* Tuan Pengerusi, sudah tukar? “Mantap dan bermutu tinggi”...

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Para 10.5 nampak? “Adalah mantap...”, “...bertaraf tinggi” buang...

Tuan Pengerusi: *No, no*, “bermutu tinggi”.

Datuk Roosme binti Hamzah: “Bermutu tinggi”..., ya, ya.

Tuan Pengerusi: Buang “bertaraf tinggi”. Okey, para 10.6 *before* – “*Jawatankuasa sebagai satu agensi bebas dan bertauliah*”, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Dan bertauliah...

Tuan Pengerusi: *So, it does not have to be MIMOS you know, it can be other people*...

Datuk Roosme binti Hamzah: Bertauliah.

Tuan Pengerusi: Bertauliah *and then* 10.7, “*Jawatankuasa mengesyorkan supaya sebuah Jawatankuasa Tetap bagi parti*...”

Datuk Roosme binti Hamzah: Bagi parti ya.

Tuan Pengerusi: Bagi pelbagai parti ditubuhkan melalui Parlimen...

Datuk Roosme binti Hamzah: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Melalui Parlimen bukan di SPR ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Bagi pelbagai parti...

Tuan Pengerusi: “Di Parlimen” atau “melalui Parlimen”?

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Okey, *we want in* Parlimen.

Datuk Roosme binti Hamzah: Parlimen.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Jawatankuasa tetap pelbagai parti.

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap, sekejap. Sebuah Jawatankuasa, ini daftar pemilih...

Tuan Pengerusi: Pelbagai parti...

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini bukan Jawatankuasa Pilihan Khas ya Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: *Almost* Jawatankuasa *like this* lah...

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa Pilihan Khas lah?

Tuan Pengerusi: Ya, Jawatankuasa Pilihan Khas lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey...

Tuan Pengerusi: *Just to continue the* kerja lah...

Datuk Roosme binti Hamzah: Sebuah..., *it is the same as* Jawatankuasa Khas sahajalah...

Tuan Pengerusi: Supaya Yang Berhormat Gombak ini belum mula lagi sudah salah sangka sama SPR... *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, mengesyorkan supaya...

Tuan Pengerusi: Tubuh Jawatankuasa berterusan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sebuah Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen...

Tuan Pengerusi: *One of them Chairs the...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Boleh, Tuan Pengerusi, bersetujukah dengan Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen?

Tuan Pengerusi: Boleh, Jawatankuasa Pilihan Khas untuk berterusanlah, *just to* memantau...

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *It is okay.*

Tuan Loke Siew Fook: Boleh tambah tetap sana?

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini terpulang kepada kerajaan nanti untuk mengemukakan...

Beberapa Orang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Buat satu usul *then come out ...*

Tuan Pengerusi: *Just for* daftar pemilihlah, monitor...

Tuan Loke Siew Fook: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *I think boleh monitor, make sure that it is implemented...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen...

Tuan Loke Siew Fook: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *That is why...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Dan meneliti semua...

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *...Without having the Select Committee...*

Tuan Pengerusi: *That why, I was surprise...*

Tuan Loke Siew Fook: Jawatankuasa Pilihan Khas Tetap Parlimen...

Tuan Pengerusi: Tubuh *this*.

Tuan Loke Siew Fook: Tetap.

Seorang Ahli: *There is no tetap.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Wait, it is contradict kalau kata "tetap", then it is PSC dan sebagainya, have to amend the Standing Order tetapi Jawatankuasa Pilihan Khas, ia boleh ditubuhkan from time to time.*

Tuan Pengerusi: *Five years term.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *If you have yang tetap, you have amend the Standing Order yang which kalau tidak amend payah...*

Tuan Pengerusi: Okey, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pilihan khas.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: ...Pilihan Khas Parlimen...

Tuan Pengerusi: *[Menyampuk]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Mengawasi, meneliti semua usaha penyemakan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: *I mean, what else do you want? Minta penggal lima tahun, check on the daftar, okeylah.*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *Inter-party.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Beberapa Orang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *Inter-party.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Then, boleh determinelah berapa lama hendak.*

Tuan Pengerusi: *Kalau itu major concern, pembersihan. Of course we are concern, selepas kita nanti, siapa yang meneruskan ini except SPR, so we want to the badanlah. Actually this concession, is very big already. Very big concession for transparency. Okay, next...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Next...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, sebelum kita beralih kepada topik yang lain, saya hendak kembalikan kepada akses media yang bebas dan saksama...

Tuan Pengerusi: Sudah disetujui.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Sebab itu saya minta semula nota saya,

Datuk Roosme binti Hamzah: Media...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Cadangan itu dan saya juga merujuk semula kepada Perlembagaan Persekutuan, saya hendak pastikan supaya *wording* itu menepati semangat Perlembagaan Persekutuan. Kalau boleh saya sebutkan kepada Tuan Pengerusi iaitu para 9.3...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Our new 9.3?*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Our newkah atau yang previous?*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Yang baru, yang baru.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Okay, alright.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Jawatankuasa mengesyorkan SPR meneliti Fasal 2 Perkara 115, Perlembagaan Persekutuan, kemudian saya masukkan itu, *"Perlembagaan Persekutuan yang boleh meminta pihak berkuasa awam untuk memberikan apa-apa bantuan yang dapat dilaksanakan kepada suruhanjaya dalam menunaikan tugasnya."* *That is the exact quote of Perlembagaan Persekutuan...*

Tuan Pengerusi: Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kemudian semalam semasa Tuan Pengerusi membangkitkan tugas-tugasnya termasuk...

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kementerian-kementerian yang berkaitan.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Oleh sebab saya mencadangkan Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan akan tetapi Tuan Pengerusi kata...

Tuan Pengerusi: Kementerian dan agensilah...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kementerian dan agensi...

Tuan Pengerusi: Agensi...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Yang berkaitan, okey.

Tuan Pengerusi: *Alright.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *"Baru bersambung ayat itu, berhubung dengan hal, perkara yang melibatkan akses media kepada semua parti dan calon..."*

Tuan Pengerusi: Ya...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ini cadangan Yang Berhormat Wangsa Maju yang bertanding dalam sesuatu pilihan raya. Saya hendak muatkan yang Perlembagaan Persekutuannya itu.

Tuan Pengerusi: Sudah masuk itu, sudah masuk.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Okey.

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Bukan kuat, panjang...

Beberapa Orang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Wee Choo Keong: *Lawyer in the making...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa mengesyorkan...

Tuan Pengerusi: Okey sudah?

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, Yang Berhormat okey?

Tuan Pengerusi: Dalam mana-mana, dalam sesuatu pilihan raya..

Datuk Roosme binti Hamzah: Draf, draf... *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: Masih diberikan, perlu di sanakah?

Seorang Ahli: Tidak.

Tuan Pengerusi: Tiada sudah, pilihan raya, okey. Alamat yang mempunyai ramai pemilih, 11...

Datuk Roosme binti Hamzah: 'G' - *we have going by that one* bukan Tuan Pengerusi? Yang dia *approve*, itu kan?

Tuan Pengerusi: Yes, 'G'.

Datuk Roosme binti Hamzah: 'G' - penelitian daftar pemilih bagi alamat...

Tuan Pengerusi: Sudah dipersetujui kelmarin, saya ada pembetulan...

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, *that one is...*

Tuan Pengerusi: Ya, 11.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Hasil kerja...

Datuk Roosme binti Hamzah: Cek 11...

Tuan Pengerusi: Para 11.3 ya. Salah dia punya rujukan di sana itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Oh! Ya.

Tuan Pengerusi: *So, it should be now 10.7*, ini bukan 10.6 ya.

Tuan Loke Siew Fook: *[Menyampuk]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Page 58, para 11.3 hasil kerja penyemakan hendaklah dilaporkan kepada Jawatankuasa yang dicadangkan di para 10.7...

Tuan Pengerusi: *Remember, we asking them to* pameran dan semua....

Datuk Roosme binti Hamzah: Para 10.7...

Tuan Pengerusi: *Alright, then must* lapor kepada Jawatankuasa kita tubuhkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Encik Ikram muka surat 58, bawah sedikit...

Tuan Pengerusi: Kalau tidak...

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, sebentar.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Rasah ...

Datuk Roosme binti Hamzah: Para 11.3 naik sedikit. Okey, para 11.3, 10.7.

Tuan Loke Siew Fook: Okey, para 11.2 itu, senarai pemilih itu saya rasa perlu jelas, senarai pemilih yang alamatnya diragui berapa, adakah semua termasuk 51 ke 100, 21 ke 50 sebab *in the beginning*, kita punya kategori banyak?

Tuan Pengerusi: *Ya I know* ada yang 10, 10 *I think quite reasonable*lah tetapi senarai pemilih yang alamatnya diragui, *it can include that*.

Tuan Loke Siew Fook: Merangkumi kategori berapa?

Tuan Pengerusi: *You want to be specific*.

Tuan Loke Siew Fook: Ya.

Tuan Pengerusi: Ya, 50 ke atas boleh?

Datuk Roosme binti Hamzah: Di mana Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: Senarai pemilih diragui...

Datuk Roosme binti Hamzah: SPR mempamerkan senarai pemilih alamatnya diragui...

Tuan Pengerusi: Alamatnya diragui khusus...

Datuk Roosme binti Hamzah: Khusus bagi...

Tuan Pengerusi: Pengundi di antara 50, 50 ke atas lah...

Tuan Loke Siew Fook: Okey, saya cadangkan begini...

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi...

Tuan Loke Siew Fook: "Jawatankuasa mengesyorkan SPR mempamerkan senarai pemilih yang alamatnya diragui, di mana terdapat 50 pengundi..."

Tuan Pengerusi: "Ke atas..."

Tuan Loke Siew Fook: "Ke atas di satu alamat yang sama..."

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: "Di mana terdapat 50 pengundi ke atas, di satu-satu alamat yang sama..."

Tuan Pengerusi: "Diragui dalam satu alamat...", pun bolehlah, "diragui dalam satu alamat"...

Datuk Roosme binti Hamzah: Buang "sama"...

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: “Di mana terdapat 50 pengundi ke atas...”...

Tuan Pengerusi: “...dalam satu alamat”, *understood?*

Datuk Roosme binti Hamzah: “...ada 50 pengundi. Tidak payah “di atas”, ya...

Tuan Pengerusi: “...ke atas, 50 pengundi.” Ke atas *mean, 50 to hundred...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, *50 and above.*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *...More than 50.*

Tuan Loke Siew Fook: *More than 50.*

Tuan Pengerusi: Ya, melebihi 50.

Tuan Loke Siew Fook: Dan mengambil tindakan sewajarnya untuk membersihkan senarai itu.

Tuan Pengerusi: Memang di sini bertulis...

Tuan Loke Siew Fook: Dia bukan mengemas kini alamat pemilih sahaja.

Tuan Pengerusi: *Then...*

Tuan Loke Siew Fook: Boleh tampil kepada SPR, serta membolehkan SPR membersihkan senarai tersebut. *Do not have to be too long.*

Tuan Pengerusi: Okeylah.

Tuan Loke Siew Fook: Membersihkan, maksudnya mengemas kini dan sebagainya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Supaya diambil *all the* tindakan-tindakan yang sewajarnya mengikut...

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Dia punya prosedur yang...

Tuan Pengerusi: Terlibat supaya mereka tampil ke hadapan untuk membolehkan SPR...

Tuan Loke Siew Fook: Membersihkan senarai tersebut.

Tuan Pengerusi: Mengemas kini dan membersihkanlah

Tuan Loke Siew Fook: Mengemas kini dan membersihkan senarai tersebut.

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak akan menyebabkan...

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Loke Siew Fook: Dalam tempoh 30 hari.

Tuan Pengerusi: Mana boleh siap? Banyak ini. *No, no* mahu pameran lagi.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Tempoh 30 hari, *put on the public, they have to come in...*

Tuan Loke Siew Fook: *No, dipamerkan dalam tempoh 30 hari selepas laporan ini dibentangkan.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Loke Siew Fook: Pamerkan 30 hari, dia sudah tahu itu nama semua.

■1450

Tuan Pengerusi: *I think it be too close... Nak ambil data, you know. To be reasonable, tiga bulanlah. Now how we do it also pun bukan senang... [Ketawa]*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: ...Dipamerkan itu...

Tuan Pengerusi: Ya lah, ya lah. Bila, bila?

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Itu untuk pameran saya ingat sesuai, wajar 30 hari...

Tuan Loke Siew Fook: *But they can do it.*

Tuan Pengerusi: *Just like what they do it with the other 42,000...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tempoh 30 hari itu memang satu tempoh yang munasabah.

Tuan Pengerusi: *Not practical.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Daripada tarikh laporan dibentangkan.

Tuan Pengerusi: *I think a bit too tighten.*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *We know we having do it just to siphon those figures and so forth.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *Procedure wise, they have to brief the DO, pameran di mana all these issue.*

Tuan Loke Siew Fook: *They have the existing mechanism just how they pamer the TBT.*

Tuan Pengerusi: Jumlah 60 harilah bolehlah *compromise, 60 days to initiate, boleh? One month...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau 60 days itu termasuk pembersihan.

Tuan Pengerusi: Ya, lapor balik, *compilanya, pembersihan...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Pembersihan okey.

Tuan Pengerusi: *Because when you open it, you still have to give notice to them, 60 days lah.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Memulakanlah, memulakan dalam tempoh... *Because if remember what we did..., unless we use MIMOS, this two don't talk*, bukan senang you know.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *[Ketawa]* Ya, ya, okeylah. So...

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mana-mana individu yang tidak mempunyai kelayakan untuk mengundi sama ada dalam kategori pertindihan ataupun diragui, dia kena bersihkan daripada daftar pemilih.

Tuan Pengerusi: Ini yang semua sekali yang alamat ini yang bertindihlah. Untuk pameran dan mulakan..., *to be a reasonable* ya Yang Berhormat Gombak, *60 days exercise*, taklimat kepada mereka, *set-up who is to be hiring them, it takes a while. I think we give them 60 days, I think reasonable. Then the rest is* tugas pembersihanlah. Kalau tidak, *by the time..., I think 60 days* lah.

Seorang Ahli: Okey, okey.

Tuan Pengerusi: *To be reasonable*lah. *Even I tell you, within SPR, they don't talk to each other also.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Ya, boleh-boleh.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Waktu kami *pull this out* pun you know, bukan senang *computer system* dia itu, *but we got the list*lah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Persiapkan, beri taklimat siapa harus apa semua ini, *you know, procedure wise you know. Reasonable*lah 60 hari.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat, *that one okay* ya?

Tuan Pengerusi: Ya 60 hari, *at least...*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *To be reasonable*, buat *list* itu, okey...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya hendak cadangkan kita juga kena nampak *you know* memberikan satu gesaan kepada SPR supaya lebih serius. Itu yang pertama.

Kedua, kaedah pameran dan ini tidak perlu ada satu taklimat khas sebab itu memang urusan yang telah banyak kali dilaksanakan dan mereka ada kedah-kaedah yang tertentu yang telahpun dilaksanakan selama ini.

Ketiga, data pun telah sedia ada, MIMOS telah membantu. Jadi semuanya telah berada dengan SPR, cuma hendak *display* sahaja. Jadi kalau kita berikan tempoh 60 hari, *public* akan melihat *you know*, untuk pameran, makan masa 60 hari, apatah lagi untuk tugas-tugas yang lain. Jadi kita juga kena nampak serius dalam gesaan ini. Jadi 30 hari itu saya rasa agak wajar kerana data semua sudah siap, petugas dan kaedahnya memang ada, telah dilaksanakan selama ini, cuma satu gesaan mereka buat segera, pameran sahaja dalam tempoh 30 hari. Itu cadangan saya Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Dalam pengalaman kami dengan Yang Berhormat Rasah, ia mengambil masa yang bukan mudah. Data ini pun sewaktu kita buat sekadar *authorized* dipinjamkan, *then...* So, saya rasa kalau kita mencadangkan satu tarikh yang *not practical*, kita juga nanti yang *complain* sendiri bahawa *not possible*. So I think to give time, considering that this data dibuat oleh parti yang lain, *independent*, dan masalah balik kepada mereka. Give them *sometimes*lah, 60 hari. Boleh saya minta pandangan yang lain?

Tuan Kamalanathan a/l Panchanathan: Saya rasa cadangan-cadangan yang diberikan ini pun kita nampak keseriusan kita. Kita telah memberikan masa dalam pelbagai aspek. So saya rasa *does not mean by 30 days they are not serious*. Gesaan itu kita teruskan. Saya rasa 60 hari pun munasabah, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Okeylah Yang Berhormat, kompromilah 60 hari. Okey, terima kasih.

Tuan Mohamed Azmin Ali: 45 lah okeylah.

Tuan Pengerusi: Huh!.. [Ketawa] Apa punya rundingan...

Seorang Ahli: Pasar malam.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Saya *insist* 30 hari lah. Kalau tidak... Saya *insist* 30 harilah.

Tuan Kamalanathan a/l Panchanathan: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Ini bukan pasar malam, ini mesyuarat. Saya *insist* 30 hari.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak ada pilihan.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Kalau itu macam cara dia, belah bahagi.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *If you take that position*, kita belah bahagi.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Belah bahagi.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kita belah bahagi.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Okey, kita belah bahagi.

Tuan Pengerusi: So, mahu belah bahagi, di sini pun mahu belah bahagi?

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tidak mahu, itu pasar malam punya.

Tuan Pengerusi: Tidak juga pasar malam, *you know*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ini persidangan Dewan. Saya bagi hujah saya semalam...

Tuan Pengerusi: Itu sikitlah di tengah-tengah bulan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, izinkan saya.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bila saya cadangkan 30, saya mencadangkan dengan memberikan tiga alasan. Pertama, data sudah sedia; yang kedua, kaedah pameran telah menjadi amalan SPR; dan yang ketiga, kita hendak perkara ini dipercepatkan. Saya cadangkan 30 hari. Ini bukan soal tepi jalan atau pasar malam. *I don't expect this remark* dalam...

Tuan Pengerusi: Tidak apa, itu komen *phrasing* sahaja.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Jadi kalau ini...

Tuan Pengerusi: Bahawa dia ikut sahaja ini...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau Tuan Pengerusi masih berpendirian begitu, kami minta untuk belah bahagi.

Tuan Pengerusi: Okey, mana belah bahagi?

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Ya.

Tuan Pengerusi: Perlukah belah bahagi...

Datuk Alexander Nanta Linggi: Tuan Pengerusi, belah bahagi ini prosedur jugalah tetapi setelah meneliti, saya berpendapat kalaulah kita hendak sampai ke *converge* satu *point* itu seperti Yang Berhormat Alor Gajah sebut tadi kalau saya tidak silap, 45 hari mungkin munasabahlah, tidak apa.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Okeylah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Alexander Nanta Linggi: Sebab bagi saya...

Tuan Pengerusi: Saya ambil Yang Berhormat Gombak punya cadangan lah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau Yang Berhormat Alor Gajah dan Yang Berhormat Kapit bersetuju, saya bersetuju dengan 45 hari.

Tuan Pengerusi: Okeylah, *45 days*...

Datuk Roosme binti Hamzah: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Wangsa Maju?

Tuan Wee Choo Keong: Ya lah, letihlah. Alhamdulillah.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat, saya mahu keluar sebentar, saya biarkan Yang Berhormat Kangar untuk meneruskan, *I think straight forward* sudah...

Seorang Ahli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Saya akan balik selepas satu jam. Saya mempengerusikan...
[*Disampuk*] Yang tadi itu?

Datuk Roosme binti Hamzah: Buat yang setakat syor-syor yang dipersetujui sahaja, bukan? *And then* yang tidak setuju, tunggu Tuan Pengerusi balik.

Tuan Pengerusi: Saya akan balik, tetapi yang dipersetujui ini pun saya ada perubahan, saya hendak baca dua, tiga halnya, okey.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Perubahan?

Tuan Pengerusi: Bukan perubahan, tambahan kepada terminologi ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi balik pukul berapa?

Tuan Pengerusi: Sejam setengah.

Beberapa Ahli: *Wuii...*

Tuan Pengerusi: Satu jam. *You take sometimes*. Ini sikit-sikit...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ada pindaan ini macam mana saya hendak masuk? Saya tidak tahu.

Tuan Pengerusi: Saya mahu, saya mahu masukkan.

Seorang Ahli: [*Menyampuk*]

Tuan Pengerusi: Belum. Saya hendak pergi kepada perkara lain dahulu, nanti *you* pergi kembali kepada sana, 13.

■1500

Tuan Loke Siew Fook: Sebelum Tuan Pengerusi beredar, tadi saya cadangkan perkara 11.2 itu yang walau bagaimanapun itu *start* tidak payahlah saya rasa. Kita tidak payah *preamble* dia untuk buat apa. Walau bagaimanapun, pengemaskinian yang dicadangkan tidak akan menyebabkan pemilih tidak akan berpindah ke pilihan raya yang lain kecuali pemilih membuat permohonan menukar alamat. Ini masa kita *preamble solution*nya.

Tuan Pengerusi: *So?...* Saya cadangkan itu tidak payahlah, kita berhenti di sana setakat membersihkan senarai tersebut dan mengemas kini senarai dan membersihkan senarai tersebut. Ya. Sebab waktu itu kita bincang, *what do you do after that, you see*.

Tuan Loke Siew Fook: *I mean it is up to SPR to justify the action*. Mengapa kita tidak payah *preamble* untuk apa yang dia akan lakukan.

Tuan Pengerusi: Okey. *Even better*, "walau bagaimanapun" buanglah itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Remove.*

Tuan Pengerusi: Okey saya hendak perkara 13. Perkara pendaftaran secara automatik itu.

Tuan Wee Choo Keong: Para 12?

Tuan Pengerusi: Para 13. *You will come to it afterwards.* Akan tetapi saya hendak keluar. Jadi perkara 13, okey. Automatik. Mereka belum setuju tetapi saya ada perubahan. Saya hendak ubah itu *then I go* dan *you boleh discuss.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Ini baru keluar.

Tuan Pengerusi: *No, no.* Ya, ya. Di bawah dua pun tapi saya hendak masukkan. Saya masukkan perubahan saya dan nanti kamu pertimbangkan balik. So para 13.3 ini, nampak perenggan 13.3 iaitu Jawatankuasa mengambil maklum bla, bla, bla - siasatan lanjut mengenai daftar pemilih yang diragui seperti yang dibangkitkan di negeri Sabah perlu - saya hendak negeri Sabah serta syor penubuhan Suruhanjaya Siasatan Diraja, okey sila masukkan itu. Syor penubuhan Suruhanjaya Siasatan Diraja, syor Jawatankuasa ini, Siasatan Diraja *and then* barulah dia masuk, itulah perlu dilaksanakan.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Apa ini. Tidak adalah. Akan tetapi itu harus dimasukkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu *additional.*

Tuan Pengerusi: Ya lah *because...*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ini yang kita belum setuju lagi ini.

Tuan Pengerusi: Belum, belum tetapi dalam - ini keluar dari cadangan kami punya Jawatankuasa. Jadi...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: So siapa setuju.

Tuan Pengerusi: *No,* kita tidak mahu automatik, mereka mahu automatik. Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So actually* Tuan Pengerusi, *we have to be clear first, now* ke arah pendaftaran automatik sekarang ini...

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tajuk ini setuju atau tidak, "Ke arah pendaftaran automatik.."?

Tuan Pengerusi: *Yes* ini belah bahagian, dia tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So* sekarang *Member's when I put it is,* tidak setuju. *Okay fine.* Bila tidak bersetuju itu, kita kena *put somewhere here, this is actually whether this* tajuk itu *is correct or not, because now is a syor* bawah ini membuat kajian.

Tuan Pengerusi: Ya

Datuk Roosme binti Hamzah: So sebenarnya kita kena sebutlah Jawatankuasa mengambil maklum cadangan untuk melaksanakan pendaftaran secara automatik bukan begitu? Mengambil maklum.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *It must in the preamble. It cannot be a syor, because the syor they rejected.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *This syor is already kalau kita rejected, it is rejected then whether we want to reinforce hendak masukkan dalam Syor Jawatankuasa or not. Itu first question and secondly would be kalau tidak accept, isn't it? Sekarang ini...*

Tuan Pengerusi: Mereka mencadangkan cadangan umum, automatik...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Maybe title ini jangan tulis, "ke arah pendaftaran secara automatik". Kaedahnya ialah kajian atau untuk, something like that. It should not be, because that it is tidak bersetuju untuk masuk dalam laporan.*

Tuan Loke Siew Fook: Saya setuju dengan Tuan Pengerusi. Saya rasa Tuan Pengerusi, "Ke arah pendaftaran secara automatik...", itu tidak ada masalah sebab dia kata sini ada asas yang baik. Maksudnya secara prinsipnya kita setuju. Cuma hanya syaratnya ialah perlu bersihkan daftar pemilih di Sabah, perlu ada RCI di Sabah, dan kita minta SPR membuat kajian 12 bulan.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Understanding, sekali pandang Jawatankuasa setuju pendaftaran secara automatik...*

Tuan Pengerusi: Tidak, tidak.

Datuk Roosme binti Hamzah: *I mean from the topic there.*

Tuan Loke Siew Fook: *No, ke arah tidak ada masalah. Ke arah pendaftaran secara automatik tidak ada masalah.*

Tuan Pengerusi: Memang kita tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, tidak setuju. *That's why now...*

Tuan Loke Siew Fook: *In the whole things that you say, asas yang baik mengambil maklum dan mengesyorkan SPR membuat kajian dan mengambil tindakan dalam masa dua belas bulan.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *It is suppose to be clear and then come out with the clear syor because now, syor ini agak mengelirukan because syor ini, secara automatik ini, sebenarnya Jawatankuasa kebanyakannya tidak bersetuju ke arah pendaftaran automatik.*

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Akan tetapi sekarang ini, *it appears* dalam syor Jawatankuasa. *Now I am saying, it's contradicting with the syor yang hendak diputuskan. The title...*

Tuan Pengerusi: *So change the title.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Ya, that is what I am trying to say. The title has to be changed...*

Tuan Pengerusi: *How they want to change?*

Datuk Roosme binti Hamzah: *I am putting it to Members, because if with this - ke arah pendaftaran automatik, it is just like Jawatankuasa ini bersetuju the automatic registration...*

Tuan Pengerusi: *So just pendaftaran automatik we...*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Tidak setuju.*

Tuan Pengerusi: *Ya, kita tidak setuju. Sebab ini memang ramai mencadangkan tetapi kita tidak setuju we have tersebutlah.*

Tuan Loke Siew Fook: *Akan tetapi in the whole point ini tidak ada satu perkataan bahawa Jawatankuasa tidak setuju.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Ya. Tidak setuju that's not stated...*

Tuan Loke Siew Fook: *If you write there, "tidak setuju", then we have to take a vote. Kita setuju tetapi setakat ini dalam perkara 13.1, 13.2, 13.3 and 13.4 tidak ada satu perkataan yang mengatakan, "Jawatankuasa tidak bersetuju"...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes.*

Tuan Loke Siew Fook: *The whole is that you have going towards...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes, kita going...*

Tuan Loke Siew Fook: *If it going towards kita boleh setuju. Kita tidak payah belah bahagi kalau going towards. Kalau you say tidak bersetuju, then we take vote.*

Tuan Pengerusi: *The whole points you put...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes. That is what I am trying to say. This is not clear, what actually we want to put.*

Tuan Pengerusi: *Actually this one came from Perundangan. Not from my side. But actually the basic point is - kami belum bersedia untuk mengadakan pendaftaran automatik.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Actually the syor, RCI should be dilaksanakan dalam dua bulan.*

Tuan Pengerusi: *I put the contexts ya, perbincangan kita itu ialah kita belum tersedia untuk adopt automatic registration selagi pembersihan daftar pemilih termasuk semua ini kalau di Sabah belum selesai. That's all plain one point only, you see.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Ya, the title will be misleading.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *But then the question is, all these pembersihan and also RCI should dilaksanakan within twelve months...*

Tuan Pengerusi: *Of course. That is why he is saying here, "Jawatankuasa mengesyorkan..."...*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *You take away, "ke arah itu..."...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, kalau *within here is like*, Jawatankuasa ini semua setuju, apa-apa syor yang setuju, baru masuk dalam syor *the overall* ini. Kalau tidak, *it would not be in the total syor, if Jawatankuasa tidak bersetuju. That is the concern. So, right now* apa yang *Members* setuju itu, *what is the exactly Members* hendak?

Tuan Pengerusi: *It is just a question of heading then.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *What do we want now.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Kita setuju *with qualification, isn't it*. Tidak bolehlah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, kita bukan setuju automatik. Kita setuju supaya apa...

Tuan Pengerusi: *That is why we put ke arah. Now, kita belum setuju kerana kerja belum dikira.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *No, what the syor is suggesting is that those persediaan must be completed within twelve months. That's all, its okay I mean I can agree with them.*

Tuan Loke Siew Fook: *Implication of this syor ialah selepas dua belas bulan pendaftaran automatik.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes, pemahamannya, which Members say, tidak agree.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Yes, yes. Tidak setuju.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu yang kena *clarify*.

Tuan Loke Siew Fook: *We put it clearly and then we have belah bahagi sebab in twelve months, immediately... [Ketawa]*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes, you see.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *No, what you are suggesting on this all those uncertain issue we move within twelve months. And then the issue automatic registration then we debate again.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *This is not clear.*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *No, apa ... It must automatic.*

Tuan Pengerusi: *Not necessarily kajian buat dahulu dia kata.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *That is why sekarang ini we have to be very clear what we want.*

Tuan Pengerusi: *Kajian dahulu baru ambil tindakan. Dalam tempoh- membolehkan cadangan ini dilaksanakan di masa hadapan. You see.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Ya. Selepas itu...*

Tuan Pengerusi: *That is why* kajian in the *twelve months* membolehkan...

Datuk Roosme binti Hamzah: Mungkin *this one* satu kajian. *Maybe* tajuk dia kajian ke arah *something like that*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Ya, kajian ke arah.

Tuan Pengerusi: *Which* dipersetujui oleh kami untuk kajian.

Datuk Roosme binti Hamzah: *This is only* kajian *first* bukan...

Tuan Pengerusi: Kajian ke arah pendaftaran automatik. Boleh? *Then we say* ini pun dibangkitkan sebab ini pun ramai juga dan *we* katakan *you know*, beritahu Perkara 19, *have to amend* Perlembagaan sebab pendaftaran.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Kita setuju?

Tuan Pengerusi: Ya, kalau kajian.

Datuk Roosme binti Hamzah: *It is just a* kajian sahaja. Bukan pelaksanaan pendaftaran secara automatik.

Tuan Pengerusi: Sebab di sini katakan, mengesyorkan SPR membuat kajian dan mengambil tindakan dalam tempoh dua belas bulan untuk membolehkan kajian.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Ya, ya.

■1510

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Kajian ke arah pendaftaran secara automatik. *Right?*

Tuan Pengerusi: *Yes, yes.*

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Setuju, belah bahagilah?

Tuan Pengerusi: Kalau begitu kamu setuju tanpa belah bahagi, kan?

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, *be clear which* kajian *is it*. *Is this* kajian mengambil maklum bahawa cadangan ini mempunyai asas yang baik.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Okay this one is - Automatic Registration 21 Years Old.*

Tuan Pengerusi: *Yes*, bagi kami automatik pada usia 21.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, yang ini siasatan lanjut mengenai daftar pemilih yang diragui, ini di Sabah.

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Actually, this* kajian *is towards this one* kan? Syor untuk...

Tuan Pengerusi: *No, No*. Untuk semua, untuk semua. *We are addressing the issues* yang..., mereka yang mengatakan mesti daftar automatik. *So*, kalau mahu pun 21, itu pun kami belum bersedia. Kaji dahulu sebab pembersihan belum selesai, apatah lagi kalau di Sabah. *That's why*.

Tuan Loke Siew Fook: Ya lah. *I mean, to make the matter speed up, I think on this point* kita perlu belah bahagilah sebab untuk pendaftaran 18 tahun itu, kita sudah belah bahagi itu. *I mean our stand is 18 years old, then automatic.*

Tuan Pengerusi: Ya, ya, ya.

Tuan Loke Siew Fook: *So, we go* belah bahagilah. *To be consistent.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *That's a good point. We want...*

Tuan Pengerusi: Memang ini sudah dalam belah bahagi. Sudah masuk dalam belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini masuk di bawah...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Nanti kejap ya.

Tuan Pengerusi: Tidak setuju?

Datuk Roosme binti Hamzah: "Ke Arah Pendaftaran Secara Automatik."

Tuan Pengerusi: Kami setuju. Mereka tidak setuju.

Tuan Loke Siew Fook: Kita tidak setuju sebab kita mahu serta merta.

Tuan Pengerusi: Umur 18. Kamu mahu 18?

Tuan Loke Siew Fook: Umur 18 dan serta merta.

Tuan Pengerusi: Ya, ya, ya. Okey. *So, ambil undi.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekarang ini Tuan Pengerusi, ada beberapa perkara yang akan kita buat secara undian belah bahagi. *You want to settle that before you go or...*

Tuan Pengerusi: *No, no.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *...Because then...*

Tuan Pengerusi: Panjang lagi atas itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau hendak belah bahagi, Tuan Pengerusi sudah tidak ada masa itu.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *What Datuk Roosme is saying is true, settle all the controversy first.*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Datuk Roosme binti Hamzah: *You put what is the matter, so that I can put as* belah bahagi. *What is the matter that we have in hand?*

Tuan Pengerusi: Di bawah tajuk, "Kajian Ke Arah Pendaftaran Automatik", mengesyorkan supaya SPR membuat kajian dan mengambil tindakan dalam tempoh dua belas bulan bagi membolehkan cadangan ini dilaksanakan pada masa hadapan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Pengerusi: Sila belah bahagian.

Datuk Roosme binti Hamzah: *This one* lebih – Tuan Pengerusi setuju untuk *that* lah ya. Okey.

Tuan Pengerusi: Ya, kami setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ahli-ahli Yang Berhormat, mengikut Peraturan Mesyuarat 84, belah bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan Khas dikemukakan masalah seperti yang dikemukakan oleh Tuan Pengerusi bagi diputuskan. Ahli-ahli Yang Berhormat bersetuju, kata bersetuju. Kalau tidak, kata tidak. Pohon untuk belah bahagian dimulakan dengan Yang Berhormat Hulu Selangor.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Saya setuju dengan cadangan Tuan Pengerusi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Hulu Selangor setuju. Yang Berhormat Kapit.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kapit setuju. Yang Berhormat Alor Gajah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Setuju, setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Alor Gajah setuju. Yang Berhormat Kangar.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Kangar setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kangar setuju.

Tuan Pengerusi: Pencadang setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pencadang setuju. Yang Berhormat Gombak.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Gombak tidak bersetuju.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Alasan saya ialah kita mahu pendaftaran automatik dibuat serta merta.

Datuk Roosme binti Hamzah: Mahu pendaftaran automatik serta merta.

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kuala Krai.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Kuala Krai.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tuan Pengerusi, tidak bersetuju dengan alasan yang sama.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak bersetuju. Yang Berhormat Rasah.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak bersetuju dengan alasan pendaftaran automatik serta merta.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak bersetuju. Yang Berhormat Wangsa Maju.

Tuan Wee Choo Keong: Saya bersetuju dengan ini kerana kalaulah kita secara automatik dengan tidak mengkaji dengan mendalam, akan menubuhkan kerajaan yang tidak tidak *stable*.

Tuan Pengerusi: Okey. Sokong .

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, keputusan belah bahagi – enam orang bersetuju, tiga orang tidak bersetuju. Usul perkara yang dikemukakan oleh Tuan Pengerusi dipersetujukan. Okey. Setuju dengan Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Okey. Satu lagi kepala, saya mahu *jump* sedikit sebab – perkara 14.

Datuk Roosme binti Hamzah: 14.

Tuan Pengerusi: Ini sudah dipersetujui tetapi saya – di bawah daftar pemilih. 14, penggunaan alamat selain daripada mastautin.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *We agree with you.*

Tuan Pengerusi: Ya tetapi *after* berbincang dengan Yang Berhormat Kapit, ada tambahanlah. *Because*, kalau saat ini yang mengatakan apa boleh buat, masing-masinglah bagi daftar *you* punya pengundi. Akan tetapi *you* berpendapat bahawa *we should still ask SPR to* mengkaji. Apa yang diadakan di *Germany* itu, *Germany I think*, di mana *you can have two addresses*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: *Employment as well as your permanent address and you can choose where you want to be registered. So*, bunyinya begini. Jawatankuasa turut mengesyorkan 14.6.

Datuk Roosme binti Hamzah: 14.6.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Okey, sila taip.

Datuk Roosme binti Hamzah]: Ya, 14.6.

Tuan Pengerusi: Jawatankuasa...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *New one, new.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya.

Tuan Pengerusi: Ya, tambahan syor ya. Tambahan sebab *hanging* di sana sahaja seolah-olah orang Sabah dan Sarawak ini kita boleh katakan tiada jalanlah. *You* jadi kecil-kecilah *you know*. Jawatankuasa turut mengesyorkan supaya SPR mengkaji tatacara dan implikasi peraturan yang diamalkan di negara Jerman. Yang membolehkan pengundi memilih antara alamat tetap (kampung asal atau tempat lahir) dan alamat kerja. *That's what they used there, i.e. place of employment.*

Seorang Ahli: *Place of employment.*

Tuan Pengerusi: Ya. *Place of employment*. Sebagai alamat pendaftaran pengundi khas untuk Sabah dan Sarawak. *Because rural sector and we just want Sabah and Sarawak only.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Wee Choo Keong: Bagi untuk semua, seluruh negaralah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Ya, *no need, no need* khas, untuk semua.

Tuan Pengerusi: Ini baru mengkajilah *you know*.

Tuan Wee Choo Keong: Kenapa Sabah dan Sarawak?

Tuan Pengerusi: *Because implications.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Rasah *may not agree*.

Tuan Pengerusi: *Some of you don't agree*. Untuk penjelasan. Ini untuk kawasan luar bandar *because...*

Tuan Wee Choo Keong: Bagi semualah.

Tuan Pengerusi: Dia di Kapit, kerja di Kuching..., sekarang ini...

Tuan Wee Choo Keong: Jadi, Wangsa Maju pun ada juga. Orang Kelantan yang bekerja di Wangsa Maju.

Tuan Pengerusi: Sabah, Sarawak *leaders very strong on this. Otherwise, they say, rural constituency will get small and the participation, because* dia orang Kapit kerja Kuching. *I'm now 21, I want to daftar.* Dia kata ikut IC, IC saya Kuching walaupun saya orang sana. *No, kau pergi tukar dahulu pergi Kapit baru boleh daftar. Who wants to go and tukar? We just want to facilitate, you know.*

Tuan Loke Siew Fook: Okeylah. *Just setuju*lah.

Tuan Pengerusi: *And then – of course* ini baru kajian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kajian.

Tuan Pengerusi: Kajian implikasi.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya.

Tuan Pengerusi: Ya, kemungkinan, kemungkinan.

Tuan Loke Siew Fook: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *According to them maybe* peraturan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini mungkin Perlembagaan.

Tuan Pengerusi: Perlembagaan. Okey, *at least the people of Sabah and Sarawak feel* ada *avenue to try to mitigate the situation*lah, boleh?

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *So, you confined to Sabah and Sarawak* sahaja?

Tuan Pengerusi: *We wanted to confined it, because rural, urban constituency very ketara. Because ini senang sedikit hendak balik.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Nanti dia mahu letak untuk Sabah, Sarawak *up to* SPR nantilah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau kajian, elok kaji keseluruhannya. Secara menyeluruh.

Tuan Pengerusi: Okey.

Tuan Wee Choo Keong: Keseluruhannyalah.

Tuan Pengerusi: *All right.*

Tuan Wee Choo Keong: *Thank you.*

Tuan Pengerusi: *Just* ini kajian.

Tuan Wee Choo Keong: Setuju, setuju sahaja.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Okey, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So?*

Tuan Loke Siew Fook: Tidak payah belah bahagilah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak payah Sabah dan Sarawak?

Tuan Loke Siew Fook: Tidak payah belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang atas itu tidak apa, *because* Sabah Sarawak yang *highlight*.

Tuan Pengerusi: Sudah setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: *And then we insert, turut mengesyorkan supaya SPR mengkaji – okey, insert what is written there... [Merujuk kepada paparan slaid]* Mengkaji tatacara dan implikasi peraturan yang diamalkan di negara lain yang membolehkan pengundi memilih antara alamat tetap, kampung atau tempat lahir dan alamat.

■1520

Tuan Pengerusi: *This is so actually apply to our people in Semenanjung and those in Semenanjung in Sabah. So, they can vote, working in Sabah and vote here or I vote to my home town. At the moment you serve both of purposelah.*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *What is the correct word, alamat majikan?*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: No, no, no. Alamat kerja.

Tuan Pengerusi: *Place employment I think - So they have to put they are working there.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Sebab dia mungkin *you are the boss. Your are the boss, you are the majikan of your own business.*

Tuan Pengerusi: *Either your majikan or you work for as majikan, samelah.* Akan tetapi *place of employment I think okey.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya lah *minor.* Okey, *next.*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Terima kasih.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Terima kasihlah Yang Berhormat Gombak.

Tuan Pengerusi: Kalau tidak, saya jumpa pemimpin-pemimpin Sarawak itu juga cerita dia orang. *Let can we concentrate on the issue?*

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang mana?

Tuan Pengerusi: Yang perlu belah bahagian itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Tuan Pengerusi kita akan difikirkan kalau berlaku yang lulus ini, semua akan tidak ada lagi yang mengundi di Kapit, begitu.

Tuan Pengerusi: Kalau tidak ada?

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Kalau diterima ini nanti.

Tuan Pengerusi: Lebih banyak yang akan...

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Habis yang ramai duduk di Kuching itu semuanya akan nama naik di Kuchinglah. Di Kapit tidak ada orang lagilah.

Tuan Pengerusi: Tidak, *we want to counter that.* Di saat ini kalau dia hendak daftar, dia pakai Kuching punya *address because* dia kerja sana.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Ya, okey.

Tuan Pengerusi: *Now, they can choose* tempat saya lahir di Kapit atau *here.*

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Maksudnya, yang sekarang ini mengundi di Kapit duduknya di Kuching. Bila kita lulus ini nanti semua mengundi di Kuching, *option* itu ada...

Datuk Alexander Nanta Linggi: Sebab undang-undang sekarang 90 hari berpindah ke satu tempat, *you* mesti menggunakan alamat kad yang baru.

Tuan Pengerusi: Itu soal penempatan...

Dr. Mohd Hatta bin Md. Ramli: Akan tetapi *the people refuse to change the address* bukan? Jadi dia terus mengundi di Kapit. Namanya nama naik di Kapit, bukan?

Tuan Pengerusi: *Are we concern about new voters?*

Datuk Alexander Nanta Linggi: Ya, *new voters.*

Tuan Pengerusi: *New voters.* Susah hendak pergi tukar. *New voters. We are talking about new voters.* Yang hendak pindah itu pindah biasa itu. *Maybe somewhere some* sentuhan untuk – tidak bolehkah yang khas di Sabah dan Sarawak ini *because that our problem.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi *emphasize* Sabah and Sarawak. Khususnyalah, khususnya.

Tuan Pengerusi: Khususnyalah *to highlight the problem. Just* pakai *the word* khususnya. *Is the all* but khususnya untuk Sabah dan Sarawak.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Khususnya di Sabah.

Tuan Pengerusi: Bukan khas, khusus. *The implication on more on those* orang – *that exclusive*. Boleh ya Yang Berhormat Gombak? Khususnyalah untuk yang jauh-jauh semuanya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Untuk mengesyorkan supaya SPR mengkaji tatacara ini *and then* khususnya di Sabah dan Sarawak.

Tuan Pengerusi: ataupun khususnya mereka yang menetap di luar bandar, *something like that. Okay understood? I can* perelaskan. Khusus. Ya, untuk semua. Akan tetapi *especially you see*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Not* khas.

Tuan Pengerusi: Ya, *not* khas.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Khas *is limit*.

Tuan Pengerusi: Tidak, saya jumpa orang Sarawak dia orang selalu marah ini.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak apalah, kita sokong Yang Berhormat Kapit dan Yang Berhormat Kota Marudulah.

Tuan Pengerusi: Ya lah. Okey mana itu? Okey, *can we jump*. Ahli-ahli Yang Berhormat untuk menjimatkan masa *can we jump* terus kepada memberi kemudahan mengundi secara pos kepada petugas media. Ini belah bahagian. Dia orang tidak setujukan? Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau rujuk (a), *that means we will be at the* “Memberi Kemudahan Mengundi Secara Pos Kepada Petugas Media”.

Tuan Pengerusi: Kami setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap.

Tuan Pengerusi: Dia orang tidak mahu media mengundi awal.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini di muka surat 53, *number two*. “*Jawatankuasa mengambil maklum cadangan pihak SPR supaya mengkaji semula sama ada membenarkan petugas media...*”

Tuan Pengerusi: Okey, memang Yang Berhormat Kuala Krai ini dia mahu undi awal, tidak mahu mengundi pos. *So*, okey belah bahagian Setiausaha.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, “Memberi Kemudahan Mengundi Secara Pos Kepada Petugas Media.”

Tuan Pengerusi: Okey, belah bahagian. Minta belah bahagian.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Tuan Pengerusi, dahulu saya ingat saya ada cadangkan kita beri mereka undi dahulu. *I don't know.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *No, no, no.* Sistem itu dibuat secara undian pos *problem.*

Tuan Pengerusi: Sebab dia kata sepuluh orang sahaja di Perlis tidak banyak. Dia kata macam tentera banyak satu tempat. *That's what he said. So at least they can apply.* Our kepentingan di sini ialah *at least give them* ruang, barangkali tidak banyak yang menggunakan tetapi boleh kalau BERNAMAkah, *you* punya *MalaysiaKini* kena hantar pergi Sabah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Bukan undi awal, bermakna yang saya cadangkan itu undi hari yang mengundi itu, dia undi dahulu. Apabila *polling agent* masuk *start* pukul 8, dia undi dahulu.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: ...Sebab ia *different location.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Make sure* ia *same location*, itu sahajalah.

Tuan Pengerusi: Ya, dia di Perliskah, di Kuantankah. *So...*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Waktu dia lantik dia bertugas oleh majikan. *Just open the tablah.* So, *we* setuju dengan undi pos, belah bahagian.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Belah kita mencadangkan undi awal supaya semua proses penggunaan dakwat kekal itu dapat dilaksanakan.

Tuan Pengerusi: Dia mahu kena tanda, dia kata. Okey, dengan alasan mereka adalah dengan undi awal.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, put to the floorlah.*

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi, saya rasa dalam poin ini mungkin dalam tajuknya, dia tambah juga memberi kemudahan mengundi awal secara pos kepada petugas media dan juga petugas SPR pada hari mengundi.

Datuk Roosme binti Hamzah: *According to the SPR right now, what they are doing is pos.*

Tuan Pengerusi: Ya, dia orang tidak mahu.

Tuan Loke Siew Fook: Ya, memang.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang mana yang dekat dia boleh pergi sekejap, dia keluar.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Sorry*, tadi – ini media bukan?

Tuan Pengerusi: Ya, media.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Saya bertugas.

Tuan Loke Siew Fook: Dia memang sedia ada memang pos. Kita tahu. Akan tetapi *what we want is want them to change advance voting. Which* SPR tidak *agree. So, I think* dalam tajuk ini, perlu masuk juga. Ini kerana kita punya *position* ialah petugas SPR patut diberikan undi awal seperti yang dia dikatakan oleh Yang Berhormat Kangar ataupun undi terlebih dahulu pada hari mengundi. *But SPR has come back that day said* dia ada 240 ribu yang *eligible* untuk menjadi pengundi pos yang kita tidak setuju.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Actually that figure* daripada laporan tahun 2008 yang saya ada, hanya 140 ribu orang sahaja, bukan 240 ribu orang.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Ini tambahan baru. Mengikut Setiausaha SPR baru-baru ini, ditambah lagi untuk *efficiency*, tambah 100 ribu lagi. Jadi itu yang 240 ribu itu, kita minta mengundi awal supaya prosedur – Bukankah sudah sebut dalam SPR.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Tambahan macam mana, dia ada saluran macam itu sahaja.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Dengan tambah di barung.

Tuan Loke Siew Fook: Dia punya calit, dakwat dua orang tambah, satu saluran.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Jadi kita hendakkan takut nanti masa daftar pemilih kita itu yang kita dapat itu – Bukankah ada berbincang SPR itu hari?

Tuan Pengerusi: SPR sudah...

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Mereka boleh memohon untuk mengundi pos, nama itu tidak dikeluarkan lagi. Jadi ada kemungkinan mengundi dua kali. Itu yang kita takuti. Mereka tidak dicalit lagi dakwat. Itu dia orang hendak menang Selangor, macam itulah itu. Jadi kita hendak elakkan. Jadi macam mana undi ini. Kita sudah bincang panjang, nampak tidak dimasukkan mana-mana.

Tuan Pengerusi: Okey. *Because* SPR punya sudah masuk kategori undi pos.

Tuan Loke Siew Fook: Kita mahu dalam satu laporan ada menyatakan kita tidak setuju. *That's what we want*lah.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi ini media, kepalanya lain.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya mencadangkan supaya tajuk itu memberi kemudahan mengundi secara pos kepada petugas SPR dan media.

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Supaya apabila kita buat undi macam ini kita bantah dua-dua.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kepada petugas SPR dan media.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi media – SPR sudah ada *position*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *This is agree.*

Tuan Pengerusi: Media.

Tuan Loke Siew Fook: Tambah satu sahaja, mungkin Tuan Pengerusi, para 2.1, / *just to make the* ayat lebih sesuai kepada tajuknya, "*Jawatankuasa mengambil maklum bahawa cadangan agar SPR mengkaji sama ada membenarkan petugas media untuk mengundi awal ataupun mengundi secara pos. Jawatankuasa juga mengambil maklum bahawa petugas SPR sedia ada memang mengundi melalui pos*".

Mengambil maklumlah. Sebab dia sistem yang sedia ada, akan tetapi kita tidak setuju. *Then we can record our disagreement.* Jawatankuasa juga mengambil maklum SPR akan terus menggunakan sistem yang sedia ada untuk membenarkan petugas SPR mengundi secara pos.

■1530

Tuan Pengerusi: Akan tetapi SPR sudah maklum, SPR sudah...

Datuk Roosme binti Hamzah: *Because actually when they were discussing it was nearly on* petugas media, *they were not talking about...*

Tuan Pengerusi: *No, because* SPR sudah ada...

Tuan Loke Siew Fook: Dia ada bagi makluman, dia kata memang tugas media, memang ada *provision* untuk *postal voting*.

Tuan Pengerusi: Petugas SPR.

Tuan Loke Siew Fook: Apa yang kita maksudkan, kita mahu dalam laporan ini dinyatakan kita tidak bersetuju bahawa mereka juga diberikan undi pos.

Tuan Pengerusi: *But some, they are going* mengundi awal, bukan?

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Loke Siew Fook: Dia ada dua pilihan sama ada dia hendak mengundi biasa *as ordinary voter* ataupun dia memilih untuk menjadi pengundi pos. Akan tetapi dia ada *option*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya cadangkan ayat itu, "*Jawatankuasa mengambil maklum petugas SPR akan mengekalkan kaedah undi pos...*"

Tuan Pengerusi: Walaupun begini Yang Berhormat Gombak, ulasan supaya petugas media diberikan kemudahan mengundi secara pos seperti petugas...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bukan seperti...

Tuan Pengerusi: Seperti Petugas SPR.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ini bukan seperti. Ini, SPR memaklumkan dalam mesyuarat secara rasmi bahawa mereka akan mengekalkan kaedah undi pos dengan pertambahan petugas, itu jelas disebut. Jadi, itu yang kita bantah hari itu. "*Jawatankuasa mengambil maklum petugas SPR akan mengekalkan kaedah undi pos...*" Kita ambil maklum *because* itu laporan yang dibentangkan.

Tuan Pengerusi: Untuk siapa? Untuk...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Pegawai SPR dan petugas SPR.

Tuan Pengerusi: Dan juga media.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak, tidak.

Seorang Ahli: Tidak, media 2.1.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, kita tidak usah *complicate between media and SPR*, Boleh kah? *I meant this one* khas untuk media...

Tuan Pengerusi: Memanglah, *that is why I say this is mean for the media because* yang SPR itu sudah diberi *provision*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Provision* memang ada sahaja, yang kita bincang ini hendak perbetulkanlah.

Tuan Loke Siew Fook: *Provision*, ia bagi media mengikut cara dia beri kepada petugas SPR.

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, mungkin...

Tuan Pengerusi: Selesai kerana petugas SPR sudah dalam kategori tersebut. Sudah boleh...

Tuan Loke Siew Fook: Memang kita tahu sebab kita tidak setuju...

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, *maybe to solve this problem*, untuk yang ini biar *stick to media* sahaja. Memberi kemudahan mengundi secara kepada media, putuskan...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Roosme binti Hamzah: *And then*, bila kita hendak ada satu isu untuk memutuskan yang petugas SPR mengekalkan kaedah pengundian secara pos, kita setuju. Setuju atau tidak setuju kemudian barulah isu itu tidak akan timbul dalam syor.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi itu tidak berbangkit tetapi itu aduan pihak sebelah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang itu tidak timbul lagi *because it is already incorporated* tentang...

Tuan Pengerusi: Itu sedang dilaksanakan, sudah...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kita *insist* dia mesti ada salah satu, kalau tidak mahu masuk dalam perkara dua, mesti ada *separate paragraph*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Memang-memang.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Then create separate paragraph*, kita hendak tengok.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Kita *create separate paragraph*...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mengekalkan kemudahan mengundi secara pos, itu tajuknya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang di bawah.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi *that is the truth of* – itu SPR boleh.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mengekalkan kaedah mengundi.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *But they want that to be discuss, which is fair...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi macam ini, *the thing is* kalaulah berlaku belah bahagian ia di bawah perkara yang kita bincang ini, yang di bahagian *six* tetapi kalau sudah diputuskan tidak bersetuju. *It will not come into this* syor, dalam syor Jawatankuasa. Bermakna *it is just a question put to the House which is* untuk petugas SPR itu kekal secara undi pos. *That is not something* yang Jawatankuasa hendak sebagai syor, *it is just a question* Yang Berhormat Gombak *post...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya tidak bersetuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Apabila perkara itu, *to put inside* perkara yang – *it will be*, hanya timbul di bawah perkara-perkara yang tidak mendapat persetujuan dan tidak terkandung di dalam syor Jawatankuasa. Sudah diputuskan Ahli-Ahli tidak bersetuju, kalau tidak bersetuju maka tidak masuk di bawah syor Jawatankuasa. *So, I am saying that* ia tidak keluar dalam syor.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *So, can we have a paragraph...*

Tuan Pengerusi: *That why it is better to put it in because...*

Datuk Roosme binti Hamzah: *“Atau Jawatankuasa mengambil maklum kaedah pengundian bagi petugas SPR pada masa kini adalah secara undi pos.” Just one paragraph. That mean you cannot vote against that because if you vote against that then it will be...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *No*, saya tidak bersetuju Tuan Pengerusi sebab bila perkara ini dibangkitkan ada perbincangan dalam mesyuarat dan kita membantah kepada SPR kerana prinsip kita ialah untuk mengurangkan undi pos. Jadi, bila mereka kata mereka hendak mengekalkan itu ada bantahan dan sebab itu pada masa itu kita beri cadangan balas termasuk Yang Berhormat Kangar supaya pegawai-pegawai SPR ini dipilih guru ataupun dari *locality* itu. Dari kawasan itu, jadi perbincangan berjalan dengan baik, *I mean* perbincangan berjalan dalam mesyuarat. Jadi, saya minta supaya perkara ini biar Jawatankuasa yang putus.

Tuan Pengerusi: *I it is better to incorporate as a line here than put under...*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Itulah, perkara mengekalkan kaedah mengundi secara pos bagi petugas SPR. Jawatankuasa mengambil maklum kaedah pengundian petugas SPR adakah secara pos dan kita akan belah bahagi.

Tuan Pengerusi: *So*, Jawatankuasa mengambil maklum kaedah pengundian – *put it down.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Bukan satu topik, ia dalam..

Tuan Pengerusi: Ia dalam ini. Jadi, boleh *reject* sekali gus, lagi senang...

Datuk Roosme binti Hamzah: Undi secara pos kepada petugas media dan SPR.

Tuan Pengerusi: Ya, di bawah 2.2 itu *you* masukkan sahaja itu, *easier*...

Datuk Roosme binti Hamzah: Akan tetapi Tuan Pengerusi, tidak perlu SPR.

Seorang Ahli: Tidak payah petugas SPR.

Datuk Roosme binti Hamzah: Media sahaja, *this one* mengambil maklum.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *No*, tidak betul. Tajuk itu sudah lari daripada kandungan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sebenarnya ia cerita tentang media...

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Then we have separate paragraph*. Saya minta biar Jawatankuasa yang tentukan kandungan *report*. Saya minta sebab itu perbincangan dan ada cadangan balas termasuk daripada Yang Berhormat Kangar.

Tuan Pengerusi: Prinsipnya Yang Berhormat Gombak ialah ia tidak boleh masuk sebagai syor kerana majoriti tidak dapat masuk, *so it is a problem*. *So, it is better* beri masuk kita punya...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *But we can – the objection*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ya, *I mean* semasa perbincangan berjalan ada cadangan khusus...

Tuan Pengerusi: Bagi masuk di sini *and then they reject it*. *We reject it, we are* majoriti jadi dia mempertahankan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Oleh sebab Yang Berhormat Kangar pun mengulangi yang dia cadang itu bukan media, yang dia cadangkan adalah pegawai dan petugas SPR.

Tuan Pengerusi: Ya, cadangan masuk di sini dan kita belah bahagianlah, memang belah bahagian. Jadi, elok masukan di sini, Jawatankuasa mengambil maklum...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kepada petugas media dan SPR tadi...

Tuan Pengerusi: Ya, boleh. Petugas SPR dan media...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Minta masukan petugas SPR dan media di atas sekali.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Tajuk atas.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya cadangkan satu lagi perenggan Tuan Pengerusi, Jawatankuasa mengesyorkan kepada SPR...

Tuan Pengerusi: Nombor dua apa yang ditulis di sana? Mengambil maklum kaedah pengundian bagi petugas yang mengundi secara pos, *then?*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *"Selepas itu Jawatankuasa mengesyorkan supaya SPR meneliti kaedah yang lebih sesuai untuk membolehkan pemilihan petugas SPR..."*

Tuan Pengerusi: Sudah lain topik itu, bukan lagi soal mengundi...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Sebentar, Yang Berhormat Kangar cadang di dalam kawasan pengundian jadi sebab itu kita tidak payahlah undi pos. Itu ada kaitan, jadi dia boleh mengundi awal hari itu,

Tuan Loke Siew Fook: Dia ada *option*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Dia ada *option* tetapi SPR masih mengatakan dia hendak buat undi pos. Jadi, kita bantahlah

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*] Jawatankuasa mengesyorkan supaya SPR meneliti kaedah yang memilih petugas-petugas SPR...

Tuan Mohamed Azmin Ali: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Dengan tujuan untuk mengurangkan mereka yang perlu mengundi secara pos. *That, we are going to...*

Tuan Pengerusi: Okey, masukkan. *Repeat that...*

Tuan Pengerusi: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*] *You kill three bird with one stone.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Supaya SPR melantik lebih petugas-petugas SPR daripada...

Tuan Mohamed Azmin Ali: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*] Kaedah yang lebih sesuai.

■1540

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Daripada tempat-tempat mereka mengundi supaya dengan tujuan untuk mengurangkan bilangan mereka yang perlu mengundi.

Tuan Pengerusi: Petugas-petugas dari tempat pembuangan undi mereka, *is it?*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Yes, how you put it?*

Tuan Pengerusi: ...Tempat pembuangan undi.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Dia bertugas tempat itulah dia mengundi. *How do you put it that way?*

Tuan Pengerusi: Ya, betul.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *How do you put it that way?*

Tuan Pengerusi: Bertugas di tempat...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Daripada tempat mereka mengundi, daripada tempat mereka mengundi...

Tuan Pengerusi: Daripada tempat mereka mengundi? Boleh-boleh. Daripada tempat yang berasal, *is it?*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Mereka mengundi supaya dapat mengurangkan bilangan petugas yang perlu mengundi secara pos.

Tuan Pengerusi: *Okay, we make the statement there. Alright, I think that one raise my hand. I think jelas. Okey Yang Berhormat Gombak?*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Use as suggested. We take from...*

Tuan Pengerusi: Okey, betul ini.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Melantik petugas-petugas supaya mereka boleh menjawab.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Dengan tujuan mengurangkan undi pos.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi akibatnya memang begitu. Akibatnya memang begitu bila banyak yang bertugas, kena poslah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Makin kurang lah, makin kurang.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi susah ini Yang Berhormat Gombak. You tidak setuju dengan ini. Ini cadangan bagus.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Okey, okey.

Tuan Pengerusi: So ini sokong. Setuju.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak apalah, *I mean we maintain this statement then we* belah bahagi lah.

Tuan Pengerusi: Okeylah, belah bahagi. *Alright.*

Tuan Loke Siew Fook: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Okey, *alright* minta setiausaha belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, Tuan Pengerusi apa dia masalah di hadapan Majlis ini?*

Tuan Pengerusi: Masalah adalah memberi tajuk di bawah tajuk memberi kemudahan mengundi secara pos kepada petugas media dan SPR.

Datuk Roosme binti Hamzah: Betul..., *is it* tajuk kita dekat atas itu? Tengok tajuk. Tajuk-tajuk.

Seorang Ahli: Sudah-sudah

Datuk Roosme binti Hamzah: Petugas SPR dan media.

Tuan Pengerusi: Ya, petugas SPR dan media.

Datuk Roosme binti Hamzah: Mengikut Peraturan Mesyuarat 84, urusan belah bahagi dikemukakan masalah seperti yang dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan. Ahli-ahli yang bersetuju, kata bersetuju, Tidak ada.

Tuan Pengerusi: Setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau tidak, kata tidak.

Tuan Pengerusi: Belah bahagian?

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, belah bahagian dijalankan.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak setuju. Saya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Hulu Selangor?

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Setuju Yang Berhormat Hulu Selangor.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Setujulah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kapit setuju, Yang Berhormat Alor Gajah?

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Alor Gajah setuju, Yang Berhormat Kangar?

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Saya pun setuju.

Tuan Pengerusi: Ya, Kota Marudu setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Setuju, Yang Berhormat Kota Marudu setuju. Yang Berhormat Gombak?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya tidak setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak bersetuju..

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya mengesyorkan supaya petugas SPR dan media diberikan kemudahan mengundi awal.

Tuan Pengerusi: Okey, Yang Berhormat Kuala Krai?

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kuala Krai?

Tuan Pengerusi: Sedia berbeza?

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Saya tunggu dipanggil Yang Berhormat. Saya juga tidak bersetuju dengan alasan yang sama dengan Yang Berhormat Gombak.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Rasah.

Tuan Loke Siew Fook: Saya juga tidak bersetuju dengan alasan yang sama dengan Yang Berhormat Gombak dan Yang Berhormat Kuala Krai.

Tuan Pengerusi: Dalam *Hansard*, ikut belakang sahaja tahu.

Seorang Ahli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: *Okay, alright.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Lima bersetuju, tiga tidak bersetuju. Lebih setuju..

Tuan Pengerusi: Dia undi awal itu. Dia kata dia setuju kepada semua.

Datuk Roosme binti Hamzah: Oleh yang demikian, syor dipersetujukan.

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Lima dan tiga.

Tuan Pengerusi: Ya. Puas hati lah *they can...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, *next*.

Tuan Pengerusi: Okey, bererti membenarkan pendaftaran seorang warga negara untuk mendaftar sebagai pemilih apabila mencapai umur 21 tahun.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Hold. Hold. We take all the vote first lah.*

Tuan Pengerusi: Sudah, sudah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Lagi ada?

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang mana?

Tuan Pengerusi: *So, I am taking that first.* Yang belah bahagian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Perkara-perkara belah bahagian..

Seorang Ahli: Ya. Ya.

Tuan Pengerusi: *So, next one* 21 tahun ini. Kita punya daftar pada 20, layak kepada 21.

Tuan Loke Siew Fook: Mengundi luar kawasan belum.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi mahu kepada pengundi luar kawasan?

Tuan Pengerusi: Oh, ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ambil dahululah. Pengundi luar kawasan dahulu. B.

Tuan Pengerusi: Oh ya, ya. 'B'.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan.

Tuan Pengerusi: Nombor tiga, tiga.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan, nombor tiga. Okey. Pengundi luar kawasan. Mengkaji kaedah pengundian terbaik ...

Tuan Pengerusi: Ini khususnya Sabah Sarawak ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Pengundian warganegara Malaysia di luar negara bagi pengundi yang berada di luar kawasan..., dan undang-undang yang berkenaan.

Tuan Pengerusi: Dan SPR kata satu peluang sahaja iaitu undi pos.

Datuk Roosme binti Hamzah: Akan tetapi yang ini kita membuat, SPR mengkaji kaedah pengundian terbaik seperti tatacara yang dicadangkan untuk pengundian warganegara Malaysia.

Tuan Pengerusi: Ya, kami bilang *follow what is* luar negeri. Anggap mereka ini orang asing.

Datuk Roosme binti Hamzah: Di luar negara anggap di luar kawasan tanpa apa-apa pindaan undang-undang. Muka surat 54.

Tuan Pengerusi: Muka surat 53, 53.

Datuk Roosme binti Hamzah: Para kalau untuk ..

Tuan Pengerusi: Ini terus undilah kamu tidak setuju ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Pengundian luar kawasan.

Tuan Pengerusi: *We said just follow the procedure for the foreigner.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ini memerlukan pindaan Perlembagaan lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yes, Fasal 3 perkara 45 Perlembagaan Persekutuan.

Tuan Pengerusi: Yang *overseas* tidak payahlah?... Yang dalam negeri perlu, yang *overseas* tidak payah peraturannya. Dalam negeri perlu.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa mengambil maklum cadangan ini memerlukan kajian dibuat sama ada Perlembagaan Persekutuan perlu dipinda berhubung dengan isu pemastautin selain pindaan kepada mana-mana peraturan berhubung... *There is a lot of* perkara yang perlu dilihat lah. Perlembagaan, peraturan tetapi dikaji.

Tuan Pengerusi: Ya, tidak apa. Yang penting kita cadangkan mencari kaedah.

Seorang Ahli: Mana syornya? Syornya ada?

Datuk Roosme binti Hamzah: Syor 3.5

Tuan Pengerusi: Sebelah-sebelah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Muka surat 5.

Tuan Pengerusi: Tidak, tidak.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Belah bahagi, belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak yang ini dahulu. Ini bawah pengundi luar kawasan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tengok topik pengundi luar kawasan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan kita tengok apa dia *content* dalam itu.

Tuan Pengerusi: Topik-topik.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Syornya supaya pengundian..

Tuan Pengerusi: Ya pengundi luar kawasan

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap-sekejap.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Belah bahagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang bawah itu, bawah itu. kaedah mengundi terbaik cadangan...

Tuan Pengerusi: Yang mana yang belah bahagi ini?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ia ada pengundi secara pos, ia tidak sama dengan syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: Mana, mana? Pengundian luar kawasan... Sekejap-sekejap. Nanti tengok dia punya konteks.

Tuan Pengerusi: Memang SPR kata...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak masuk dalam syor.

Tuan Pengerusi: Oh!

Tuan Mohamed Azmin Ali: Masukkan dalam syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: Oh, tidak membenarkan! Dia *explain what is the existing scenario. Okay so...*

Tuan Pengerusi: Undi pos pun tidak boleh?

Datuk Alexander Nanta Linggi: Tambang lagi.

Tuan Pengerusi: *That's why* kita tiru yang luar negeri. Awal ataupun undi pos.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya. Yang ini untuk dikajilah *what is the best alternative now.*

Tuan Pengerusi: Ini Sabah Sarawak di sini, orang Semenanjung di Sabah dan Sarawak. *Quiet clear isn't it.* Yang dikatakan satu cara *I think* undi pos, dia kata tempoh hari boleh.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak ada dalam syor Tuan Pengerusi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa menyusuli syor dalam laporan Jawatankuasa supaya SPR menyediakan kemudahan kepada pengundi yang berada di luar kawasan pendaftaran terutama daripada Sabah untuk mengundi...

Tuan Pengerusi: *We will delete it, tiada. Do the correction.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya. Tengok dekat depan tadi. Dekat depan ialah perkara pengundi luar kawasan. *So* kita punya itu buang.

Tuan Pengerusi: *It's okay.* Itu pos tidak ada itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan tetapi pengundi luar kawasan kalau ikut dekat sini ialah untuk SPR mengkaji kaedah...

■1550

Tuan Pengerusi: Ya, ya. *The same* masa luar negara punya pun sama. *They may purpose post any benefit.* Nanti kita fikir.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Yang kita ini macam mana? Hendak suruh setuju atau tidak setuju?

Datuk Roosme binti Hamzah: Setuju kajianlah kot sebab ini tatacaranya macam tatacara...

Tuan Pengerusi: Ini baru hendak kaji.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kaji macam tatacara...

Tuan Pengerusi: *Because* orang Sabah dan Sarawak termasuk dia punya penyokong sedikit di sana mengatakan mati teruskah itu cadangan, tidak ada lagi? *"Tolonglah, cubalah if possible"*, dia kata. *I think we give them...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Kajianlah.

Tuan Pengerusi: *What is possible.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *To look at the option of...*

Tuan Pengerusi: Mengikut SPR, hendak ubah Perlembagaan tetapi...

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Kami setuju ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Mengkaji kaedah pengundian terbaiklah.

Tuan Pengerusi: *They may come back to the undi pos also.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes* sebab dekat sini *they have to amend Constitution because* ini *you have...* Kemudahan kepada pengundi yang berada di luar kawasan. *This is for Sabah and Sarawak.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, untuk...

Tuan Pengerusi: Okey, undi dululah, undi dulu. Sabar dulu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kita tidak ada masalah untuk bersetuju dengan cadangan ini supaya tidak ada proses belah bahagi. Kita boleh tarik balik belah bahagi. Cuma, kena masukkan dalam syor satu cadangan yang lebih kuat. *Then we don't have to* belah bahagi. Kalau setakat kajian sahaja...

Seorang Ahli: Okey, beri peluang.

Tuan Pengerusi: Peluang kena kasi dulu dia kata. Ada Perlembagaan *in fact.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya. *In fact ion* Perlembagaan.

Tuan Pengerusi: Meneliti dan melaksanakan.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Ha, meneliti dan melaksanakan.

Tuan Pengerusi: Kaedah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Dia *involve* Perlembagaan.

Tuan Pengerusi: Meneliti dahulu dan melaksanakan.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Kalau mengambil maklum pandangan dalam Jawatankuasa supaya caranya ialah mengundi awal, boleh tidak?

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Apa caranya?

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Cara pengundiannya ialah pengundian awal.

Tuan Pengerusi: Terbukalah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Terbukalah.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Untuk mengundi awal kemudian mereka boleh sokong.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Then* kita boleh tolak belah bahagi.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Okeylah, okeylah.

Tuan Pengerusi: *So* kaedah terbaik untuk cara pengundian...

Datuk Roosme binti Hamzah: Kaedah terbaik seperti tatacara yang dicadangkan untuk pengundian warganegara Malaysia di luar negara.

Tuan Pengerusi: Termasukkah?

Datuk Roosme binti Hamzah: Termasuk, ya.

Tuan Pengerusi: Termasuk mengundi awal.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Itu kita sudah sebut.

Tuan Pengerusi: Tertakluk kepada apa-apa pindaan undang-undang yang berkenaan termasuk...

Tuan Mohamed Azmin Ali: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Ya, termasuklah.

Tuan Loke Siew Fook: Termasuk undi awal?

Tuan Pengerusi: Ini baru kajian.

Datuk Roosme binti Hamzah: SPR mengkaji kaedah undian terbaik.

Tuan Pengerusi: Berada di luar kawasan termasuk kaedah pengundian awal.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Then* tidak ada belah bahagi.

Tuan Pengerusi: Okey, *carry*. Masih naik pangkat atas.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Terima kasih sekali lagilah.

Tuan Pengerusi: Tolak ansurlah. Apa ini? Tolak ansur.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Kasi dia *chancelah*.

Tuan Pengerusi: Okey, boleh pergi bilik rehat. *So*, pengundi luar naik taraf.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, pengundi luar selesai.

Tuan Pengerusi: Membenarkan seorang berumur 21 tahun. Ini kita sudah bincang. Mereka tidak setuju ini. Dia mahu 18 tahun. *Anyway*, ini Perlembagaan.

Seorang Ahli: Okey, okey. Membenarkan, membenarkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Wait, wait, wait*. Ini nombor berapa ya?... [*Disampuk*] Nombor empat. *Sorry* Yang Berhormat. *Page* 54, nombor empat. Membenarkan pendaftaran seseorang warganegara untuk di....

Tuan Pengerusi: Ini belah bahagian. ‘

Datuk Roosme binti Hamzah: *Actually* mencapai umur 20 tahun. Dekat depan itu salahlah kot?

Tuan Pengerusi: *No*, salah itu. Saya sudah *amend that, 20*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Seorang warganegara akan didaftarkan sebagai pemilih apabila mencapai umur...

Tuan Pengerusi: Umur 20 tahun.

Datuk Roosme binti Hamzah: Umur 20 tahun ya.

Tuan Pengerusi: So, logik kita ini. Ini *direct*lah. *I think you* tidak setuju. *You* hendak 18 tahun, bukan? So, belah bahagian.

Beberapa Ahli: [*Berbincang sesama sendiri*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini perkaranya, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Syornya ialah membenarkan pendaftaran seorang warganegara untuk mendaftar sebagai pemilih apabila mencapai umur 20 tahun.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Saya rasa ada silap sikit itu. Cuba baca semula.

Tuan Pengerusi: Membenarkan pendaftaran. Bukan pra.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Pra pendaftaran. Kalau pendaftaran, *are you suggesting at 20?*

Tuan Pengerusi: *No, no.* Pendaftaran.

Tuan Loke Siew Fook: Pra pendaftaran.

Beberapa Ahli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Pengerusi: Dia kata pra or pendaftaran sama sahaja. *Still have to amend.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Amend constitution.*

Tuan Pengerusi: Yang mana saya tidak berapa setuju. *So I think pra we thought is preliminary*, jangan kata masih juga, *with the pra...*

Tuan Loke Siew Fook: Akan tetapi dalam topik masih pra.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Masih pra. Kalau begini ertinya, *suggestion* daripada belah sana ialah umur 20 tahun, ya.

Tuan Pengerusi: Ya. *They become effective 21.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Itu yang pra itu.

Tuan Pengerusi: Dia kata 20, proses semua. Proses semua dan dia *become effective* – esok dia sudah 21 tahun, dia sudah boleh mengundi. Saat ini, sudah umur 21 tahun baru boleh daftar, pamer. Bulan Ogoskah baru sahaja dalam daftar.

Pilihan raya bulan Mac, bulan April sudah habis. Lima tahun dia hendak tunggu. So begitu *consideration* kami pada waktu itu, membolehkan...

Datuk Roosme binti Hamzah: Pra pendaftaran ini, pra.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi dia kata prakah ataupun betul-betul pendaftaran, sama juga ubah Perlembagaan.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Use the word "pra" lah.* Mohon.

Datuk Roosme binti Hamzah: *It is mean at 20 dia...*

Beberapa Ahli: [*Berbincang sesama sendiri*]

Tuan Pengerusi: *We use the word pra. We use pra.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Dia hanya daftar *but they not automatically* layak untuk memilih.

Tuan Pengerusi: *So ask them to define the kaedah and ubah the Perlembagaan, ubahlah. What to do. Next round ada two third.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Sebelum kita hendak mengundi, kita punya kedudukan di sini Tuan Pengerusi ialah kita tidak bersetuju dengan pra 20 tahun ini. Pada kita umur mengundi ialah 18 tahun dan automatik. Jadi dia kena *go along*. Kalau tidak...

Tuan Pengerusi: *Ya, I know. So sudah you masukkan itu dalam...*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tadi automatik itu tidak menyebut umur. Tidak menyebut umur tetapi ini 18 tahun. Jadi mesti disebut di sini...

Tuan Pengerusi: Memang ulasan di sini, di dalam senarai itu bertulis tetapi kita bincang panjang lebar. Yang Berhormat Kuala Krai yang mengatakan umur 18 tahun dan automatik.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tidak tulis pun...

Tuan Pengerusi: Okey, *so* saya bantah. Pra pendaftaran seorang warganegara untuk mendaftar sebagai pemilih apabila mencapai umur 20 tahun.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey. Ahli-ahli Yang Berhormat, mengikut Peraturan Mesyuarat 84, dijalankan undi belah bahagi bagi perkara yang dikemukakan oleh Pengerusi untuk diputuskan. Dimulakan daripada Yang Berhormat Hulu Selangor.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Di dalam *drafting* draf pendaftaran...

Datuk Roosme binti Hamzah: Mencapai umur 20 tahun.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Untuk didaftarkan sebagai pemilih apabila mencapai umur 20 tahun, saya setuju dengan cadangan ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, Yang Berhormat Hulu Selangor setuju. Yang Berhormat Kapit?

Datuk Alexander Nanta Linggi: Saya bersetuju dengan cadangan ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, Yang Berhormat Alor Gajah?

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Setuju dengan cadangan ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kangar?

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya, untuk membolehkan seorang warganegara yang mencapai umur 20 tahun mendaftar sebagai pemilih dan umur 21 tahun automatik jadi pemilih, saya setuju.

Tuan Pengerusi: Saya setuju dengan rasional yang sama.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Dia cadangkan, dia setuju.

Tuan Pengerusi: Pencadang juga bersetujulah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Gombak.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya tidak bersetuju. Saya mengesyorkan kelayakan seseorang warganegara untuk didaftarkan sebagai pemilih dipinda daripada umur 21 tahun kepada 18 tahun dan dibuat secara automatik.

■1600

Tuan Pengerusi: RCI belum tubuh lagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Kuala Krai.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Tuan Pengerusi, saya tidak bersetuju dan mengemukakan alasan yang sama dengan Yang Berhormat Gombak.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat Rasah.

Tuan Loke Siew Fook: Saya tidak bersetuju atas alasan seseorang warganegara Malaysia yang mencapai umur 18 tahun sepatutnya menjadi pemilih secara automatik.

Datuk Roosme binti Hamzah: Keputusan belah bahagi, lima bersetuju tiga tidak bersetuju, usul disetujukan. Syor disetujukan.

Tuan Pengerusi: Syor disetujukan.

Beberapa Ahli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya mencadangkan kelayakan seseorang warganegara untuk didaftarkan sebagai pengundi dipinda daripada 21 tahun ke 18 tahun dan dibuat secara automatik apabila dapat...

Tuan Pengerusi: Okey, cukup jelas. Cukup panjang, bukan *one line* sahaja. Satu *paragraph*. Okey, masuk. Tempoh kempen. Ini sudah sediakan belah bahagian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Memanjangkan tempoh kempen.

Tuan Pengerusi: Kami *less than* 10 mahu kata 14 hari. 10 *and the rest* SPR. *When* SPR - *actually* kita punya penstrukturan itu *nothing to fear*. *Put* secara *logical*, 17 hari kah...

Datuk Roosme binti Hamzah: Perkara 8.

Tuan Pengerusi: Baik perkara 8. Okey kalau tidak ada apa-apa perubahan teks bagi kami yang mencadangkan, saya ingin bacakan usul.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, itu kita 10 harikan?

Tuan Pengerusi: *Yes*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Dalam usul ini masih ada yang belum siap. Pinda hari minimum ini, nota ini.

Tuan Pengerusi: Ya, 10 hari.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, yang ini hendak tanya hari itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kita belum bincang lagi. Kita bincangkan syor dahulu sebelum kita belah bahagi. Apa usul yang terakhir sekarang ini?

Tuan Pengerusi: 10 hari, minimum.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa Mesyuarat SPR mengambil kira semua pandangan yang diberikan dalam menentukan....

Tuan Pengerusi: Terpulang kepada SPR tetapi minimum, tetapi naik tiga hari sebab tidak lagi bantahan.

Datuk Roosme binti Hamzah: ... Peruntukan undang-undang dengan..., minimum tidak kurang daripada 10 hari. Buang pinda ini ya?

Tuan Pengerusi: Ya, open... Ini boleh. *Up to them.* Kalau jadi Menteri Besar, *you* boleh bagi pesan juga panjang.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Kalau jadi MB *must be fair to opposition, people will request for longer...* [Ketawa]

Tuan Pengerusi: Mana ada... [Ketawa]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Pendirian kita di awal ialah 21 hari. Sekarang ada cadangan untuk 10 hari.

Tuan Pengerusi: Minimum. *We are not talking about - he can go for 14, 21* tahun, *its up to them.* Akan tetapi *we say in certain* minimum 10 hari. Lagi pun tidak ada bantahan lagi.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau tidak hendak belah bahagi, *then* kita cari *consensus* minimum 14 hari *then we go along...*

Tuan Pengerusi: 14 days...

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Then* tidak ada belah bahagi. *We reduce from 21 to 14. then we go along...*

Tuan Pengerusi: *Actually* dengan itu diambil kuasa SPRIah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak, ini cadangan.

Tuan Alexander Nanta Linggi: Saya macam Yang Berhormat Kuala Krai, saya ikut atas alasan yang sama.

Tuan Pengerusi: Minimum 10 hari dan serah kepada SPR.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey 10 hari memanjangkan kempen. Tuan Pengerusi: Tuan Pengerusi itu minimum.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Antara 10 hingga 21 hari.

Tuan Pengerusi: Tidak boleh.

Tuan Loke Siew Fook: Sebab sekarang tujuh hari sahaja. Tuan Pengerusi, sekarang punya peraturan ialah tujuh hari. *You need to increase by three days. So not significant.*

Dato' Seri Mohd. Radzi bin Sheikh Ahmad: *There is no* bantahan,

Tuan Pengerusi: *No* bantahan sudah. Kertas undi sudah keluar.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya buat cadangan dalam mesyuarat yang lalu mengapa kita cadangkan 21 hari atau minimum 14 hari boleh kita pertimbangkan oleh kerana ada beberapa cadangan yang lain yang ada implikasi kepada tempoh berkempen. Sebagai contoh undi awal untuk warganegara Malaysia di luar. Jadi kita hendak pastikan kertas undi sampai kepada mereka dan mereka boleh pulangkan. Jadi mengapa kita hendak letak satu tempoh yang ada kemungkinan menyebabkan terhalangnya hak mereka untuk mengundi. So lebih baik kita letak minimum 14 hari dan ia memberikan ruang kepada lebih ramai rakyat Malaysia untuk *exercise* hak mereka sebagai pengundi. Itu alasan kami. Jadi kalau Tuan Pengerusi tidak bersetuju dan kita cadangkan untuk belah bahagi.

Tuan Pengerusi: Alasan sebelah di sini ialah beri mandat kepada pihak SPR, kita tentukan hari minimum dan dengan pembangunan yang ada termasuk di luar bandar Sabah dan Sarawak, lebih senang berhubung, penggunaan ICT, komunikasi, peraturan, undang-undang juga sudah ditransformasikan, minta permit polis pun sudah senang. Tidak payah tunggu ini dan itu. Asal sahaja itu dalam keadaan senonoh kami berpendapat bahawa *give* mandat kepada SPR tetapi kita tentukan minimum alasan kita. Okey, saya cadangkan belah bahagian. Iaitu memanjangkan tempoh berkempen tempoh minimum.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak kurang daripada 10 hari.

Tuan Pengerusi: Ya. Sila.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan syor seperti yang dikemukakan oleh Pengerusi hendaklah disetujui. Ahli-ahli yang setuju kata setuju kalau tidak kita buat secara belah bahagian. Dikemukakan kepada Yang Berhormat Hulu Selangor.

Tuan P. Kamalanathan a/l P. Panchanathan: Memandangkan sebelum ini tujuh hari dan kita ambah lagi tiga hari dan kita tidak ada proses bantahan, oleh yang demikian saya rasa tambahan dari tujuh hari ke 10 hari munasabah dan saya terima cadangan ini, terima kasih.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Atas alasan yang sama. Saya setuju.

Tan Sri Datuk Seri Dari. Fong Chan Onn: Saya setuju.

Dato' Seri Mohd.. Radzi bin Sheikh Ahmad: Yang Berhormat Kangar setuju.

Tuan Pengerusi: Setuju atas alasan yang sama dan seperti mana yang telah saya sentuhkan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak bersetuju, Yang Berhormat Gombak berpendapat tempoh berkempen harus dilanjutkan kepada 21 hari bagi membolehkan warganegara Malaysia di luar negara melaksanakan tanggungjawab mereka.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Tuan Pengerusi, saya juga tidak bersetuju dengan alasan yang sama yang diberikan oleh Yang Berhormat Gombak. Terima kasih.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak bersetuju atas alasan kita meminta tempoh kempen minimum 21 hari.

Tuan Pengerusi: Minimum? Berbeza sana...

Datuk Roosme binti Hamzah: Keputusan, lima bersetuju tiga tidak bersetuju. Syor disetujukan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Rasah sudah?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Dilanjutkan kepada 21 hari.... [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat, mikrofonnya. Supaya *my staff* boleh dengar.

■1610

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mencadangkan tempoh berkempen harus dilanjutkan kepada minimum 21 hari bagi membolehkan warga negara Malaysia di luar negara melaksanakan tanggungjawab mereka.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pendaftaran secara automatik tadi sudah kan? Cuba tengok. Kita buat tadi. Tidak *update* lagi. Pendaftaran secara automatik tadi.

[*Ahli-ahli berbincang sesama sendiri*] [*Mikrofon dimatikan*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Nanti, nanti, sekejap, sekejap. Pendaftaran secara automatik ini di bawah - *wait we check first*. Pendaftaran secara automatik.

Tuan Pengerusi: Okey, ada yang mohon tangguh. Masa sembahyang, 5 minit tangguhkan. Okey, sambil itu kami cari.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, *take 5* ya Yang Berhormat.

[*Mesyuarat dtempohkan*]

[*Mesyuarat disambung semula pada pukul 4.18 petang*]

Tuan Pengerusi: Ini cadangan daripada Yang Berhormat Wangsa Maju, dana.

Tuan Loke Siew Fook: Muka surat 63.

Tuan Pengerusi: Itu saya punya komen, mereka pergi taip... [*Ketawa*]

Jadi KIVlah tetapi dia tulis KIV juga *which remains me* satu cerita, *just to make it lighter*. Kita pergi kolej dulu ambil nota, ada sekretari *very trained can take word for word so the lecture sneezing...* [*Ketawa*] Dia tidak mengerti apa itu, asal ada bunyi dia punya *shorthand* sudah jalan. Okey, nombor 20.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Macam *Hansard* Parlimen, ketawa...

Datuk Roosme binti Hamzah: Peruntukan dana kepada parti politik.

Tuan Pengerusi: Mengesyorkan kerajaan mengadakan peruntukan dana kepada calon, mana boleh calon, parti. Calon-calon yang menang dan parti politik mengikut jumlah kerusi yang diperolehi dalam pilihan raya tertakluk kepada apa-apa pindaan undang-undang yang berkenaan. *So contention* tempoh hari, ia bukan kerusi tetapi dikatakan jumlah undi.

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: Tuan Pengerusi, saya cadangkan begini. Kita *compromised* dari segi, *you look at me?*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Gombak terus buka besar... [Ketawa]

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: Dari segi dana kepada parti-parti politik dan calon-calon, kita bahagikan dua bahagian. Sebanyak 50% daripada dana tersebut diagihkan mengikut *votes* dan 50% diagihkan mengikut kerusi-kerusi yang diperolehi oleh parti-parti tertentu.

Tuan Pengerusi: Saya rasa *good compromise*.

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: *I think ...*

Tuan Pengerusi: *50% by kerusi, 50% by votes.*

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Sama dengan Pulau Pinang.

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: Ya, ya.

Tuan Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: *That's why we go by percentage of votes.*

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: *We compromiselah, we compromiselah. So half of it allocated in proportion to votes, half is accordance with kerusi.*

Tuan Pengerusi: Okey, Yang Berhormat Gombak saya jemput untuk reaksi dan *compromise*. Eh! Belum nampak lagi, semua, semua... [Merujuk paparan slaid]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Jadi cadangan sekarang ialah ...

Tuan Pengerusi: Jadi mengikut formula *something like that*.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Mengesyorkan peruntukan dana kepada calon-calon yang menang dan parti politik.

Tuan Pengerusi: Eh! Tidak masuk ini semua.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Akan tetapi kalau Yang Berhormat Alor Gajah mencadangkan kepada calon-calon yang menang...

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: Bukan, bukan...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Akan tetapi kalau dia tidak ada parti.

Tuan Pengerusi: Itulah dia minta, Bebas pun boleh dia kata.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Jadi sekarang kita hendak *based on popular votes* dan kerusi.

Tuan Pengerusi: Jumlah kerusi dan undi yang diperolehi.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Saya rasa bolehlah.

Tuan Pengerusi: Jumlah kerusi dan undi.

[Berbincang sesama sendiri]

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: *The formula is senang, kalau government allocate RM100 million, RM50 million will be allocated based of popularity and RM50 million will be allocated based on kerusi, that's all. It is still all RM100 million base on ...*

Tuan Pengerusi: *So saya cadangkan begini Yang Berhormat Gombak, 21(4) itu dipindah kepada, line kedua kepada calon-calon yang menang dan parti politik mengikut jumlah kerusi dan undi yang diperolehi dengan kadar 50% - 50%. It is only pertimbangan; I think this is best...*

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: Okeylah.

Tuan Pengerusi: Okeylah, ini baru syor kepada Parlimen. *I think people will...*

Tan Sri Datuk Seri Fong Chan Onn: *Don't have to vote ...*

Datuk Alexander Nanta Linggi: *Then kalau dia tidak dapat, tidak ada apa-apa...*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *This is only Parlimen ya, not state ya, ini Parlimen punya sit.*

Tuan Pengerusi: Boleh. Untuk semua, apa-apa pilihan raya.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *But it is Federal.*

Tuan Pengerusi: Kenapa Parlimen sahaja, negeri pun bagilah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Tidak boleh, we are Federal level.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Itu undang-undang tubuh dia.*

Tuan Loke Siew Fook: *Then the state government followlah.*

Tuan Pengerusi: *I think eventually dan harus diikuti oleh mana-mana pilihan raya.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Cuma saya kata parti-parti politik dan calon-calon yang menang.*

Tuan Loke Siew Fook: *The 50-50 ...*

Tuan Pengerusi: Okey, parti politik dan calon-calon yang menang.

Tuan Loke Siew Fook: *Tuan Pengerusi, okey itu yang pertama mengadakan peruntukan dana kepada parti-parti politik dan calon-calon yang menang mengikut jumlah kerusi dan undi yang diperolehi dengan kadar 50-50.*

Tuan Pengerusi: *Okey dalam bahasa will say mengikut parti politik dan calon-calon. Okey, understood, party is collective noun so satu perkataan sahaja parti.*

Tuan Loke Siew Fook: *Mengikut parti politiklah.*

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Loke Siew Fook: *Kepada parti politik dan calon yang menang.*

Tuan Pengerusi: Saya dapat satu bahasa Malaysia, *it's collective noun* di sana. Maktab dan sekolah-sekolah. *I don't know how* Dewan Bahasa. Undi yang diperolehi dengan kadar ...

Tuan Loke Siew Fook: Mengikut jumlah kerusi yang dimenangi dan undi yang diperolehi, bukan jumlah kerusi yang ditandingi.

Tuan Pengerusi: Ya, dengan kadar 50-50, *understood*lah. Ini baru cadangan, pergi Parlimen hendak tubuh Jawatankuasa pilihan khas untuk menyusul.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Kalau kita tengok itu dengan kadar 50-50 itu, mungkin *refer to* parti politik yang menang dan calon yang menang.

Tuan Pengerusi: Tidak. 50-50 bagi kategori atau ...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Dana itu, peruntukan dana untuk 50-50...

Tuan Pengerusi: Ataupun memperuntukkan dana dengan kadar 50-50 peratus kepada, okey dan baru jelas. Okey, dengan dana letak di atas.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

■1630

Tuan Loke Siew Fook: Maksudnya kalau ini dia katakan, mungkin Tan Sri Fong boleh bagi tahu, boleh bagi penjelasan lebihlah ke atas cadangan itu. Sebab *this should be a bit confusing*, sebab *if you have fixed amount* okey you 50 kepada parti 50 kepada undi *that one way*. *But the other way is that* kalau German punya sistem dia ada kadar. *I mean the allocation is not fixed it's depend on the kadar*. Okey *first* RM50,000 *vote* RM2.00, RM50,000 ke atas RM70,000 – RM1.50. *Then you have a problem of a calculation*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *We are not following the model. Our recommendation is amount decided by government and from that 50% allocated in accordance with popularity vote and 50% allocated in accordance with parliamentary.*

Tuan Loke Siew Fook: *You mean okay for example yearly one year* peruntukan tahunan RM200 juta untuk dana politik. *So* RM100 juta *divide* kepada 222 kerusi okey *then we give the amount then according to the sit that you win you get the amount, okay*. Katakan satu kerusi RM60,000 you dapat 10 Kerusi RM600,000 *then number of vote. Then the RM100 million divide by the number of popular vote through out the country.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Yes 45% you get 45% from RM100 million.*

Tuan Loke Siew Fook: *Then you have to write that* peruntukan tahunan tetap.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *But the formula is like that*lah I think boleh sokonglah *that the fix*.

Tuan Pengerusi: Mengikut kaedah yang akan dibincangkan antara parti. *Actually I don't know whether you within...*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Yes.

Tuan Pengerusi: *I think...*

Tuan Loke Siew Fook: Katakan RM100 juta *every year one term that RM50 million base on party base on sit RM50 million base on vote. You divide the number of sit and number of vote.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Yes.

Tuan Pengerusi: *I think* tertakluk kepada undang-undang yang berkenaan dan juga kaedah yang...

Tuan Loke Siew Fook: *And the most important thing in term of budget.*

Tuan Pengerusi: Kaedah yang akan digubalkanlah.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Macam US standardlah US.

Tuan Loke Siew Fook: Okeylah *cost sponsor by* Rasahlah.

Tuan Pengerusi: Okey kaedah yang akan digubal, digubalkankah? Kaedah. Akan digubal. Okey *understood very clear* so ini tidak payah belah bahagian. Yang Berhormat Gombak *we go for it.* Eh! Adakah *you pun construct and then* - Saya mahu kasi *graduate* dia kepada naik atas senarai 'A'. Okey dipersetujui bersama.

Banyak kompromi mula-mula kita pulang kerusi sahaja kamu tidak setuju *so* kamu katakan okeylah masukkan kira undi, jumlah undi. *So we both have compromise.* Kita hendak urus bersamalah pada saat ini. Kami katakan jumlah kerusi, katakan jumlah undi *so cantum so we... Go both side* kompromi. Satu hari satu *unity government insya-Allah* semua pun mahu inikah. Kita ini 1Malaysia *we are pro* perpaduan.

[Berbincang sesama ahli tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Pengerusi: Tidak payahlah kita cadangkan siapkan ini agar kedua-dua pihak boleh menerima tanpa apa-apa belah bahagian kerana ia baik untuk semua pihak. Setuju.

[Berbincang sesama ahli tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Pengerusi: Ini setuju kami sama Yang Berhormat Rasah dalam hal ini. Sudah lama bincang ini. *We allow objection of* senarai 'A' *you know,* senarai 'A'. *We are not so happy.*

Tuan Loke Siew Fook: *No, no objection* cuma... *Yesterday we ask the* Tuan Pengerusi, semalam kita minta 12.5 kita minta Penasihat Undang-undang SPR carikan peruntukan Suruhanjaya Pilihan Raya carikan itu peruntukan undang-undang supaya kita boleh masukkan ini. *The 12.5...*

Datuk Roosme biniti Hamzah: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Yang mana?

Datuk Roosme biniti Hamzah: Undang-undang yang terbabit ini.

Tuan Pengerusi: *Actually* tidak juga.

Tuan Loke Siew Fook: Atau sekurang-kurangnya. Okey...

Tuan Pengerusi: 20 - kita masih lagi boleh bantah senarai 'K'.

Tuan Loke Siew Fook: *No, no, you see* Jawatankuasa mengesyorkan suatu peruntukan undang-undang dikaji untuk memberikan Suruhanjaya Pilihan Raya kuasa untuk memotong nama pemilih yang telah diserahkan daripada daftar pemilih induk. *That is very important*, DPI.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Apa maksudnya itu?

Tuan Loke Siew Fook: Daftar Pemilih Induk.

Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli: Berdasarkan kepada aduanlah.

Tuan Loke Siew Fook: *I mean I can agreed that*, mungkin peruntukan undang-undang itu terlalu banyak tetapi *at least* daripada daftar pemilih induk *that was important*, DPI.

Tuan Pengerusi: Para 12.5?

Tuan Loke Siew Fook: Para 12.5, Jawatankuasa mengesyorkan suatu peruntukan undang-undang dikaji untuk memberikan Suruhanjaya Pilihan Raya kuasa untuk memotong nama pemilih yang telah diserahkan daripada daftar pemilih induk. Atau memindahkan pemilih dari satu bahagian pilihan raya ke satu bahagian pilihan raya yang lain. Berdasarkan kepada aduan yang dikemukakan oleh pihak awam dengan bukti yang sah.

Tuan Pengerusi: *I don't see too many because* tahun 2012 ini *we could still* bantah.

Tuan Loke Siew Fook: Ya sekarang tidak boleh. Cuma sekretariat minta DPI itu *capital*, Daftar Pemilih Induk (DPI).

Tuan Pengerusi: *Braket* DPI. *Alright*. Bolehlah... Saya pembangkang lagi waktu itu *you know*.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

■1640

Tuan Pengerusi: ...Yang tetap seperti hasil daripada pembersihan maka dia harus proses daripada bukti dan ambil tindakan kepada ini. Dia tak boleh sewenang-wenangnya pergi kasi pinda... Mesti kasi masuk dalam senarai yang akan dipinda dan seterusnya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Boleh tak dengan bukti yang sah mengikut prosedur yang sedia ada?

Tuan Pengerusi: Dia mesti kasi pamer, bukan sendiri satu orang dalam bilik pergi kasi pinda. Okey, bisa. Terima kasih. Oh! Ini tiada dalam senarai pagi ini. Okey, *next*. Penggunaan alamat selain daripada alamat bermastautin pada kad pengenalan sebagai...

Ha! Ini sudah lulus tadi, Sarawak punya. Okey, yang saya mahu jalan pergi ke mesyuarat bersamanya. Memperkasakan (J), kedudukan SPR. Ini pun tiada masalahlah. Ini daripada kumpulan 11. Okey. Pelantikan, ini tanpa bahaslah. Suruhanjaya perkhidmatan, ini kita minta kelmarin. Butiran 15.5, "*Jawatankuasa mengesyorkan suatu Suruhanjaya Perkhidmatan ditubuhkan untuk melantik...*" *Alright, that is what we wanted, just like...*

Datuk Alexander Nanta Linggi: 15.5?

Tuan Pengerusi: Ha! Itu tambahan kelmarin. *We want their own term of service. Scheme of service* sama dengan SUHAKAM semua ini, dia ada sendiri.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri]

Tuan Pengerusi: Ya, SUHAKAM. *I think* timbalan setuju.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Chairman, Chairman.*

Tuan Pengerusi: *Chairman* sepuluh.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Lebih kurangnya.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri]

Tuan Pengerusi: Okey, diterima tanpa bahas. *Next*, tak ada. Sini sudah *went over and over.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, yang bab 15.5 itu, ayat terakhir kepada pegawai SPR tukar kepada pegawai dan anggota perkhidmatan SPR, boleh?

Tuan Pengerusi: Okey. Kepada pegawai dan anggota. *Alright*, sudah? Tadi anggota perkhidmatan SPR... Ya, pegawai dan anggota perkhidmatan SPR. Okey, *alright*, diterima tanpa perbincangan berterusan.

Tuan Loke Siew Fook: Yang tadi?

Tuan Pengerusi: Ha? Yang tadi itu, 15. Penstrukturan, sama juga 16. *Last discussion* tak ada tambahan ini. Ini hasil daripada Jawatankuasa termasuk bergeraklah, kenaikan gajilah. Dia meminta unit bergerak ini, *you know. I do not know why they discuss.* Siapa yang dalam Jawatankuasa ini?

Seorang Ahli: Unit bergerak?

Tuan Pengerusi: Ya.

Seorang Ahli: Dia ada memohon macam-macam lah kan.

Tuan Pengerusi: *I think so.*

Tuan P. Kamalanathan a/l P.Panchanathan: Ya, *I think this is going too interrogate I think* tak perlu benda ini.

Seorang Ahli: Tidak perlu.

Tuan Loke Siew Fook: Saya cadangkan 16.6 dan 16.7 itu dikeluarkan.

Tuan Pengerusi: *Then* apa syor kita? *Actually* 16.4 ini adalah *punch-line* dia, dia harus penghabisan. Okey, dia harus penghabisan. Dia masuk 16.5. *So*, satu poin lagi tadi,

luasnya bidang SPR, begitu dia minta, cadangan pertambahan jawatan dan begitu. Akhirnya *we come home*, okey mengesyorkan.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*] 16.4.

Tuan Pengerusi: Yes. Sana memastikan penguatkuasaan dan lepas itu memastikan – serta peruntukan yang mencukupi sesuai dengan peranan, tanggungjawab dan cabaran semasa. *So you should close them.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *The new 16.4 tak perlu because dia repeat daripada conclusion...*

Tuan Pengerusi: Tak, tak. Butiran 16.4 sekarang ini *becomes* 16.5, 16.5 *becomes* 16.4.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Okey, 16.5 yang lama itu tak perlu.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi ini cakap jawatan itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Jawatan dah ada dalam... Tuan Pengerusi, syor kita memastikan penguatkuasaan undang-undang pilihan raya dijalankan oleh badan penguatkuasaan SPR sendiri dan mengurangkan kebergantungan kepada pihak-pihak lain, keperluan sumber manusia SPR ditambah dan perjawatan sedia ada dinaik taraf serta peruntukan kewangan yang mencukupi. *So, cukuplah di situ.*

Tuan Pengerusi: Okey, cukuplah. Tak payah sebut JPA lagi.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Sebab kita ada suruhanjaya perkhidmatan yang baru *then we are still referring to JPA, ada contradiction.*

Tuan Pengerusi: Okey. *So, finish 16.4.*

Seorang Ahli: *Delete.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Yang itu buang. Betul, betul.

Tuan Pengerusi: Selesai dengan itu. 15, *out.* Okey, baik. *At least people are concentrating* lah. Akademi, tanpa bahas.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tak payah bahaslah akademi.

Tuan Pengerusi: Ada buah fikiran input dari Yang Berhormat Gombak, *so perakui.*

Seorang Ahli: Tak payahlah.

Tuan Pengerusi: Cukup bagus. Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: 17? Akademi.

Tuan Pengerusi: Akademi?

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Akademi ini orang-orang luar tak boleh campur, tak boleh campur tangan.

Tuan Pengerusi: *No. I has* buat *amendment to that* akademi. *We must*, pemimpin politik pelbagai parti mesti masuk 17.4. Mana boleh NGO sahaja.

Seorang Ahli: Dan parti politik.

Tuan Pengerusi: Jawatankuasa turut mengesyorkan suatu Lembaga Penasihat dianggotai oleh pelbagai parti dan wakil NGO. *You do not put us there, how we can contribute?*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Ya, ya.

Seorang Ahli: NGO sahaja mana boleh.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Akan tetapi saya tak berapa setuju. *I mean* wakil parti-parti okey, maknanya kita kena letak parti-parti politik dahulu, wakil NGO, *you know*. Parti politik dahulu. Yang tidak mempunyai apa-apa hubungan dengan pihak luar itu tidak perlu.

Seorang Ahli: Ya lah, bebaslah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *We are so apologetic.*

Seorang Ahli: Okeylah, okeylah. *Delete that.*

Seorang Ahli: Paranoid.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Paranoid. Kalau begitu, parti politik pun ada hubungan dengan luar juga.

Seorang Ahli: Nanti ada yang hubungan dengan parti komunis

Tuan Loke Siew Fook: *You* kata *Transparency International is a foreign organization, Transparency International.*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: PSC.

Tuan Loke Siew Fook: Siapa yang lantik... kerajaan yang lantik. *It depend on the government to appoint also, what.*

Tuan Pengerusi: *Commisioner*lah.

Seorang Ahli: *I think no need* lah.

Tuan Pengerusi: Tak payahlah. Akan tetapi dia minta itu.

Seorang Ahli: Itu Yang Berhormat Wangsa Maju.

Tuan Loke Siew Fook: Yang bebas sahaja cukuplah, NGO yang bebas. *Good one* lah.

Tuan Pengerusi: Okey, mengasingkan fungsi SPR, itu juga *one day*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ini ada pelbagai parti itu apa dia? Pelbagai parti politik kah atau pelbagai parti....?

Tuan Pengerusi: Pelbagai parti politiklah.

Tuan Loke Siew Fook: Parti politik.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Nanti parti *tupperware*, *parti* pun susah juga.

Tuan Pengerusi: Okey, *understood contexts* kita itu?

Tuan Loke Siew Fook: Bebas daripada pengaruh luar itu tak payah.

Seorang Ahli: Tak payahlah, tak payahlah.

Tuan Pengerusi: Tak payahlah.

Tuan Loke Siew Fook: Perkataan yang terakhir itu, lima perkataan.

Tuan Pengerusi: *Just say* NGO-NGO yang berwibawalah, *please understood*...

[Disampuk] Ada juga.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Bersih dan wibawalah... [Disampuk] Tidak, dia ikut peraturan. Di Sabah banyak NGO juga di mana-mana.

■1650

Beberapa Ahli: [Berbincang sesama sendiri]

Tuan Pengerusi: *...Is a a motherhood statement* tetapi *you* punya dari segi bahasakan, Jawatankuasa telah buat ini, buat ini, banyak buat dan barulah cakap dikaji. Dia punya bahasa...

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi, yang *detail* itu tidak payahlah. Jawatankuasa bukan mengesyorkan. Dia tidak payah fungsi utama "masih dijalankan" itu tidak payah. Jawatankuasa mengesyorkan cadangan untuk memisahkan tanggungjawab SPR itu dikaji. *Don't have to explain.*

Seorang Ahli: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Loke Siew Fook: Boleh saya cadangkan?

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *I think we follow...*

Tuan Loke Siew Fook: Jawatankuasa mengesyorkan tiga fungsi utama sedia SPR iaitu menjalankan pilihan raya, menguruskan pendaftaran pemilih dan mengkaji semula bahagian pilihan raya dibahagikan kepada tiga agensi yang berasingan. Dalam jangka masa panjanglah.

Tuan Pengerusi: Belum sampai ke tahap itulah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Dijangka masa panjanglah. *Long term.*

Beberapa Ahli: [Berbincang sesama Ahli]

Tuan Loke Siew Fook: Fungsi utama.

Tuan Pengerusi: *How do you put it?*

Tuan Loke Siew Fook: Iaitu menjalankan pilihan raya, menguruskan pendaftaran pemilih dan mengkaji semula bahagian pilihan raya diasingkan kepada...

Tuan Pengerusi: Tiga entiti.

Tuan Loke Siew Fook: Tiga agensi yang berlainan.

Tuan Pengerusi: Tiga badanlah.

Tuan Loke Siew Fook: Tiga badan yang berlainan.

Tuan Pengerusi: Untuk jangka panjang.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: [Menyampuk]

Tuan Pengerusi: Eh tetapi ini satulah. Lama lagi ini.

Beberapa Ahli: *[Bercincang sesama sendiri]*

Tuan Pengerusi: Bolehlah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Kita sebutlah kita pergi melawat *Germany*, Denmark. Ikut sahajalah.

Tuan Pengerusi: Itu sahaja.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Badan yang berasingan. Untuk jangka panjang *understood?* Okey, matikan semua yang lain.

Datuk Roosme binti Hamzah: Negara-negara yang dilawati?

Tuan Pengerusi: Sudah disebut.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ya.

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Ya, ada amalanlah. Ada bab dalam laporan kita. Di negara lainlah. Okey, 8.2 buang. Kita mahu acuan Malaysia sendiri. Adalah menjalankan pilihan raya. So baca sekali sekali lagi.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Kalau Ahli Parlimen bangun bertanya, yang tiga ini depa pergi ke mana? *At least they know.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Untuk menjalankan pilihan raya, mengurus pendaftaran pemilih dan mengkaji semula diasingkan kepada tiga badan yang berasingan pada masa akan datang. Okey, dipersetujui tanpa ada belah bahagian.

Tuan Loke Siew Fook: Yang berlainan. Bukan berasingan, tidak cantik perkataan itu.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Yang berlainan.

Tuan Loke Siew Fook: Tiga badan yang bebaslah.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Seorang Ahli: *Okay, Chairman.*

Tuan Pengerusi: *Okay, then* pengagihan kerusi Dewan Rakyat Negeri Sabah dan Sarawak.

Tuan Loke Siew Fook: Cuma sebelum kita pergi Tuan Pengerusi, / baca balikkan. Ada sedikit *contradicting* kita punya *recommendation* kalau kita buat ini.

Tuan Pengerusi: *Where?*

Tuan Loke Siew Fook: Kalau kita syor dia asingkan fungsi utama, cadangan yang terdahulu kita hendak *upgrade* dia punya perjawatan, kita hendak tambah, kita hendak struktur semula.

Tuan Pengerusi: *I said jangka panjang, we should be this one.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Akan tetapi *immediately* dia ini tenaga, dia ini kewangan, dia ini perjawatan, *then* you belah bagi.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Tidak bercanggah. *I can* tambah sedikit nanti pada masa... Okey, ini Sabah punya ini *I* ada perubahan sedikit.

Beberapa Ahli: *[Berbincang sesama sendiri]*

Tuan Pengerusi: Okey, nombor 19, saya ada perubahan sedikit sebelum itu. *33 should be 34 because one third is 33.3 so make it 34.*

Seorang Ahli: *Okay, no problem.*

Tuan Pengerusi: *Because..*

Seorang Ahli: Kita bincang dengan Timbalan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: *[Ketawa]* Peruntukan 34%. *That is why somebody put 34 here. Then...*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *When you put both together. At the moment it is only about 25. Again, this is a cadanganlah but I think whoever disagree this one, we will better berjaga-jaga... [Ketawa]*

Jawatankuasa mengesyorkan satu kajian terperinci dibuat atas cadangan ini supaya dilaksanakan dengan mengambil kira... Okey, bukan lagi sebelum cadangan ini dapat dilaksanakan. *So* hendak buat kajian atas cadangan ini untuk dilaksanakan dengan mengambil kira kontrak sosial serta prinsip pembentukan Malaysia. *Simple.* Bukan dari kajian...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Ya, ya, ya.

Tuan Pengerusi: Nanti biarlah parti masing-masing beri jaminanlah berapa lama. Okey, *no problem?*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya hendak pinda sedikit.

Tuan Pengerusi: Eh, apa lagi?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tunggu sekejap.

Tuan Pengerusi: Nanti belah bahagi pula.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Kalau tidak hendak belah bahagian, bagi peluang saya beri cadangan. Suatu kajian terperinci dibuat atas cadangan untuk dilaksanakan dengan mengambil kira prinsip pembentukan Malaysia dahulu baru kontrak sosial. *Perlembagaan first.*

Tuan Pengerusi: Okey, bisa, bisa.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Perlembagaan *should come first* baru kontrak sosial.

Tuan Pengerusi: *So you know..*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Boleh setuju?

Beberapa Ahli: Boleh, boleh.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Terima kasih.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Cadangan yang cukup baik sekali.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Masukkan dalam *Hansard*. Tekan, tekan.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Terima kasih Yang Berhormat Gombak. Cadangan yang begitu baik sekali. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi ada *hanging* sedikit ini.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Sarawak menghargai Yang Berhormat Gombak.

Tuan Pengerusi: Ada *hanging* sedikit. Kontrak sosial, kontrak sosial apa?

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Serta prinsip pembentukan Malaysia?

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Okey.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Kontrak sosial ini di Semenanjung. *I think simple*. Begitu sahaja. Okey.

Seorang Ahli: Prinsip?

Tuan Pengerusi: Dan semangat pembentukan Malaysia. Prinsip dan semangat.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak ada semangatlah. Kalau ada semangat, sudah buat lama. Prinsip sahaja.

Tuan Pengerusi: Eh betul, jangan main-main. Ini Dusun sama Iban ini banyak jampi. Orang mati timbul, pergi mengundi.

Last sekali, "Persempadanan Bahagian Pilihan Raya Yang Seimbang", *that's it and then* sistem pilihan raya baru. *Then we are over*. Esok kita hendak *ready for printing*.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Yang seimbang itu, bukan?

■ 1700

Tuan Loke Siew Fook: Setuju tanpa belah bahagilah.

Tuan Pengerusi: Di mana itu? Okey, ya, ya, ya. Pendek sahaja kertas tujuh. Itu 15% itu tidak boleh, 15%. Tidak boleh, tidak boleh 15% jangan disentuh. Tiada sudah.

Tuan Loke Siew Fook: Ada.

Tuan Pengerusi: Tiada dalam prinsip pengagihan sekarang.

Tuan Loke Siew Fook: Ada dulu ada. Mengambil maklum.

Tuan Pengerusi: Sudah buang. Tidak ada.

Tuan Loke Siew Fook: Ada. *No, fifteen* itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Mengambil kira keseimbangan jumlah pemilih termasuk wajaran...

Tuan Pengerusi: Tiada itu. *Just* termasuk wajaran peratusan kawasan bandar *weightage* itu sahaja sebab 15% itu tidak digunakan konon.

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Tuan Pengerusi: *That's why you don't want 15%. Rural weightage.* Dia orang kata tidak ada.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Dulu tidak ada. Okeylah, *one man one votelah.*

Dr. Mohd Hatta Md. Ramli: Akan tetapi tidak ada yang konkritlah.

Tuan Loke Siew Fook: Ya.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Loke Siew Fook: Saya cadang Tuan Pengerusi yang ini "*Jawatankuasa mengesyorkan SPR menyemak semula Jadual 13, Perlembagaan Persekutuan dengan tujuan memberi makna sepenuhnya kepada prinsip satu orang satu undi dan mengembalikan unjuran ataupun wajaran rural weightage yang lebih adil...*"

Tuan Pengerusi: Janganlah 50%, *it could be 20%, it could 10%. Don't fix.*

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Maybe* adil dan saksama.

Tuan Loke Siew Fook: *Not strong, to softlah.*

Tuan Pengerusi: *Because there is really know fix bermula, 15%, some tinggi, some rendah. Kalau urban, we want lebih dekat, akan tetapi kalau yang jauh. So don't fix with the fix rule, better.*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Ya, ya. *I think* prinsip yang terbuka, yang di – tidak bolehlah SPR sendiri pergi tentukan. Dia harus – kalau ada *Boundary Commission* kan, *this is the Commission make the proposal.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *In Denmark they have green land...*

Tuan Pengerusi: Memang, memang. Akan tetapi jangan terikat kepada *percentage* dengan pandangan kamilah. Yang Berhormat Kapit?

Datuk Alexander Nanta Linggi: *The rural weightage* ini penting.

Tuan Pengerusi: Itu dulu pun ketinggalan zaman, beraja itu dahulu punya.

Tuan Loke Siew Fook: Akan tetapi sekarang ada lagi *applicable to our country* sebab kita masih ada kawasan luar bandar.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Kawasan luar bandar.

Tuan Pengerusi: Akan tetapi dia kata tiada sudah.

Datuk Alexander Nanta Linggi: Semalam Yang Berhormat Rasah pun ada satu idea yang mengatakan mungkin dia tidak sama dalam satu negeri pada satu negeri.

Tuan Loke Siew Fook: Kita boleh setuju kalau boleh dispesifikkan katakan satu kerusi dengan satu kerusi lain, dia tidak boleh lebih daripada median dia dalam satu peratusan. *In the same state*. Kalau boleh *agree then we can consider on that on the same state* bukannya Semenanjung dengan Sarawak.

Katakan dalam Perlis ada tiga kerusi, tiga kerusi itu tidak boleh satu kerusi 80 ribu, satu kerusi 50 ribu. Dia mesti dalam median 5 to 10%. *Within the same state*. Boleh? Termasuk kerusi DUN.

Tuan Pengerusi: *How do you word it.*

Tuan Loke Siew Fook: Maksud saya *the principal like this*. Kerusi-kerusi dalam satu negeri itu dia ambil jumlah pengundi dalam negeri itu dan dibahagikan kepada jumlah kerusi dalam negeri itu. Dia punya jumlah pengundi setiap kerusi ada satu keseimbangan. Dia tidak boleh lebih ataupun kurang daripada median itu dalam satu peratusan. Katakan 10%, *you cannot be more than 10% from the median and or lesser than 10%. Within that. Same state.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *No provision for rural...*

Tuan Pengerusi: Ada.

Tuan Loke Siew Fook: *Same lah. Basically rural weightage. Rural you can less, urban you can more. But the percentage you fix that. Macam UK they have 5%, so we suggesting now 10% probably. So, you have 20% perbezaan.*

Tuan Pengerusi: Kalau Sabah dan Sarawak...

Tuan Loke Siew Fook: *From the largest and the lowest.*

Tuan Pengerusi: Sabah dan Sarawak kini, Kinabatangan misalnya boleh memasang empat negeri termasuk Pahang.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *We can see like thatlah*. SPR disyorkan untuk menentukan bahawa perbezaan bilangan undi di kawasan DUN di dalam satu negeri tidak berbeza dengan ketara atau *something like thatlah*.

Tuan Pengerusi: Ataupun membentuk sesuatu... *[Disampuk]* Ya membentuk sesuatu kaedah ataupun formula yang terbuka untuk memastikan *variances* itu. Berasaslah, *some basis*. Akan tetapi kalau kita *fixedkan* lebih susah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: No, *we can syor* ke SPR tentukan satu formula yang lebih terang dan *transparent* untuk menentukan bahawa perbezaan di antara bilangan pengundi di kawasan dalaman satu negeri tidak berbeza dengan secara ketaralah, *something like that*.

Tuan Pengerusi: Ataupun yang boleh diterima pakai. *I mean* perundingan, *it has to go to parliament and all this things*. Kalau dia sendiri dia *fixed*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *Within the states, likes more police...*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *At least kita comparative* Kinabatangan dan KK lah dengan *detail*.

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Alor Gajah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Jawatankuasa juga mengusulkan SPR tentukan satu formula yang adil dan saksama untuk menentukan bilangan pengundi-pengundi di kawasan satu negeri – dalam satu negeri tidak berbeza dengan ketara... *[Disampuk]* Ya, *something like that* lah.

Tuan Loke Siew Fook: *To make it stronger* kalau boleh letak satu *percentage*.

Tuan Pengerusi: *Okay for me, I just want a formula that is transparent*, terbuka dan boleh, *I mean* yang boleh diterima pakai untuk semua.

Tuan Loke Siew Fook: Jawatankuasa mengesyorkan SPR menentukan satu formula yang adil dan saksama... *[Disampuk]*

Tuan Pengerusi: Dalam menentukan..

Tuan Loke Siew Fook: Okey, sebelum dalam menentukan, berdasarkan satu prinsip yang tetap.

Tuan Pengerusi: Huh?

Tuan Loke Siew Fook: *Principal, I mean...*

Tuan Pengerusi: Itu prinsip sudah masuk sana. Dalam menentukan jumlah pengundi ataupun...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: *It is okay*, formula yang adil dan saksama berdasarkan...

Tuan Loke Siew Fook: Satu prinsip yang tetap. *It is a fixed principal; you cannot run from the principal*.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Dalam menentukan bilangan pengundi di kawasan-kawasan...

Tuan Pengerusi: Menentukan jumlah pengundi dan saiz sempadan. Saiz kawasan juga.

Tuan Loke Siew Fook: Menentukan jumlah bilangan pengundi. Jumlah pengundi...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Di sesuatu kawasan.

Tuan Loke Siew Fook: Di sesuatu kawasan...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bahagian pilihan raya.

Tuan Pengerusi: Bahagian pilihan raya.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Negeri-negeri, *his talk about* negeri.

■1710

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bahagian pilihan raya negeri atau Parlimen?

Tuan Loke Siew Fook: Tidak apa, bahagian pilihan raya, okey. Parlimen dan DUN.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bahagian pilihan raya sahaja.

Tuan Pengerusi: Okey, bahagian pilihan raya

Tuan Loke Siew Fook: Dalam satu negeri...

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Sedikit lagi. *I want the word* itu "transparent dan terbuka."

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Tidak boleh itu, orang nampak nanti.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Okeylah, okeylah. *This is* okey.

Tuan Pengerusi: *Because, in the past* dia katakan di sinilah. Dia pakai formula *not exposed to the public*, bagaimana walaupun dia ada tunjukkan.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Okeylah, "adil dan saksama" sudah masuk?

Tuan Loke Siew Fook: Prinsip 10%lah, *Chairman*? Tuan Pengerusi. Peratusan 10%.

Tuan Pengerusi: Jangan *commit* lah. *Some* relevan di bawah...

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Okeylah, *Chairman*. *Agreed* lah.

Tuan Pengerusi: Bentangkan untuk persetujuan. *Last one*.

Seorang Ahli: Ada lagi?

Tuan Pengerusi: Sudah habis. Terus, "Sistem Pilihan Raya Baru". Itu BEBAS yang mencadangkan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Eh nanti, para 22.4 saya minta dibatalkan.

Seorang Ahli: Nanti sekejap, nanti sekejap. Cuba baca dahulu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Para 22.4.

Seorang Ahli: Ada ini dibatalkan.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak perlulah.

Tuan Pengerusi: *Understood*lah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Understood*lah.

Tan Sri Datuk Seri Dr. Fong Chan Onn: Siapa tulis ini?

Tuan Pengerusi: Pengerusinya Bebas.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ini kita bincanglah. Jadi, saya ingat itu tidak perlu kerana kita tengah meneliti satu cadangan baru. Okey.

Tuan Pengerusi: *I think* bolehlah. Ini tiada syor ini.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Mesti ada syorkan.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Mengesyorkan untuk meneliti. Jawatankuasa mengesyorkan supaya pihak SPR mengkaji dan meneliti cadangan ini memandangkan ia melibatkan dasar dan undang-undang dan perlu dipertimbangkan oleh kerajaan dan melaporkan balik kepada Jawatankuasa Pilihan Khas yang disentuh dalam 10.7. *At least, it doesn't die in the air. So, Ahli-ahli Yang Berhormat.*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: *Save first. I don't want to go through the whole thing,* hilang semua ini. Mati kita. Sekali lagi dia pusing lagi, dia undi lagi balik, susah.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Sampai esok pagilah macam itu.

Tuan Loke Siew Fook: Tuan Pengerusi, yang 10.7 itu, itu berkenaan dengan dasar pemilih. Apa kaitan dengan sistem?

Tuan Pengerusi: Akan tetapi ada dua, tiga kali juga kita rujuk ke sanalah.

Tuan Loke Siew Fook: *I thought that one is specific* untuk daftar pemilih sahaja.

Tuan Pengerusi: Jawatankuasa Khas itu antara tugasnya merangkumi daftar pemilih. *So, we* perluaskanlah. Okey. Jawatankuasa Khas yang dipertanggungjawabkan untuk memantau pelaksanaan Dewan termasuklah daftar pemilih dan senang sedikit. *Actually we need that. Without doubt.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: Ya, ya *just* perluaskan sedikit.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap, sekejap. Para 10.7.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Jawatankuasa memperluaskan supaya sebuah Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen ditubuhkan untuk mengawasi dan meneliti semua usaha penyemakan dan pembersihan daftar pemilih yang dicadangkan di perenggan 10.6 di atas dan melaksanakan lain-lain tugas...

Tuan Pengerusi: ...Apa yang dirujuk pada Jawatankuasa ini seperti mana di dalam laporan ini. Okey, seperti mana dalam laporan.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, understoodlah whichever* proses yang... Sebelum itu mungkin kita perlu Yang Berhormat semua tengok *overall*. Nanti kata tidak nampak pulakan.

Tuan Pengerusi: *No, no. Finalise this one first.*

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: Seperti yang dirujuk dalam Jawatankuasa ini seperti dalam...

Tuan Loke Siew Fook: ..Melaksanakan tugas-tugas lain. Bukan lain-lain tugas.

Tuan Pengerusi: ...Apa yang dirujukkan.

Tuan Loke Siew Fook: Tugas-tugas yang dirujuk atau lain-lain. Pelaksanaan tugas-tugas yang dirujuk.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak payahlah 'lain'.

Tuan Pengerusi: Dirujukkan kepadanya.

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri] [Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Kita katakan Jawatankuasa melaksanakan tugas-tugas lain dan dirujukkan dalam laporan ini, rujukan oleh Jawatankuasa ini.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Dan melaksanakan tugas-tugas lain yang dirujukkan oleh Jawatankuasa. *No, no.* Ini rujukan "kepada" Jawatankuasa itulah.

Tuan Pengerusi: Okeylah, dirujukkan "kepada" Jawatankuasa tersebut.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Ya.

Tuan Pengerusi: Okey, *mean what we mention here?*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Because, now when we talk about Jawatankuasa, we are referring to us.*

Beberapa Ahli: Ya, ya.

Tuan Pengerusi: *So, "tersebut" yang kita mahu cadangkan. So, saya lihat ada dua tambahan.*

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: *No "tersebut". Tidak ada "tersebut".*

Seorang Ahli: Jawatankuasa ini.

Datuk Roosme binti Hamzah: *When we refer to Jawatankuasa, now we are referring to here. We are the Jawatankuasa ini.*

Tuan Pengerusi: *So, Jawatankuasa...*

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: Jawatankuasa inilah.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Jawatankuasa is our Jawatankuasa. No, no.*

Tuan Pengerusi: Itu "tersebut".

Datuk Roosme binti Hamzah: *"Tersebut", because in all the reports. When you talked about Jawatankuasa, it is this Jawatankuasa.*

Tuan Pengerusi: *So, Jawatankuasa tersebut yang akan...*

Seorang Ahli: *If they are referring to us, mentioning in different part of this report, so Jawatankuasa, fullstop.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Can be confusing, Yang Berhormat kita faham "Jawatankuasa Pilihan Khas"...*

Tuan Pengerusi: Tidak, *by the way, the sentence is made,* melaksanakan tugas-tugas lain yang dirujukkan kepada Jawatankuasa tersebut, oleh *us* lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa Pilihan Khas inilah.

Dato' Seri Mohd Radzi Sheikh Ahmad: *Not us, them.*

Tuan Pengerusi: Bolehlah, tutup, boleh.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tutup.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, tidak. *Open back* yang keseluruhan, *so that* Yang Berhormat nampak...

Tuan Pengerusi: *Save* dahulu.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Save first. So, that* Yang Berhormat semua *have a look, one glance.*

Tuan Pengerusi: Okey, pergi kepada *Table of Content.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Buka Bahagian Satu. Okey, Bahagian Satu tidak ada apalah. Pengenalan, *all those* itu.

Tuan Pengerusi: Ya lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pendekatan tugas, Jawatankuasa...

Tuan Pengerusi: *I have gone through those, basic only.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *And then, we also add in our* mesyuarat 28 itu bagi memuktamadkan syor-syor.

Tuan Pengerusi: Bahagian Kedua.

Datuk Roosme binti Hamzah: Turun bagi Yang Berhormat semua tengok lebih kurang. Ini tidak ada kontroversilah. Okey. Selain daripada kita ada pergi lawatan, Jawatankuasa mengadakan- Mesyuarat kita hari ini bagi kita memuktamadkan *our* syor.

Tuan Pengerusi: Ya, *28 today.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, today will be the one that* kita ada yang belah bahagi itulah. 7, terma rujukan. Bawah-bawah lagi. *Wait-wait. 8, will be all the* senarai Jawatankuasa kecil. *Then, move on.* 9, terus-terus. 10 itu *will be* yang kita ada...

Tuan Pengerusi: Status tindakan syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *last will be* Jawatankuasa telah mengadakan mesyuarat ini Tuan Pengerusi, bagi kita memutuskan. *That is why that became* Bahagian Enam. *Then,* Bahagian Kedua. Status tindakan terhadap syor-syor terkandung dalam Laporan Jawatankuasa DR3. *This is the one* hari itu...

Tuan Pengerusi: Interim.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, interim *and then, what is the status.* Status itu semua yang kita dapat daripada SPR.

Tuan Pengerusi: Seperti mana yang dia bentangkan kepada kita.

■1720

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *whateverlah.* Ini..

Tuan Pengerusi: Akan tetapi terkini *up to last week.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Terkini, *whatever that given to...* [Disampuk] Bukan dalam ini. Letak sinilah. Okey, ini yang...

Tuan Pengerusi: *Together things* semua dia masukkanlah.

Datuk Roosme binti Hamzah: *What is the status from..*

Tuan Pengerusi: *As of 20th March I think.* Kita akan bincangkan. Ya, *when the last* dalam empat, lima. Lain dari dakwat. Okey, *you...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini semua yang apa yang SPR memberi kepada kita Tuan Pengerusi. Okey.

Tuan Pengerusi: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Hopefully it is acceptable.* And then, Bahagian Tiga. Ini okey? Tuan Pengerusi sudah *gone through* bukan?

Tuan Pengerusi: Ya, *gone through.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Then Bahagian Tiga will be just the listing..*

Tuan Pengerusi: *Most of this are just recording.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *...Of pendengaran awam. Akan tetapi pendengaran awam, the detail part of the issues as in on page 26.* Kita merujuk kepada Lampiran 1 *which is a book.*

Tuan Pengerusi: Ya, ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang ada isu-isu yang dibangkitkan.

Tuan Pengerusi: Ada empat *book* itu, dan empat buku, empat pendengaran awam itu formatnya sama. Akan tetapi yang *first and second we follow the format that* kita sudah bentangkan di Parlimen untuk memudahkan. *But we will all include detail.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya betul. Okey, *and then* Bahagian Empat itu lawatan kerja..

Tuan Pengerusi: itu di *printed* ya, itu *printed* ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *we are trying. We are trying our best if we can meet the time.* And then number five itu lawatan kerja. Lawatan kerja itu *generallah. What are our findings.*

Tuan Pengerusi: Okey, kita sudah tengok itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kita sudah tengok.

Tuan Pengerusi: Dia ada kata bahawa Yang Berhormat Gombak pergi lawat *student* dan begitu semualah... [Ketawa]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi balik cepat... [Ketawa]

Tuan Pengerusi: Satu hari sahaja, satu hari. Okey, teruskan, teruskan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Bahagian Lima.

Tuan Pengerusi: Sejuk waktu itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, Bahagian Lima *will be*..

Tuan Pengerusi: Laporan Jawatankuasa kecil.

Datuk Roosme binti Hamzah: Laporan Jawatankuasa Kecil.

Tuan Pengerusi: Yang mana *have gone through our* masing-masing punya tangan. Okey? Ada satu, dua *typo* saya nampak semalam.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, sudah *highlight? Never mind*...

Tuan Mohamed Azmin Ali: Hari kelmarin kita guna Jawatankuasa penuh daripada JK.

Datuk Roosme binti Hamzah: JK ini apabila kita *refer* kepada Jawatankuasa kecil.

Tuan Pengerusi: Kecil.

Datuk Roosme binti Hamzah: Apabila *we identify, once* kita sudah sebut di atas Jawatankuasa Kecil, *following that* semua kita pakai JK, JK...

Tuan Pengerusi: *May be* itulah. *First time you are using the* Jawatankuasa kecil, *you better put the "JK" there*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, bubuhkan atas... [*Meminta Urus Setia meminda melalui paparan slaid*]

Tuan Pengerusi: Okey? Dan saya pun bingung pada mulanya. Atas, atas *titlenya, title* "Jawatankuasa Kecil" itu....

Datuk Roosme binti Hamzah: Atas sekali. Buat "J"K.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bukan, hujung itu..

Datuk Roosme binti Hamzah: Hujung. Hujung "JK", Jawatankuasa Kecil, *title* besar itu.... [*Meminta Urus Setia meminda melalui paparan slaid*]

Tuan Pengerusi: Salah itu, di depan dia, lepas perkataan "Jawatankuasa".

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa kecil, ya okey, Jawatankuasa kecil. Dalam itu kita bubuh "JK"...

Tuan Pengerusi: Atas ya. *You* buang itu...

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, di situ. Di "Jawatankuasa Kecil", *yes*.

Tuan Pengerusi: Letak itu dan di atas... [*Disampuk*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya? Ya lah, tidak. Akan tetapi yang Jawatankuasa, *when we refer is* Jawatankuasa itulah, "JK".

Tuan Pengerusi: Jawatankuasa Kecil.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, kita follow*...

Tuan Pengerusi: Jadi, bila saya sebut "JK", "K" ertinya kecil bukan?

Datuk Roosme binti Hamzah: "JK", ya, ya. *Each an every onelah*, "JK"...

Tuan Pengerusi: Ya, *okay* dan itu tindakan-tindakan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, *and* itulah. Okey, ini kita *discuss, discuss, discuss..*

Tuan Pengerusi: Kita *update*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kita *update whateverlah*. Menurunkan, mengemukakan, *those* semua *discussion*. Akan *tetapi discussion are not the final...* [Disampuk] Ya?

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Itu yang di hadapan itu jangan Jawatankuasa kecil lagi, nampak? "JK" di hujung itu.

Tuan Pengerusi: Ya?

Datuk Roosme binti Hamzah: *The whole of the* Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: Apa?

Datuk Roosme binti Hamzah: Ia *referring according to the LA referring to the* kata nama khas, *that* Jawatankuasalah.

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif: *Therefore*, sebab itu *the reason why they put it at the back*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Dia put "JK" *at the back*.

Datuk Roosme binti Hamzah: *For each*.

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif: *For each and everyone ..*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Is that right?*

Tuan Pengerusi: Akan tetapi "Jawatankuasa Kecil" *be consistent*. You hendak sebut "khas", pakai "khas" *all the way*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, ini bukan "Jawatankuasa Khas". Ini Jawatankuasa Kecil - "JK".

Tuan Pengerusi: Okey. *Never mind, we are suggesting* "Jawatankuasa Kecil", Yang lima itu..

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *No, no, no*. Yang perkataan *the word* "JK" itu saya kata, *it should be at the end. Not after* "Jawatankuasa Kecil."

Datuk Roosme binti Hamzah: *That mean* Jawatankuasa Kecil *for each*. Jawatankuasa Kecil Undian Awal...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad : .. *Not to be* panggil..

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa Kecil Undian Awal, JK inilah. *That is what they mean*.

Tuan Pengerusi: *What like that? You should be* lepas perkataan... *That is good English*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya, *that's all*.

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif: Yang Berhormat Tuan Pengerusi, *because at the first place, we are according to each individual Jawatankuasa.*

Tuan Pengerusi: *Of course.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya, ya.

Tuan Pengerusi: *So, it will be JK daftar pemilih...*

Encik Noor Rosidi bin Abdul Latif: *But we are putting atas itu, hanya oleh JK untuk Jawatankuasa kecil sahaja.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Yalah. That is all the purpose. Macam ini "Jawatankuasa Kecil Mengkaji Proses Pilihan Raya", so "Jawatankuasa Kecil" - "JK Mengkaji Proses Pilihan Raya."*

Tuan Pengerusi: *So yang di bawah when they said..*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Not "Jawatankuasa Mengkaji Pilihan Raya..." but "JK". Ia nampak pelik juga.*

Tuan Pengerusi: *Apply semua.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Konsistenlah, konsisten. That is better.*

Tuan Pengerusi: *So, bila you sentuh di bawahnya, you referring to that.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *When you see "JK", you tahu sudah.. bukan "Jawatankuasa Pilihan Raya" - "JK" is "Jawatankuasa Kecil".*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Mungkin sini, yang akses media ini tak sama dengan yang kita pinda hari itu. So dia boleh copy paste daripada syor, masukkan di situ.*

Tuan Pengerusi: *Akan tetapi do we have to do that Setiausaha? Because I also look at the daftar pemilih, ada perubahan.*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Kita ini jadi masalah Tuan Pengerusi. Whatever we was discussed in JK kecil sekarang ini sudah agak lain dengan apa yang kita putuskan sekarang. That is why now bila they say; we have to have that specific bahagian which is mesyuarat memutuskan syor-syor. Because within that meeting sudah some of the element tidak tertera yang di dalam kertas itu.*

Tuan Pengerusi: *Akan tetapi kalau ikut betul perjalanan mesyuarat memang begitu. Mereka cadangkan peringkat Jawatankuasa kecil sampai di sini kita..*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Kita revamp lah.*

Tuan Pengerusi: *Kita perluaskan. So I think it is okay. You see. Keputusan Jawatankuasa kecil itu kita bukan juga editlah. Kita perluaskan untuk boleh diadopt. May be we can do like that kecuali kita hendak up date semua.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Saya setuju dengan Tuan Pengerusi tadi. Cuma..*

Datuk Roosme binti Hamzah: *Kalau tidak Yang Berhormat tengok, kita orang sudah pening. Tak tahu apa hendak buat.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Nanti sekejap.

Tuan Pengerusi: Saya sudah tanda saya punya kalau mahu ubah.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bukan, saya setuju. Maknanya apa yang dibincangkan Jawatankuasa Kecil itu bila bawa ke sini mungkin kita perluaskan *space* sikit, saya setuju. Cuma ada yang tertinggal dalam Mesyuarat Jawatankuasa Kecil di mana Kementerian Penerangan ada memberikan maklum balas.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, Yang Berhormat boleh *highlight* Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi: Ya, masukkan itu.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tidak apalah. Ambil yang di *main* itu, masukkan itu sahaja.

Tuan Pengerusi: Okey..

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu dekat mana ya Yang Berhormat punya itu?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Ada tadi yang di induk.

Tuan Pengerusi: *Copykan* itu sahaja.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Lain tidak apa, kita kekal dan kita *expend* dekat *the main*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu masuk dalam Jawatankuasa Yang Berhormat ya?

Tuan Mohamed Azmin Ali: *Access* media.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Access* media. Ambil sebentar. *And then* kita masukkan ke...

Tuan Pengerusi: Ya, sebelah kami pula ada yang tidak termasuk di situ permohonannya *because* kita sudah perluaskan. Misalnya Yang Berhormat Rasah sekarang itu kita tubuhkan Jawatankuasa Pilihan Khas untuk meneliti. *So I think it is alright*.

Kita ambil itu, Jawatankuasa besar di sini dia perluaskan. *So I think is be alright*lah Yang Berhormat Rasah, bolehlah ya? Sebahagian kita punya cadangan bukan dalam bentuk itu lagi, sama tetapi kita telah perluaskan di sini. Misalnya yang daftar itu. *Now we are setting up the Select Committee* bukan? Tidak ada bincang di sana tetapi kita sudah perluaskan di sini.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Actually* yang Jawatankuasa Kecil ini kadang-kadang sudah *not so current as what we have discuss latest as of to date*.

Tuan Loke Siew Fook: Tidak apa. *I think what is binding is a final* syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes, yes*.

Tuan Loke Siew Fook: *The final* syor Jawatankuasa Induk.

Tuan Pengerusi: Yang laporan itu adalah seperti mana penelitian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *what we discuss in all those* is the processlah.

Tuan Pengerusi: Okey, okey. Kalau mahu ubah pun boleh tetapi saya tengok sudah *messy* sikit, sikit.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, yang ini pun apa yang Tuan Pengerusi sebut kebanyakan itu kita sudah ambil kiralah, *specially* dalam Jawatankuasa kecil *you had already gone through, isn't it?*

Tuan Pengerusi: Lagi pun saya telah minta pengerusi masing-masing meneliti dan *update. So I think should be okay*lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: *That no, I think* yang...

Tuan Pengerusi: *Then* selepas Jawatankuasa kecil, Jawatankuasa kita ini yang induk itu. *Then* selesailah.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *Is there any where* kita sebut setelah meneliti itu semua itu bukan, *then* Jawatankuasa besar kita ini, membincangkan semula dan mengambil keputusan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ada, itu ada. Atas sekali, rumusan.

Dr. Mohd. Hatta Md. Ramli: *What ever is discuss in* Jawatankuasa kita *verbatim*...

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat, dalam..

Tuan Pengerusi: Dalam *starting* itu, dalam *starting*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Dalam *starting of the* rumusan..

Tuan Pengerusi: Berasaskan kepada penelitian Jawatankuasa Kecil maka kita buat rumusan seperti berikut.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sekejap, *as we go along* nanti ya. Ini lepas Jawatankuasa Kecil, Jawatankuasa Kecil itu, *whatever that they had discussed and then* Laporan Mesyuarat Jawatankuasa pada 28 hari bulan ini kita akan *insert*lah apa Yang Berhormat sebut dan apa keputusan belah bahagi. Hendak jugalah nama-nama ini, setuju atau tak setuju.

Tuan Pengerusi: Mana, mana?

Datuk Roosme binti Hamzah: Belah bahagi. *Do you want this?*

Tuan Pengerusi: Ya, ya, memang begitu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi hendakkan *by name* bukan?

Tuan Pengerusi: Ya, ya, format telah mereka persetujui.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey *alright*. Hanya..

Tuan Pengerusi: Mereka tidak setuju tetapi kita pakai juga.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, *no problem*.

■1730

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey no *problem*. Bawah Bahagian Tujuh itu kita *start* dengan setelah mendengar cadangan maklum balas daripada individu, persatuan, pertubuhan, pendaftar serta cadangan dan maklum balas daripada Ahli-ahli Jawatankuasa dan mengambil kita perbincangan dalam Jawatankuasa-Jawatankuasa Kecil.

Tuan Pengerusi: Ada perbincangan dalam Jawatankuasa-Jawatankuasa kecil. Maka..

Datuk Roosme binti Hamzah: Pemerhatian daripada lawatan kerja, Jawatankuasa mengesyorkan.

Tuan Pengerusi: Ada itu dalam Jawatankuasa Kecil itu ada. Maka kita buat rumusan. Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ada apa-apa Yang Berhormat hendak tambah lagi? Boleh. Okey, yang syor itu.

Tuan Loke Siew Fook: Berkenaan ini yang ada syor Jawatankuasa Induk kan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Yes.

Tuan Loke Siew Fook: Cuma yang tadi kita ambil undi untuk format itu, tadi kita telah setuju untuk masukkan dalam laporan. *The beginning of this part*.

Datuk Roosme binti Hamzah: *That is* bahagian...

Tuan Pengerusi: Awal lagi lah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ataupun mengambil kira. Yang Berhormat hendak masuk situ.

Tuan Loke Siew Fook: Maksud saya ialah setelah mendengar cadangan. *I mean* sebelum perundangan itu, sebelum kita masuk kepada syor kita, usul itu. Usul Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Format itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ini masuk dalam ini tadi. Dalam laporan pada 28 hari bulan itu kita kena masuk satu yang undi yang pertama tadi ialah untuk menerima format. Itu *should be inside here*. *The* laporan mesyuarat hari ini. *This is our* keputusan. Dia bukan bawah pandangan dan syor. Dia masuk di bawah hari ini punya mesyuarat. Laporan mesyuarat bagi memuktamadkan. *So, we have to put* perkara pertama dalam atas itu ialah..

Tuan Pengerusi: Untuk usul dia itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Perkara untuk bawah 28 itu memuktamadkan syor-syor berikut yang dipersetujui sebelum itu. *Number one* lah. Jawatankuasa telah memutuskan secara berbelah bahagi format bagi Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: Betulkan.

Seorang Ahli: [*Menyampuk*]

Datuk Roosme binti Hamzah: Samalah *insert* yang inilah. *Insert* undi.

Tuan Pengerusi: *Main usul di atas okey and we still have the format with all the explanation.*

Tuan Loke Siew Fook: Bagaimana?

Datuk Roosme binti Hamzah: Masuk, masuk. Belum buat lagi. Belum buat.

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Tuan Pengerusi: Nanti you...

Datuk Roosme binti Hamzah: Kejap, kejap. Kita setujukan sekarang ini senang. Kita masukkan ke atas *number one*, bawah. Atas sekali. Atas yang masa kita laporan mesyuarat pada 28 hari bulan ini, *so that should be number one*. Okey, *alright*. *Number one* sekarang. Bukan itu dulu. *Number one*. *Number one* kita sekarang akan jadi...

Tuan Pengerusi: Nombor dua Jawatankuasa itulah.

Datuk Roosme binti Hamzah: Jawatankuasa akan jadi nombor dua. *So* kita kena *insert as number one*. Okey. Lepas itu kita menyebutkan bahawa.

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, tidak. Nanti dulu. *That mean* untuk menentukan format. Okey. Kejap ya. Apa yang kita punya syor tadi itu. Okey, *number one*. Jawatankuasa telah bermesyuarat pada 28 Mac itu okey kan Yang Berhormat. Bagi memuktamadkan syor-syor Jawatankuasa. Itu boleh ambil.

Tuan Pengerusi: Yang itu boleh.

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu okey *as a starting point*. Kemudian itu bagi menentukan format Laporan Jawatankuasa, Pengerusi telah mengemukakan...

Tuan Pengerusi: Usul. Usul, format.

Datuk Roosme binti Hamzah: Usul, format.

Tuan Pengerusi: Itu usul, format itu untuk yang syor-syor, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: *For* inilah.

Tuan Pengerusi: *Yes, yes*. Syor-syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: Untuk keseluruhan laporan ini.

Tuan Pengerusi: Ya. Bukan *the whole text because that is not an issue*.

Datuk Roosme binti Hamzah: *No, No*.

Tuan Pengerusi: *The first one two terms, not an issue with that*.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Yes*.

Tuan Pengerusi: Hanya itu usul...

Datuk Roosme binti Hamzah: Syor-syor.

Tuan Pengerusi: Format.

Datuk Roosme binti Hamzah: Format syor-syor.

Tuan Pengerusi: Format ataupun format laporan usul. Syor-syor. Laporan usul-usul. Usul ataupun format penyampaian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Format penyampaian syor-syor.

Tuan Pengerusi: *Yes, yes.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Format penyampaian syor-syor. Okey. *What?*

Tuan Pengerusi: Seperti mana dalam bab..

Datuk Roosme binti Hamzah: Seperti mana yang dikemukakan di Bab Enam.

Tuan Pengerusi: Bab Enam. *Then* Bab Tujuh itu kan. Bab Tujuh itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tujuh *will be the* syor-syor. *Final* syor. *So our suggestion is* Bab Enam.

Tuan Pengerusi: *Now the final format is a, this is the format that... That is the format.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey yang ini tidak apa?

Tuan Pengerusi: *So this is just* laporan, kan? *So* kita masukkan bahawa.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Because* kita ambil kira ini.

Tuan Pengerusi: *No*, yang dia tambah. *They have no problem with this. The problem is*, ini yang mana ini? Yang mahu itu diundi di bawahnya yang dia tidak setuju. *So*, format penyampaian dan syor-syor.

Datuk Roosme binti Hamzah: Format, siapa buat ya? *So*, Jawatankuasa telah bermesyuarat pada 28 Mac 2012 bagi memuktamadkan syor-syor. Kemudian itu bagi menetapkan format penyampaian syor-syor Pengerusi telah mengemukakan...

Tuan Pengerusi: Usul.

Datuk Roosme binti Hamzah: ...Usul.

Tuan Pengerusi: Format.

Datuk Roosme binti Hamzah: Format.

Tuan Pengerusi: Seperti mana digunapakai dalam Bahagian Tujuh di sini. Bahagian Tujuh laporan ini *which they are still participating with the fact that they have express* yang dia tidak, *their divergence* kerana *they wanted the* laporan itu. *We still use the format* tapi *with the protest there, with the explanation* yang bahawa *they did not agree with this because of majority due then we have given for the format*, begitu.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Then* kita buat.

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Tuan Pengerusi: *No*, keputusan nanti baru masukkan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Undian secara belah bahagian. Masukkan situ. Seperti di belah bahagian. Kejap, Kejap Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi: Belah bahagian.

Datuk Roosme binti Hamzah: Biar kita buat dahulu. Lepas itu belah bahagian. Usul dan format.

Tuan Pengerusi: Belah bahagian telah dilakukan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Belah bahagian telah dilakukan dan keputusan belah bahagian seperti berikut.

Tuan Pengerusi: Mengikut dan alasan yang diberi..

Datuk Roosme binti Hamzah: Alasan yang diberi Yang Berhormat itu.

Tuan Pengerusi: Penjelasan yang diberi. Jangan bilang alasan, penjelasan lebih bagus.

Datuk Roosme binti Hamzah: Nanti kejam. Diisikan format.

Tuan Pengerusi: *We can finish this part. Okey. only editorial and spacing arrangement. I think.* Aduh, tambah tua kita.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tambah tua kita.

Tuan Pengerusi: *I'm glad this over.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Eh, yang itu Yang Berhormat Wangsa Maju ada. Itu Yang Berhormat Wangsa Maju ada. *So, copy and paste* dulu.

Tuan Pengerusi: *Copy and paste the reason.* Okey. *Space* sikit satu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, *correct.* Bos. *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: Mesti mahu laporan cantik. *We have to do the spacing.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Akan dikemaskini.

Tuan Pengerusi: Oleh sebab ada yang *heading* nya di *bottom*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tidak, tidak. Kita. Itu malam tadi. Malam tadi itu. *That one is until 12.*

Tuan Pengerusi: Bagi cantik. Bagi *bold* sikit sana.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya lah. *twelve o'clock* itu *last night.* *We were just coming out with the* itu.

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey.

Tuan Mohamed Azmin Ali: ...Mencadangkan supaya laporan minoriti dilampirkan bersama memandangkan isu pokok...

Datuk Roosme binti Hamzah: Yang Berhormat, mikrofon Yang Berhormat. Tidak dengar sangat.

Tuan Mohamed Azmin Ali: ...Supaya laporan minoriti dilampirkan bersama memandangkan isu pokok iaitu daftar pemilih yang gagal dibersihkan oleh SPR.

Tuan Pengerusi: Tidak juga kekal. Banyak belum siap.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sudah betul itu.

■1740

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Tidak juga belum kekal, banyak belum siap. Okey, berikut adalah *the* senarai. *Alright then*, ingat senarai itu, senarai *some* naik pangkat, *some* naik atas, *some* turun...

Datuk Roosme binti Hamzah: Usul disetujukanlah sebab yang lain itu syor-syor, bukan?

Tuan Pengerusi: Ya, okey.

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey, kemudian yang bawah itu barulah *list* rekod-rekod dan syor-syor yang dipersetujui.

Tuan Pengerusi: Ada yang sudah naik pangkat itu.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Check* ada yang naik pangkat mana.

Tuan Pengerusi: Rasanya empat sahaja tidak dipersetujui.

Seorang Ahli: Apa yang kita tidak setuju itu?

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu sudah ada.

Tuan Pengerusi: Itu usul format.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tujuan mesyuarat kita memuktamadkan syor-syor. *So, the first issue was* meletakkan penyampaian format ataupun kita *just* hendak jadikan ia nombor dua pun tidak mengapa *because*...

Tuan Pengerusi: Nombor dua *better*. Okey, syor-syor, Tuan Pengerusi telah membentangkan usul, *you know in a...*

[Ahli-ahli berbincang sesama sendiri][Mikrofon dimatikan]

Tuan Pengerusi: Okey, boleh dan berikut ialah..., dan tadi kita sudah naikkan ...

Datuk Roosme binti Hamzah: Syor-syor yang dipersetujui.

Tuan Pengerusi: Ya, kemudahan mengundi secara pos kepada petugas media.

Tuan Mohamed Azmin Ali: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Beberapa Ahli: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Bagi mengemukakan isu pokok iaitu daftar pemilih. Ini kena masuk lah...

Seorang Ahli: Bagi mengemukakan isu pokok iaitu daftar pemilih kerana telah ditolak oleh majoriti Jawatankuasa.

Tuan Mohamed Azmin Ali: ...Yang gagal dibersihkan oleh SPR.

Tuan Pengerusi: Bukan begitu... [Ketawa]

Tuan Mohamed Azmin Ali: Betullah itu dan perkara-perkara yang berkaitan dengannya dan telah ditolak oleh majoriti Jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: *You blame us on that* ya, daftar pemilih?... Mengemukakan isu pokok.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ini minoriti punya pandangan.

Tuan Pengerusi: Pandanganlah tetapi *you can see from* kita punya *recommendation* bahawa ada juga di luar sana cara-cara mengatasi. Okey, *then the list*.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Check* balik *list* itu, ada yang sudah dinaik taraf. Mana yang naik taraf?

Tuan Pengerusi: Peruntukan dana sudah naik tetapi itu dahulu, memberi kemudahan pengundian secara pos kepada petugas melalui kata, setuju pengundi di luar kawasan. Ada yang turunkah itu? Di mana ada pengundian, di sanalah itu.

Memanjangkan tempoh kempen tidak setuju; pendaftaran automatik, tidak setuju; peruntukan dana, ada yang setuju itu. *So, I think* pengundi di luar itu dia setuju. Ini untuk Sabah itu...

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Ya.

Datuk Roosme binti Hamzah: Pengundi luar kawasan naik atas.

Tuan Pengerusi: Ya.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Untuk memberi kemudahan mengundi secara pos kepada petugas media.

Tuan Pengerusi: Itu tidak mahu bahkan dia *reject* SPR punya *and then* peruntukan dana, dia setuju.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So (b) and (f) Ya? Jadi (b) and (f)* naik taraf.

Tuan Pengerusi: *So one, two, three, four* sahaja, ya yang belah bahagian. *I think* cukup baguslah Yang Berhormat Gombak tetapi kalau semua masuk satu suara lebih bagus lagi... *[Ketawa]* *Better* rujuk kepada bos di sana.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So*, yang itu kita masuk itu. Belakang itu seperti biasa gambar. Kemudian satu kita letak format Dewan, cara mengundi. Encik Ikram, ada salinan format. Kita akan *under* status, bawah status tindakan, kita ada masukkan gambar rajah yang terkini, gambar rajah 'A,' *that one* yang ada pelan SPR *gives us the latest*. Okey, *so* kita masuklah satu lagi.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Semua sebagai panduan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, ini sebagai gambar rajah, ada lampiranlah. Kemudian itu satu lagi yang kita *add* adalah satu perkara, Tuan Pengerusi buang atau tidak? Yang ada *question about* dua, masa *double? Actually inquisition was double name*. Ya, yang itu. *So*, SPR bagi *explanation, it is actually* permohonan yang sedang diproses. *So*, penjelasan itu ada dalam *report*. Lampiran ini ada dalam *report*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: So, tidak payah masuk dalam ini?

Datuk Roosme binti Hamzah: Masuk dalam *report*lah maksudnya. Okey. Ya, kalau tidak, tidak ada *opportunity* untuk dia orang hendak *reply why, of the double*.

Tuan Pengerusi: Okey, satu lagi selepas kita..., duduk dahulu Yang Berhormat Gombak.

Tuan Loke Siew Fook: Berapa muka surat, tolong beritahu, *how many pages?*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Yang Berhormat Gombak *is ready to sit down*.

Tuan Pengerusi: Belum lagi tetapi selepas kita dalam peringkat – Yang Berhormat Rasah, ada dua lagi *submission* oleh pihak BERSIH. So, saya hanya perakui bahawa kita ada terima sebab saya telah rujuk kepada sini dan barangkali masuk di dalam laporan kecil mereka itu bahawa itu belum masuk.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Check*, terus buat, nanti lupa. Jawatankuasa Kecil siapa punya Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: Itu Ambiga punya *group*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Ya, Jawatankuasa Kecil siapa hendak masuk?

Tuan Pengerusi: Dia hantar kepada saya. *Actually* ia perundangan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Perundangan? Masukkan sedikit Jawatankuasa Kecil Perundangan dalam perbincangan itu.

Tuan Pengerusi: *We just* perakuilah *because we did not have time to read it, very detail*.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Itu bukan diterima oleh Jawatankuasa Kecil. Diterima bagi pihak Tuan Pengerusi. Jadi, saya terima bagi pihak Tuan Pengerusi. Kita masukkan dalam laporan.

Tuan Pengerusi: *We did because we was committed on...*

Datuk Roosme binti Hamzah: Saya masuk dalam memorandum sahajalah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Masuk dalam memorandum, sebagai satu memorandum?

Tuan Pengerusi: Akan tetapi itu *last week*.

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu sudah di *scan*. BERSIH yang terkini yang Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Ada dalam CD juga.

Datuk Roosme binti Hamzah: Dato' Ambiga bagi kepada Pengerusi... *[Disampuk]*

Tuan Pengerusi: CD itu, satu saya beri sana, satu lagi melalui...

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Melalui saya.

Tuan Pengerusi: Satu lagi melalui Yang Berhormat Kangar.

Datuk Roosme binti Hamzah: Itu masukkan dalam memorandum yang diterima.

■1750

Tuan Pengerusi: Hello! Dengarkah? [*Disampuk*]. Pegawai-pegawai, dengar dahulu.

Datuk Roosme binti Hamzah: Encik Ikram...

Tuan Pengerusi: Ini Yang Berhormat Kuala Krai...

Datuk Roosme binti Hamzah: Oh! Dia beri Yang Berhormat Kuala Krai keutamaanlah... [*Ketawa*].

Tuan Pengerusi: Okey. Sekali lagi... [*Ketawa*] Sila dengar setiausaha sana.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Hah! Dengar ini.

Tuan Pengerusi: Dengar, dengar, dengar. Dua *submission* daripada kumpulan Ambiga. Satu, *direct* kepada saya, saya terima di bawah dan saya dah *pass* kepada Datuk Roosme. Bersamaan dengan Yang Berhormat Rasah.

Kedua, diterima oleh Yang Berhormat Kangar. Itu hendaklah kedua-dua diperakui kita terima. Sebahagian sebenarnya telah diteliti oleh bahagian perundangan. Barangkali kebanyakan perkara-perkara itu perkara-perkara yang begitu spesifik daripada segi cadangan, perundangan dan seterusnya. Saya rasa kita boleh – Jawatankuasa yang susulan itu boleh menelitinya.

Datuk Roosme binti Hamzah: So, Tuan Pengerusi hendak masukkan di peringkat mana? *So that we can be advised and put accordingly now.*

Tuan Pengerusi: *Maybe just one section under perundanganlah.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Okey. Maksudnya di bawah mana, Perundangan? *No need* lah, Tuan Pengerusi. *We have put in our exhibit.*

Tuan Pengerusi: *Exhibit* lah.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *According as our* memorandumlah.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Exhibit memorandum.*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Rasah, *just be informed that there was no time to study the things because we have finish all the things. We* perakui.

Datuk Roosme binti Hamzah: Sudah *scan*. Ini lah ia.

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: Sudah, sudah. Dimasukkan dalam *exhibit memorandum* cukuplah.

Tuan Pengerusi: *I will put my* ucapan bahawa *submissions* semua itu yang dibangkitkan dalam pendengaran awam yang selain daripada itu akan menjadi bahan rujukan. SPR dan setiap yang mengambil tindakan harus merujuk pada dokumen-dokumen tersebut. *Something like that* lah, *you know*. Tidak boleh *cover* semua.

Datuk Roosme binti Hamzah: *We have been scanning a lot.*

Datuk Alexander Nanta Linggi: Terlalu lama.

Tuan Pengerusi: *Ya. But actually, I will acknowledge that they give contribution. They followed us everywhere and many we took but not all.*

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi punya *speech* lah..

Tuan Pengerusi: *In my speech I will acknowledge this thing. And then one pihak pelaksana untuk merujuk pada dokumen-dokumen yang tidak dapat disentuh ataupun diulas oleh Jawatankuasa, you see. So begitulah.*

Beberapa Ahli: *[Berbincang sesama sendiri]*

Tuan Pengerusi: Pada malam ini mereka akan mengemaskinikan semua dan esok pergi ke *printer*, bukan?

Datuk Roosme binti Hamzah: *Probably.*

Tuan Pengerusi: Saya mulai membuat *summary* untuk – ia akan berada di meja mesyuarat pada hari Isnin. *I think during the day because printing* lagi semuanya. Selepas itu...

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau...

Tuan Pengerusi: Saya berharap *Tuesday or Wednesday*, beri saya untuk *summarize key points and then say thank you to everybody and* bahas.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau Datuk hendak mengadakan *another meeting*, boleh.

Tuan Pengerusi: *I do not think so because my speech pun is just a summary of key points.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: Tuan Pengerusi, saya mencadangkan supaya Tuan Pengerusi dapat mohon pertimbangan Speaker untuk mendahulukan perkara ini untuk perbahasan.

Datuk Roosme binti Hamzah: Tuan Pengerusi, sekarang ini hendak cadangkan, kita *table* kan *Monday*, *when do you think you ready to...*

Tuan Pengerusi: *Tuesday* petang, kalau boleh.

Datuk Roosme binti Hamzah: *Tuesday* boleh?

Tuan Mohamed Azmin Ali: Pagi.

Datuk Roosme binti Hamzah: Kalau tidak, *it is 11.30 am.*

Tuan Mohamed Azmin Ali: *11.30 am.*

Tuan Pengerusi: Cubalah *11.30 am.* Sebelum itu, ya.

Tuan Mohamed Azmin Ali: Saya mintalah kalau Tuan Pengerusi dapat meminta kelulusan khas daripada Speaker supaya perkara ini didahulukan untuk perbahasan pada 3 April.

Tuan Pengerusi: Okey.

Seorang Ahli: *Tuesday* lah.

Tuan Pengerusi: Kecualikan semua.

Datuk Roosme binti Hamzah: *So, whatever yang kita sedang debate itu kita gantung lah dahulu.*

Tuan Pengerusi: *Ya. [Disampuk] Suppose to be two days but Speakers can kecualikan juga.*

Tuan Loke Siew Fook: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Roosme binti Hamzah: *One whole day lah, bukan?*

Tuan Loke Siew Fook: *Tuan Pengerusi, sebab laporan interim dahulu hanya one or two hours only. Dia hanya beri enam orang pembahas: tiga orang daripada pihak pembangkang, tiga orang daripada kerajaan. So I think because this is a final report, I think it should be...*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *At least one whole day.*

Tuan Loke Siew Fook: *At least one whole day. I mean give more opportunities to others to debate. We work for six months.*

Tuan Pengerusi: *Okay, we ask for the whole day.*

Dato' Seri Mohd. Radzi Sheikh Ahmad: *Okey, habis?.... [Disampuk] Oh! The press.*

Tuan Pengerusi: *I do not have anything to say. I do not have anything to say to the press... I just say wait until Monday. Saya hanya katakan bahawa sudah selesai mesyuarat terakhir. Saya puas hati dengan perjalanan, almost puas hati. Rekomendasi begitu banyak.*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *So, bawa sinilah, bawa sinilah. Panggil media.*

[Pihak agensi media dipanggil masuk]

Mesyuarat ditangguhkan pada pukul 5.55 petang.